

**NORGES
LUFTSPORTFORBUND**

**ÅRSRAPPORT
2015/2016**

Layout: KUDOS media, www.kudosmedia.no

Trykk: Norsk Aero AS

Omslag: KUDOS media

INNHOOLD

Presidentens innledning — 4

2015

Styrets årsberetning 2015 — 6

Økonomisk årsberetning 2015 — 19

	Ballongseksjonen — 38
	Fallskjermseksjonen — 40
	Hang- og paragliderseksjonen — 46
	Mikroflyseksjonen — 52
	Modellflyseksjonen — 58
	Motorflyseksjonen — 64
	Seilflyseksjonen — 70

2016

Styrets årsberetning 2016 — 76

Økonomisk årsberetning 2016 — 89

Ballongseksjonen — 106
Fallskjermseksjonen — 108
Hang- og paragliderseksjonen — 114
Mikroflyseksjonen — 120
Modellflyseksjonen — 126
Motorflyseksjonen — 132
Seilflyseksjonen — 138

Bilag

Utvalg og komiteer — 144

Delegater — 145

Ansatte — 146

Klubber med medlemstall — 147

PRESIDENTENS INNLEDNING

Arena og anlegg er to sentrale nødvendigheter for de fleste idretter. I våre over ti forskjellige hovedaktiviteter er arenaen luftrom, og anlegget er flyplassen, startstedet og landingsstedet, i tillegg til støtteanlegg som hangar eller klubbhus. 2015 og 2016 har igjen satt flere av våre eksisterende anlegg under sterkt press, mens andre potensielle anlegg står tilgjengelige, men ubrukt.

NLF skiller seg fra mange andre idretter ved at vi forholder oss til idretten når det gjelder klubber, konkurranser og liknende, og til luftfartens regler og rammer når det gjelder sikkerhetsbestemmelsene og eksternt regelverk. Det gjør at forbundet må gjøre en del ting på "sin måte" i forhold til mange tradisjonelle idretter. Konkurranser, klubbutvikling og spesialkompetanse på idrett og materiell ligger hos oss i hovedsak i seksjonene og i klubbene, mens fremlegg, forhandlinger og tidvis krav om tilgang på luftrom og flyplasser må inn på et så høyt myndighetsnivå at en trenger egen sentral fagekspertise til å gjøre det.

NLFs sentrale hverdag inneholder mye myndighetskontakt og ikke så lite politisk lobbyvirksomhet. Tingperioden har sett oss tungt inne i flere anleggssaker. Noen er løst lokalt etter råd fra sentralt hold, andre står fast til tross for juridisk press, andre har en måtte gå opp på fylkesmann- og departementsnivå for å få løst, og noen er tapt — ihvertfall i denne omgang.

At det hjelper å ha "venner" med forståelse for luftsportens og idrettens samfunnsrolle er det ikke tvil om, men når en kommune eller et departement bestemmer seg for at flyplassene skal bort eller at flyvningen skal opphøre et bestemt sted, krever det mye ekspertise og tålmodighet for å løse floken.

På én flyplass har Forsvarsbygg over natten bestemt seg for å mangedoble leien på flyklubbens gamle og ellers ubenyttede NATO-hangarer, slik at klubbvirksomheten i praksis må opphøre. Andre flysteder bestemmes nedlagt til tross for høy aktivitet og kulturell verdi. At NLF i sin tid mer eller mindre startet flyvåpenet i Norge, og siden da har vært en viktig inngangsport for Forsvarets og sivilsamfunnets pilotkorps, fremtidige flyteknikere og flygeledere, synes uinteressant for de som setter prisen frivilligheten og idretten må betale for anlegg som allikevel ligger der, og som er finansiert med fellesskapets skattepenger.

Da er det gledelig at både Samferdselsdepartementet og Luftfartstilsynet hver for seg er i startfasen av sine nye strategier for allmennflyging og luftsport der luftsport er lovet en viktig rolle, og hvor behovet vårt for et luftfartsmessig forankringspunkt på de høyest mulige politiske og forvaltningsmessige nivåene i landet, kan tilfredsstilles. Det støtter alltid en argumentasjon at en har en eksistensiell forankring høyere oppe i næringskjeden enn der beslutninger om anlegg skal utredes og tas.

Eksempler er sjøflyhavnene i Kilen og på Jonsvannet. Sistnevnte, som et viktig luftsportsanlegg for utøvere med flottører, ble stengt etter tynn men bestemt argumentasjon, og uten at klubb eller NLF nådde frem med sine sterke argumenter. Kilen, ved Fornebu, hadde et miljøbegrunnet nedleggingsvedtak fra departementsnivå, for å verne et spesielt sjøgress som kun befant seg under flyklubbens flytebrygger. Etter befaringer fra flere departement og en fylkesmann, og de fleste miljøforeninger i Oslofjorden, vant NLF frem med sin argumentasjon, som blant annet bemerket at nabobukten med flere tusen fritidsbåter, buktene med

badestrender og friluftsområde, eller andre steder i området, tydeligvis ikke ga det vernet som sjøflyhavnens nesten hundre år lange tilstedeværelse hadde maktet å gi, ettersom plantene var borte derfra. Fylkesmannen støttet klubben og kommunen, mot anbefaling fra sin egen miljøavdeling.

Våre 256 luftsportsklubber har forskjellige utfordringer på anlegg- og arenasiden. NLFs sentrale komiteer innen anlegg og luftrom arbeider for å støtte klubbene, og en systematisering av erfaringene en gjør seg bidrar til at NLFs klubber kan styrke sine lokale posisjoner; helst ved at lokalsamfunnet selv ser verdien i anlegg og aktivitet, men om nødvendig med solide forankringer ovenfra.

Samtidig har vi et stort lokalt ansvar selv, for å opptre samlet, korrekt og ryddig overfor lokale myndigheter, naboer og meningsmotstandere. Gjennom samhold, åpenhet, imøtekommenhet og ryddige prosesser kan mange mindre problemer løses før de blir til eksistensielle utfordringer. Positiv bruk av lokale medier, profilering av representative enkeltmedlemmer, bruk av sosiale medier til å spre flyglede og en gjennomtenkt lokal miljøprofil som fordeler og tynner ut eventuell belastning, er alle viktige bidrag til en forutsigbar tilværelse.

En samfunnsaktør som har vist seg som en god støttespiller over tid, og spesielt de siste årene, er Avinor; både på konsernnivå, i lufttrafikkjenesten og på mange flyplasser. PFLY-ordningen har i første omgang gitt motorflygere tilbake tilgang til de fleste flyplassene etter åpningstid. Det gir bedre tilgang til treningsarenaer (landingsrunder), og til å kunne

føre var-lande når været begynner å bli tvilsomt. Mikroflygere er de neste, og etter hvert håper vi på en tilsvarende tilgang for andre aktiviteter med behov for bedre tilgang på slike landingsplasser. Konstruktive møter med lokale lufthavnsjefer, flygeleder og andre, har løst mange problemer. NLF bidrar både med råd og om nødvendig representasjon i slike fora.

Luftfartstilsynet og Samferdselsdepartementet har også vist seg som gode støttespillere, som ser NLF som den store luftfartsaktøren den er, med flere luftfartøy og utøvere enn alle flyselskapene i landet til sammen.

Sikkerhetsmessig har tingperioden 2015-2017 vært preget av flere forhold. Som i tidligere år har forbundets medlemmer vært rammet av et antall alvorlige ulykker; noen i utlandet, og andre i Norge. Som forbund og luftfartsaktør har vi et ansvar for sikkerhet og utdanning, samtidig som det er utøveren selv som har det endelige ansvaret for hvordan han eller hun gjennomfører aktiviteten sin, basert på gjeldende regelverk, ferdighets- og kompetansenivå, rådende værforhold og personlig dagsform.

I de fleste av våre aktiviteter har vi krav og tilleggsmulighet til å gi oss selv gode sikkerhetsmarginer, i form av reserve- eller nødutstyr, valg av gode traseer og relevante sikkerhetshøyder. Men det er ikke bare å besitte dette utstyret eller denne kunnskapen; man må også på forhånd gjøre seg opp en mening om når, hvor og hvordan det skal brukes.

Luftsport er en idrettsgren, og både for konkurranseutøvere og den brede masse er det å utvide personlige grenser ved å trene seg til bedre

ferdigheter et viktig element. Nøkkelen til å gjøre dette sikkert, er å både holde seg innenfor de grensene som gjennom regelverket gjelder for alle, og ved å gi seg selv sikkerhetsmarginer, rådføre seg med mer erfarne utøvere og sine faglige ledere, og å vite når en skal si stopp og heller prøve igjen en annen dag.

NLFs klubber har en variert medlemsmasse; både i alder, kjønn, og i sosial og geografisk bakgrunn. Det tilfører oss perspektiver og erfaringer fra mange hold. En av våre gjentakende utfordringer er å tiltrekke oss nok nye utøvere til å kunne finne de gode leder- og instruktøremnene. Et fokus fra NLFs side i neste tingperiode vil være å rekruttere, beholde og eventuelt gjenrekruttere utøvere, instruktører og fremtidige ledere.

Sammen med sikkerhet, arena, anlegg og idrett vil fokus på utøveren være sentralt i tingperioden som kommer. Min anbefaling til våre 310 klubbstyrene vil være at de snarest etter tinget tar for seg elementene i NLFs utviklings- og handlingsplan, og gjør de til sine på lokalt nivå; som en sjekklister for å sikre at klubben selv arbeider lokalt med de emnene som best sikrer de anleggene og øvrige rammene klubbmedlemmene trenger for å så enkelt og forutsigbart som mulig kunne utøve sine luftsportsaktiviteter på både kort og lang sikt.

På vegne av presidentskapet i denne tingperioden vil jeg takke alle våre tillitsvalgte, våre instruktører og fageksperter, våre materielleksperter,

dugnadsarbeidere og medlemmer for øvrig, for tilliten dere har gitt oss, og for innsatsen dere alle har gjort for våre felles luftsportsvenner i samme periode.

Jeg ønsker også, på vegne av presidentskapet og forbundsstyret, å takke forbundets ansatte for sitt utrettelige arbeid for luftsportens rammevilkår og dens fremme, et arbeid som ikke alltid synes utad, men som er høyst påkrevd for å kunne beholde og utvide vår viktige plass i et moderne samfunn.

Rolf Liland
President
Norges Luftsportforbund

STYRETS ÅRSBERETNING 2015

Styrets sammensetning

Etter valget på Luftsportstinget 2015 har luftsportsstyret hatt følgende sammensetning:

Presidentskap:

President
Rolf Liland

1. visepresident
Tor Schaathun

2. visepresident
Mariann Brattland

Styremedlemmer:

Carita Gyldenskog Ranvik	(ungdomsrepresentant)
Arild Solbakken	(ballong)
Jan Erik Dietrichson	(fallskjerm)
Ane Strønen Pedersen	(hang- og paragliding)
Petter Faye-Lund	(mikrofly)
Asle Sudbø	(modellfly)
Stig Hoftaniska	(motorfly)
Arne Wangsholm	(seilfly)

Varamedlemmer:

Tobias Veland (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Kristian Moxnes (fallskjerm), Erik Skarbøvik (HG/PG), Stein Erik Lundblad (mikrofly), Haagen Valanes (modellfly), Linda Christine Lilleng (motorfly) og Tom Arne Melbostad (seilfly)

Kontrollkomité:

Lars Rasmussen (leder), Inger Grimstad og Hans F. Wille (medlemmer), Pernille Olafsen og Mette Lium (varamedlemmer)

Valgkomité:

Torolf Paulshus (leder), Tom Erik Sørensen og Ann Kristin Bogen (nestledere)
Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Mathias Holtz (fallskjerm), Trude Steen (HG/PG), Roger Holm (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Lilloe-Olsen (motorfly) og Håvard Gangsås (seilfly)

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 251

Særkrets: Etter at Troms Luftsportskrets ble nedlagt i november i 2014 er det ingen særkretser i norsk luftsport. Samarbeidet på krets nivå søkes løst med godt samarbeid med idrettskretsene som er godt etablert i alle landets fylker. Det er stadig positiv utvikling i samarbeidet i norsk idrett mellom særforbundene og idrettskretsene. Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner.

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, bl.a. Norges idrettsforbunds ting i juni hvor visepresident Mariann Brattland og generalsekretær John Eirik Laupsa deltok.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Visepresident Mariann Brattland er forbundets faste representant i SFF. På enkelte av organisasjonens møter har styremedlem Arild Solbakken deltatt som forbundets representant. Generalsekretær John Eirik Laupsa har deltatt som observatør på samtlige av SFFs møter. NLF har vært representert på samtlige medlemsmøter i organisasjonen, noen fagmøter samt årsmøtet.

Generalsekretæren deltar på et lederutviklingsprogram for generalsekretærer i NLF, et program som organiseres av SFF. Programmet, som startet sommeren 2014, har et godt faglig innhold og ikke minst er det viktig for nettverksbygging i idrettsorganisasjonen.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. NLF har benyttet organisasjonen til avklaring av flere spørsmål.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Tidligere NAK-president og generalsekretær Olav F. Aamoth representerte forbundet, og deltok blant annet på årsmøtet som ble avholdt i Oslo.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. John Eirik Laupsa deltok på FAIs General Conference (GC) i Rotterdam, Nederland i september.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

Det største FAI-arrangementet i 2015 var World Air Games som ble arrangert i Dubai i desember måned. Tormod Veiby som er en meget erfaren leder både i NLF og FAI, gjennomførte oppgaven som Head of Delegation for det norske laget på en utmerket måte. Nordmennene Kurt Norevik og Petter Strømme gjorde en svært god prestasjon i WAG, og vant gull i presisjonsflyging med motorfly. For øvrige resultater vises til den enkelte seksjons beretning.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar

luftsportsmiljøenes felles interesser opp mot det europeiske luftfartsorganet EASA og EU. Lars Øyno og Torkell Sætervadet deltok på organisasjonens årsmøte i København, Danmark.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hang- og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS. Arne-Håkon Hillestad, som var fagsjef i Hang- og paragliderseksjonen frem til 31. desember 2015, var frem til EHPUs årsmøte, som ble avholdt i Drammen i januar, president i organisasjonen. På årsmøtet gikk han av som president og gikk rett inn i rollen som generalsekretær. Denne oppgaven fortsetter han med, også etter at han har avsluttet som fagsjef i NLF.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Jostein Tangen, Torkell Sætervadet og John Eirik Laupsa deltok på et forberedende nordisk møte på Gardermoen. Utover Norge som arrangørnasjon var det kun Danmark og Sverige som deltok. NCM ble avholdt på Starmoen, Elverum i september måned. Fra Norge deltok visepresidentene Tor Schaathun og Mariann Brattland og fra administrasjonen Torkell Sætervadet og John Eirik Laupsa. Igjen var det kun de skandinaviske landene som var representert. Deltakerne var enige om å la selve konseptet med NCM ligge uforandret, men

i praksis begrenser vi det aktive arbeidet til å omfatte Danmark, Sverige og Norge og tar heller kontakt med Finland og Island i saker det er av stor betydning å ha disse med.

Andre konferanser og møter

Forbundet har deltatt på Luftfartskonferansen og Flyoperativt Forum med deltakere både fra administrasjonen og tillitsvalgte.

Styrets arbeid**Styremøter**

Det er avholdt fem ordinære styremøter, 1 møte med luftsportstyret som satt frem til luftsportstinget i mars og fire møter med det sittende luftsportstyret. Totalt er det behandlet 40 vedtakssaker og 35 orienteringssaker. Med unntak av konstituerende styremøte som ble avholdt umiddelbart etter Luftsportstinget 2015 på Gardermoen, har samtlige styremøter blitt avholdt i forbundets lokaler i Oslo. Styremøte 05/2015 gikk over to dager.

Sentrale oppgaver i styret**Komiteer og utvalg**

I henhold til forbundets lov ble kontrollkomité og valgkomité valgt av luftsportstinget. Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer og utvalg; ungdomsutvalg, lovkomité, ankeutvalg, luftromskomité og hederstegnskomité. Selve utnevnelsen av ankeutvalg ble gjort foregående år, men statuttene ble vedtatt tidlig

i 2015. Utnevnelsen av lovutvalget med tilhørende statutter kom også på plass tidlig i 2015. Forbundsstyret drøftet på strategimøte som ble avholdt i forlengelsen av styremøtet i oktober, hvordan arbeidet innen sikkerhet, informasjon og miljø best skal håndteres. Det arbeides med å få etablert en sentral sikkerhetskomité, med representanter fra samtlige NLFs seksjoner. Arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Møllergata 39 i Oslo, og fra seilflyrikscenteret på Starmoen i Elverum.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp besto staben av totalt 13 personer (10,4 årsverk). Av disse ivaretar 3,6 stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling for NLF CAMO og 8,4 stillinger er relatert til seksjonsspesifikke oppgaver.

I tillegg har fem personer i perioder vært innleid på prosjektbasis i forbindelse med luftromssaker og enkelte oppgaver for NLF CAMO.

Enkelte arbeidsoppgaver har i større grad blitt satt ut fra forbundskontoret, eksempelvis regnskapsførsel som over en periode gradvis har blitt overtatt av Idrettens Regnskapskontor (IRK). Da regnskapssjef Rut Sollien fra 1. mai gikk i pensjon ble hele oppgaven overtatt av IRK. Antallet stillinger i forbundets sentrale administrasjon er blitt redusert de siste årene, dette har skjedd samtidig med at arbeidsmengden og

kompleksiteten øker. På kort sikt resulterer dette i kostnadsbesparelser, men det er ikke bærekraftig over tid å ikke igjen øke antallet stillinger i administrasjonen. Det har blitt iverksatt arbeid for å jobbe mer på tvers av seksjonsgrensene. Det er stor vilje for å komme dit, men det har over tid blitt etablert svært ulike arbeidsmåter, systemer og prioriteringer. For å lykkes med en harmonisering og at alt som kan gjøres likt i organisasjonen skal gjøres likt, må prosessene gjøres med forsiktighet noe som nødvendigvis tar tid. Ved nyrekruttering vil det i stor grad bli fokusert på fagområder og ikke i samme grad som tidligere hvilken aktivitet/aktiviteter medarbeideren skal betjene. I tillegg må det bemannes korrekt for å lykkes med nye oppgaver og ansvarsområder som for tiden legges til forbundet.

Forbundets tjenestepensjonsordning som var en krevende sak i foregående år, har blitt forvaltet uten noen problemer i 2015. Ved utgangen av året er det igjen to medarbeidere som har den opprinnelige ytelsesbaserte ordningen (YTP). Dette er forbundets to eldste ansatte. Alle øvrige ansatte har innskuddsbasert ordning (ITP). Storebrand er forbundets leverandør av tjenestepensjon.

Ved utløpet av 2015 har det gått to år av en femårig leieavtale av lokalene i Møllergata. I tillegg til egne lokaler i femte etasje, har også forbundet mulighet for å leie ytterligere møtelokaler og kantineområde i samme etasje til gunstige betingelser. Forbundet benytter disse mulighetene jevnlig til møter, kurs og andre arrangementer.

Til tross for at forbundets sekretariat flyttet i desember 2013, er det fortsatt forbindelser som sender post til forbundets gamle postboksadresse. Slike sendinger

blir ikke videresendt. All ordinær post til forbundet skal sendes til Møllergata 39, 0179 Oslo, mens fakturaer skal til Norges Luftsportforbund, Fakturamottak, Postboks 5000, 0840 Oslo.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap samt underlag for utøvelisenser i h.h.t. krav om lagringstid.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har følgende sikkerhetsmål: Ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av NLFs luftsportsaktiviteter. Det er derfor med beklagelse vi måtte registrere ulykker med fatal utgang i 2015. Tre personer har omkommet i aktiviteter tilknyttet vår Hang- og paragliderseksjon. En pilot omkom i en hanggliderulykke i Italia, mens det i Norge var én fatal ulykke med motorisert paraglider i Skedsmo og én person som omkom i speedriderulykke i Lier. To personer omkom i en mikroflyulykke på Hamar. Det omkom også en seilflypilot etter et for lavt nødutsprang i nærheten av Bjorli. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

Kvalitets- og sikkerhetsarbeidet er svært viktig. Etter at det i en årrekke har vært en andel av en egen stilling i NLF som kvalitets- og sikkerhetssjef, ble det på høsten 2015 besluttet å gjøre noen endringer. Det er gjort avtale med en ekstern person, med mye erfaring og formell kompetanse på fagområdet, om å foreta en grundig gjennomgang av forbundet. Det er mange håndbøker, systemer og prosedyrer i NLF som har høy kvalitet og som gir et godt grunnlag for effektivt sikkerhetsarbeid. Det er imidlertid enkelte ulikheter på områder hvor det burde vært likt i alle forbundets seksjoner. En god start på å få utnyttet styrken i organisasjonen best mulig, var gjennomføring av et kurs over to dager i havari- og ulykkesgranskning. Dette kurset ble gjennomført på Gardermoen i januar og hadde deltakere fra samtlige NLFs seksjoner. Harald Krogs Minnefond bidro med betydelig økonomisk støtte til kurset. Også Luftfartstilsynet ga et økonomisk bidrag, men kanskje enda viktigere at tilsynet på deler av kurset var representert med luftfartsdirektøren mens en av inspektørene deltok på hele kurset. Dersom det oppstår en ulykke i inn- eller utland blir generalsekretæren varslet så snart som mulig. Han har igjen ansvar for å oppdatere presidentskapet.

Luftrom

NLF har gjennom 2015 fortsatt arbeidet med etablering av luftsportsområder i kontrollert luftrom. I 2015 har NLF fått godkjent utvidelse av områdene Hvitvingfoss Alfa og Hvitvingfoss Bravo, primært for bruk under Norges-cup i pinsehelga.

NLF har fortsatt 17 ubesvarte søknader på luftsportsområder hos Luftfartstilsynet. Av forskjellige grunner går arbeidet med godkjenning i Luftfartstilsynet svært tregt, og har i perioder stoppet helt opp på grunn av kapasitetsproblemer. NLF finner det lite nyttig å

utarbeide flere søknader før det kommer fortløpende i behandlingen av de søknadene vi allerede har levert.

NLF ved luftromskonsulent, har i 2015 re-forhandlet avtalen med Avinor om kunngjøring og bruk av luftsportsområder i Oslo og Farris TMA. Endringene medfører blant annet at Avinor nå tillater samtidig utøvelse av flere luftsportsgrener i samme aktive område. Dette omfatter også at det nå kan utøves fallskjermhopping i luftrommet over Hamar, samtidig med at det etter koordinering kan drives seilflyging i området Starmoen G.

NLF har i 2015 reforhandlet avtalen mellom Forsvaret og NLF om bruk av luftrommet i Østerdalen – sivile luftsportsaktiviteter i og omkring regionfelt Østlandet – den såkalte «samarbeidsavtalen». Den nye avtalen med koordineringsvedlegg for aktivitetsplaner, fallskjerm- og seilflyaktivitet, er samlet akseptabel for videre drift ved riksplanleggene på Østre Æra og Starmoen. For seilflyging er allikevel det økende aktivitetsnivået til forsvaret i regionen begrensende for strekk og konkurranseflyging i deler av sesongen.

Luftromskonsulenten har vært i innledende kontakt med fagspesialist regelverk ved Lufttrafikk-tjenesten (LTT) Stavanger, for å få til en lokal avtale for bruk av luftrommet over Bømoen i forbindelse med fallskjermhopping.

NLF har i 2015 deltatt på en «workshop» hos Luftfartstilsynet om VFR-natt operasjoner etter innføringen av SERA (Standardised European Rules of the Air). Dette gjaldt spesielt de nye kravene til minstehøyder. Luftfartstilsynet har senere kunngjort unntaksbestemmelser til SERA som er i samsvar med ønskene fra NLF.

NLF har fått fornyet avtalen om bruk av fareområdene for høydeflyging med seilfly i Midt-Norge i 2016.

NLF ved luftromskonsulent, har i 2015 besvart diverse høringer angående luftromsforandringer ved Hammerfest, Alta, Banak, Svalbard, Tromsø, Bodø, Notodden og Gullknapp. NLF har også besvart høringer angående opprettelse av midlertidige restriksjonsområder ved Kongsvinger, Midt-Norge (øvelse Cold Response) og Hamar/Lillehammer (ungdoms OL), samt en høring angående innføring av fullstendig ICAO-reiseplan for VFR flyginger ved Stavanger Lufthavn, Sola.

Det er avholdt fire møter i NLFs Luftromskomite i 2015, alle med godt fremmøte fra de forskjellige fag-grupper. Det årlige koordineringsmøtet med Forsvaret (FUA-RE) ble avholdt 1. desember 2015. NLF fikk godkjent alle områder og perioder det ble søkt om for 2016.

Miljø

Inntrykket av luftsportsaktiviteter som støyende og forurensende bidrar i vesentlig grad til begrensninger i flyplasskonsesjoner (antall bevegelser, åpningstider mv.), og det gjør det svært krevende å etablere nye flysteder. Særlig er treningsflyging gjenstand for begrensninger på grunn av støy – noe som dermed også er en fly sikkerhetsmessig utfordring.

Derfor har NLFs miljøarbeid i 2015 primært handlet om å se nærmere inn i hvordan luftsport og allmennflyging kan elektrifiseres, for å redusere både karbonavtrykk og støysignatur.

NLF Motorflyseksjonen har i sin strategiplan lagt opp til at det settes et elektrisk småfly inn i klubbdrift i løpet av 2016.

NLF hadde i desember 2015 et kontaktmøte med Avinor for å se inn i samarbeidsformer knyttet til elektrisk luftfart, og arbeidet vil fortsette i 2016 med økt styrke.

Regelverk

Regelverksarbeidet har også i 2015 vært dominert av det nye felleseuropeiske regelverket for flygebesetningssertifikater og treningsorganisasjoner, det vil si EASAs Regulation on Aircrew som blant annet omfatter Part-FCL (Flight Crew Licences) og Part-ORA (Organisation Requirements, Aircrew).

To viktige milepæler er nådd i 2015: 18. desember 2015 ble NLF utpekt som kompetent myndighet for sertifisering og utdanning av ballong- og seilflygere. For første gang får Norge to sidestilte luftfartsmyndigheter, som begge rapporterer til Samferdselsdepartementet. NLFs myndighetsrolle vil tre i kraft 1. januar 2016, og konvertering av nasjonale seilflybevis til europeiske Part-FCL-sertifikater er ventet å skje fra og med 1. juli 2016.

I desember 2015 lanserte EASA (det europeiske luftfartsorganet) sitt utkast til nytt regelverk for flyklubbkoler, samt konseptet BTO (basic training organisation). EASA foreslår en enklere form for flyskole enn dagens ATO (approved training organisation) som likner på dagens modell med registrerte læresteder (RF – registered facilities). Dersom dette regelverket blir vedtatt, vil norske flyklubbkoler kunne konvertere til BTO istedenfor ATO innen 8. april 2018. NLF vil i 2016 svare på høringsutkastet og bidra til at regelverket blir tilpasset klubbkolens behov.

2. visepresident Mariann Brattland

NLF tok i 2014 et initiativ overfor Luftfartstilsynet for å vurdere om det finnes juridiske muligheter for en unntaksbestemmelse, som vil gjøre det mulig å øke maksimal avgangsvekt for mikrofly fra dagens 472,5 kg til 560 kg.

I 2015 ble dette initiativet fulgt opp med nye henvendelser. Det er ventet at en prosess kan starte i februar 2016.

Unntak er kun tenkt å gjelde luftfartøy som har en demonstrert designvekt på 560 – 600 kilo, og for hvilke det er innført kompensierende sikkerhetstiltak. En unntaksbestemmelse må skje i tråd med artikkel 14 av EASA-forordningen (EU nr 216/2008), og den må evalueres av EFTA Surveillance Authority (ESA).

Utfallet av en eventuell prosess både nasjonalt og overfor EU/EASA/ESA er åpent.

I desember 2015 lanserte EU-kommisjonen sin nye luftfartsstrategi med utkast til ny EASA-forordning, dvs. en erstatter for basisforordning (EU) 216/2008. Utkastet til ny basisforordning innebærer en rekke muligheter for lempelser for luftsportssegmentet, herunder en enklere LSA-klasse (Light Sport Aircraft) etter modell fra USA. NLF og Europe Air Sports (EAS) vil aktivt påvirke for at lempelsene blir vedtatt politisk, og at det munner ut i et bedre ytelsesbasert regelverk.

Luftfartstilsynet publiserte i 2015 et nytt policydokument: "Fremtidens regulering av allmennflygingen i Norge". Luftfartsdirektøren

skriver i sin ingress at luftsport og allmennflyging er overregulert og nytteverdien undervurdert. Dette skriver Luftfartstilsynet at de skal gjøre noe med. Et nytt prosjekt for allmennflyging og luftsport (PAL II) er berammet med oppstart i 2016.

Etter flere års forsøk på å redusere gebyrene for luftsport, lyktes NLF med å få myndighetene med på konseptet om at småfly med maksvekt mellom 1.000 og 1.200 kilo får en lavere årsgebyrsats, for å reflektere at denne klassen (ELA-1) har et enklere tilsyns- og luftdyktighetsregime.

Besparselsen er ca.1.000 kroner pr år pr luftfartøy.

Initiativ for at allmennleger kan utføre medisinske undersøkelser for LAPL (Light Aircraft Pilots Licence). Dette har ført fram i den forstand at fastleger kan undersøke for LAPL-legeattest gjennom en prøveordning. Ulempen med løsningen er at Luftfartstilsynet gebyrlegger tjenesten slik at det blir mer kostbart å gå til fastlege enn til flylege, med mindre fastlegen har et stort antall flygerpasienter å dele de faste gebyrkostnadene på. En annen utfordring er kravet om minst fem årlige undersøkelser.

NLF deltok aktivt i arbeidet med å sikre at veteran- og hjemmebygde luftfartøy plasseres i korrekt vedlikeholdsklasse. Dette har ført til et forenklet vedlikeholdsregime for denne typen luftfartøy.

Initiativ for at kravet om 8,33 kHz kanalseparasjon for flyradioer ikke blir absolutt i Norge fra 1. januar 2018: Luftfartstilsynet har invitert NLF til et dialogmøte i januar 2016 for å se på ulike unntaksmodeller.

Initiativ for å revidere forskrift om luftromsorganisering slik at klasse D «gjeninnføres» i Norge: Luftfartstilsynet har godkjent at kontrollsoner opprettholdes som luftromsklasse D inntil videre. Det gjenstår revisjon av forskrift for luftromsorganisering, som både hjemler denne praksisen og som evt. utvider muligheten til å gjelde terminalområder med lav trafikk.

Initiativ for å revidere flyplassforskriften slik at sesongmessig aktivitet blir bedre ivaretatt, ref. grensen på 12 ukentlige bevegelser før krav om konsesjon trer inn: Luftfartstilsynet har notert seg NLFs innspill fra 2014, men det var ingen bevegelse i saken i 2015.

Anlegg

Arbeidet for å gjøre det mulig å bruke Avinors flyplasser utenfor åpningstid kom i mål i 2014, og ordningen ble videreført i 2015 etter noen måneders pause. For å unngå en slik pause i 2016, ble arbeidet med neste års ordning satt i gang allerede i august 2015. Målet er en sømløs kortordning med flere års varighet på sikt.

Erfaringene med ordningen er gode, og NLF jobber fortsatt for at den kan utvides til å gjelde mikroflygere i 2016.

Styringsgruppa for GA-flyplasser på Østlandet, hvor NLF inngår i et samarbeid med AOPA, EAA og utøvermiljøet på Kjeller, har hatt en jevnt høy aktivitet

*Hovedinstruktør og ansvarlig for modellflyskolen, modellflyging under Luftsportsuka 2015, Roy P Johansen
Foto: Anders Amdal*

gjennom hele året. Arbeidet med å bevare Kjeller som flyplass har i 2015 vært ledet av det flyhistoriske miljøet, etter at Samferdselsdepartementet valgte å stoppe en planlagt innsigelse mot Skedsmos kommuneplan som Luftfartstilsynet hadde på skissestadiet. Mulighetsstudiet for Kjeller som fortsatt flyplass, ført i pennen av Stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK), er snart slutført og legges fram for Skedsmo kommune i januar 2016.

Parallelt med dette har NLF og Kjeller Aero Senter (KAS) sammen innhentet råd hos kommunikasjonsbyrået GK Nordic AS, for å belyse aktuelle støttetiltak for å sikre flyplassens framtid.

Styringsgruppa har videre arbeidet med et mulig prosjekt for trenings- og avlastingsflyplass i Sørums kommune, etter at alternativet i Aurskog-Høland ble stoppet på politisk nivå. En luftsportsflyplass ble vedtatt i Sørums kommuneplan. Beliggenhet og topografi vil utredes nærmere for å slå fast hvorvidt en treningsflyplass på Sørums, er et realistisk alternativ.

I 2015 var det en rekke henvendelser til NLF vedrørende modellflyplasser. Alt fra støyklager til reguleringssaker har blitt behandlet. Dette er viktig arbeid som har høyeste prioritet i Modellflyseksjonen, og som tar mye tid. Seksjonen har derfor utarbeidet en veileder for anlegg basert på erfaringer gjort i 2015, som vil bli lansert i 2016. Den mest krevende saken har pågått i Mo i Rana, hvor klubben har blitt utsatt for det NLF anser som saksbehandlingsfeil ved flere anledninger, og klubben har hatt en sesong uten aktivitet grunnet stengt anlegg. I den andre enden av skalaen har det i 2015 lyktes å få til en avtale med Oslo kommune om leie av plass i Sørkedalen i Oslo til et nærmiljøanlegg. Plassen vil bli anlagt i 2016.

Hang- og paraglideranlegget på Vågå ble i 2015-sesongen drevet uten fast bemanning. Dette bidro til reduserte kostnader, men samtidig ble ikke aktivitetsnivået så høyt som det burde ha vært. Den hovedsaklige årsaken til overskridelsen på kostnadssiden for anlegget i 2015, var en kostbar utskifting av renseanlegg for avløpsvann.

Videre utvikling av fallskjermsenteret på Østre Æra har ligget i bero de siste årene i påvente av avklaring vedrørende Forsvarets aktivitet i området. Da dette ble avklart i juni ble videre oppgradering forberedt. På høsten har det blitt gjennomført en betydelig opprydding på senteret der blant annet om lag 50 campingvogner og –biler har blitt fjernet.

På Ole Reistad Senter, Starmoen har det tidlig på året blitt gjennomført et rehabiliterings-prosjekt på administrasjonsbygget. Taket hadde store skader og en betydelig jobb måtte gjøres uansett. Seilflyseksjonen, som driver anlegget, hadde opprinnelig gått inn for en minimumsløsning. Forbundsstyret besluttet imidlertid på slutten av 2014 at det skulle gjøres en fullverdig løsning, som også resulterte i at det ble full takhøyde i alle rom i byggets andre- etasje. Denne endringen er av stor betydning for bruksverdien. Tiltaket var berettiget spillemidler som ble utbetalt i 2015. I kommende år vil sannsynligvis også forbundets utlegg til merverdiavgift bli refundert. Når alle tilskudd og refusjoner er fratrukket, vil tiltakets kostnad komme ned mot 200.000 kroner. Kostnadselementet ligger som et av momentene ved en eventuell senere endring av økonomiske modeller for forbundets anlegg.

På våren ble det etablert en egen gruppe som skal se på fremtidige modeller for utvikling og drift av forbundets tre sentre. Gruppe som ledes av Frode Finnes Larsen, besøkte i august alle de tre anleggene og samlet informasjon og inntrykk for det videre arbeidet. Målet er at gruppen skal komme frem til anbefalinger til forbundets styre om hvordan de tre anleggene bør utvikles og drives fremover.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkosomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett. Det er bare Fallskjermsseksjonen som satser bevisst på å utvikle toppidrettsutøvere, og som benytter seg av kompetanse fra Olympiatoppen og Toppidrettscenteret.

Forbundsstyret har i 2015 tatt opp flere spørsmål knyttet til gjennomføring av Norgesmesterskap, og hvilke kvaliteter som forventet til NM-arrangementene i luftsport. Dette resulterte blant annet i en revidering av regelverket for kongepokal i luftsport. Fra 2009 har

NLF hvert år disponert to kongepokaler, men begge pokalene har ikke alltid blitt utdelt i løpet av disse årene. Hovedproblemet har vært for liten deltakelse i konkurranser hvor det har blitt konkurrert om kongepokal. Det er nå gjort endringer i statutter og regelverk som i sterkere grad skal sikre at denne gjeve pokalen kan deles ut hvert år.

Klubbutvikling

Året 2015 har vært et meget aktivt år for konsulenten. Selv på 50 % stilling har det vært mye reising og besøk i klubber og lag. Aktivitetskonsulenten har gjennomført 13 klubbeseøk, deltatt på ti stands sammen med klubbene og på flere store konferanser med NIF og andre samarbeidspartnere. Vi opplevde en nedgang i interesse for klubbeseøk i slutten av 2015, noe vi må jobbe med å forbedre i første halvdel av 2016.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

Ungdomsutvalget har hatt fire møter i 2015, hvorav to var Skype-møter. Det er utfordrende å få samlet alle medlemmene i utvalget til møter, da flere er i et utdanningsløp med både eksamen og praksisutplassinger. Det har tilkommet noen nye ungdomsrepresentanter til Ungdomsutvalget, noe vi har opplevd som meget positivt. Det gjenstår fortsatt en del arbeid i forbundet med å ha klare og gode planer og tiltak for rekruttering av nye unge deltagere og representanter. Dette er utfordringer som forbundet tar tak i. Det har blitt opprettet flere sosiale forum, som både har til hensikt å rekruttere, samt informere om utviklingsmuligheter og om våre aktiviteter.

Luftsportsuka 2015

For å kunne beskrive Luftsportsuka 2015 (LSU15), burde aktivitetskonsulenten lagt med noen av de

1.000 bildene eller filmen fra LSU15. Det er ingen tvil om at både arrangører og deltagere definerer dette arrangementet som en stor suksess.

At været er en viktig brikke i et slikt arrangement er det liten tvil om, under åpningen onsdag 17. juni var dessverre ikke været helt med oss. Det var noe overskyet og regn i luften, men ikke mer enn at vi fikk til et flott og minneverdig åpningsshow. Åpningen av LSU15 skulle foretas av Norges Idrettsforbunds president, Tom Tvedt, hans første offisielle oppdrag etter nyvalget. Han skulle komme ut i tandemhopp, men skybasen lå lavere enn det vi har som minima for slike aktiviteter. Vi fikk likevel til flere aktiviteter, og vil spesielt nevne dobbelt slep med seilfly med påfølgende akrooppvisning i to høyder. Idrettspresidenten fikk seg en flott tur i seilfly, og han holdt en meget troverdig og engasjerende tale til åpningen. Under åpningen var både presidenten og generalsekretæren i NLF tilstede, og ordføreren i Elverum kommune. De sa alle noen ord, og ønsket oss lykke til med arrangementet.

Ole Reistad Senter (ORS) på Starmoen er et ypperlig sted for dette arrangementet, da de både har stor kapasitet på overnatting og camping og ikke minst godt med klasserom/møterom. Vi benyttet i tillegg både Elverum Flyklubb, motorflygruppas lokaler og Elverum Flyklubb, seilflygruppa sine møterom til kurs og kompetanseheving. Dette fungerer godt. ORS har god erfaring med større arrangement, samt en god logistikk på det som må være på plass for at arrangementet skal bli vellykket. Det er laget egen rapport om Luftsportsuka 2015 som beskriver hvert enkelt tema, planleggingsprosesser og konklusjoner, samt forslag til endringer/forbedringer.

Det operative rundt et slikt arrangement med så mange aktiviteter og deltagere, må organiseres av folk med

kunnskap og erfaringer. Vi fikk en ny assisterende operativ leder denne gangen, noe som fungerte meget bra. Vi hadde en hendelse i løpet av denne uken, men ingen personskader. Generalsekretæren var tilstede da dette skjedde, og han sørget for at det raskt ble ordnet opp, slik at det planlagte programmet kunne fortsette kun med en liten forsinkelse.

Integrering

NLF har siden starten av integreringsprosessen i NIF, vært en pålitelig og aktiv deltager i ulike fora for planlegging, samarbeid og gjennomføring av flere type tiltak. NLF er fortsatt meget aktive, og arbeider målrettet med både informasjon og aktiviteter for å være et av de særforbundene med tilrettelagte aktiviteter for ulike funksjonshemninger.

Vi er også et av de få særforbund som har dette meget godt forankret i planarbeid og langtidsplaner. NLF har deltatt på flere nasjonale samlinger og konferanser. Vi har et tett og godt samarbeid med NIF og integreringskonsulentene der, samt at vi har flere spennende prosjekter på gang for 2016. Vil blant annet nevne at det jobbes tett i HG/PG-seksjonen om muligheter for tandemflyging med funksjonshemmede.

NLF har investert i nytt informasjonsmateriell for tilrettelagt luftsport og forbundets tilbud og muligheter for funksjonshemmede.

Forbundets forretningsdrift

Engasjementet innen forretningsdrift har blitt svært mye redusert etter salgene som ble gjennomført i 2013. Det største gjenværende engasjementet var en 20 % eierandel i Luftfartsskolen AS (LFS AS). Det har vært forbundets plan å gå helt ut av eierposisjonen i skolen i løpet av 2016. Imidlertid fikk visepresident Tor Schaathun føringer fra styret om å innlede forhandlinger om en tidligere utgang. I november 2015 ble det signert en avtale hvor forbundets resterende aksjepost ble solgt til Luftfartsskolen Holding AS. NLF fortsetter samarbeidet med LFS AS, men utelukkende på forretningsmessige prinsipper.

Med eierandelen i Luftfartsskolen AS, som ble realisert i november, følger også to plasser i skolens styre. Bjørn Moe, som er en av forbundets representanter, har sittet i styret gjennom hele 2015, mens Arild Solbakken som hadde sittet i skolens styre siden sommeren 2014 gikk av ved generalforsamlingen i juni og ble da erstattet av Thomas K. Becke. Ved salget av aksjene utløp også avtalen om de to styreplassene, men ved årets utløp satt fortsatt både Moe og Becke i Luftfartsskolen AS sitt styre.

Norges Luftsportforbund har en liten aksjepost i Kjeller Aero Senter (KAS), og har et medlem i styret. Arild Solbakken er NLFs styrerepresentant i KAS-styret. Solbakken har John Eirik Laupsa som personlig varamann.

Kommunikasjon

NLFs logo og grafiske profil

Da Norges Luftsportforbund ville ha ny logo og grafisk profil, ble det utlyst en konkurranse. Etter fristen var det kommet inn opp mot 500 ulike forslag. Ingen av forslagene tilfredstilte alle kriterier juryen hadde, men forbundets mangeårige samarbeidspartner Claes Holmbergs bidrag var på sporet av noe, og ble invitert til å tegne videre sammen med juryen. Resultatet ble vedtatt av Forbundsstyret 6. mai, og ble NLFs nye logo. På samme møte besluttet styret at det skulle utarbeides en komplett profilmanual. Det var ikke avsatt midler til dette i forbundets budsjett, men ut fra en vurdering av nytten og forbundets økonomiske situasjon gjorde styret beslutningen.

Luftballongen Gauda ble testet under NLFs ledersamling på Starmoen 2015
Foto: Anders Amdal

Hjemmeside

Modernisering av «nlf.no». Da ny grafisk profil var avklart startet arbeidet med å modernisere hjemmesidene. Forbundets leverandør Noop v/Andreas Jøssang samarbeidet med designer Jenny Jordahl for å gjøre websidene mer moderne med ny grafisk profil, enklere å bruke, og ”responsive”, slik at sidene tilpasser seg brukerens skjermstørrelse. NLF gjorde samtidig et omfattende oppryddingsarbeid i både menystruktur og innhold, med det formål at medlemmene enklere skulle finne svar på ofte stilte spørsmål om medlemskap, og at potensielt nye medlemmer som finner nlf.no og dets undersider ved hjelp av søkemotorer får rask og enkel informasjon om de ulike aktivitetene. Videre har oversikten over forbundets aktiviteter blitt samordnet, slik at de aller fleste av seksjonenes aktiviteter nå er tilgjengelig i en og samme oversikt.

Nyhetsbrev

Et økende behov for regelmessig informasjon til medlemmene, ble et månedlig nyhetsbrev etablert på høsten 2013. Til å begynne med ble det sendt ut en PDF til medlemmene. Responsen i medlemsmassen var svært god, og det var da grunnlag for å se på bedre verktøy for denne tjenesten. Mailchimp ble valgt som plattform, og et felles nyhetsbrev sendes til samtlige medlemmer 15. i hver måned. Nyhetsbrevet leses i gjennomsnitt av 45 % av mottakerne. Tallet er stabilt, og det er over dobbelt så høyt som tilsvarende nyhetsbrev, ifølge Mailchimps tall.

Utgivelse av medlemsblader

NLF ved seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader; Flynytt (motorfly og mikrofly), Fritt Fall (fallskjerm), Fri Flukt (hang- og paragliding) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

Det meget gode forholdet mellom NLF og ledelsen i Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet og Avinor har blitt opprettholdt og ytterligere forsterket gjennom 2015. Riktignok går det raskt på bekostning av prioriteringen av luftsportssaker, når vesentelige saker som er av stor betydning for den kommersielle luftfarten oppstår.

Den svært vellykkede samlingen med viktige premissgivere som ble avholdt på våren i 2014, ble gjentatt i begynnelsen av september i 2015. Igjen ble

arrangementet avholdt på Starmoen. Denne gang lyktes det også å få med statssekretær i Samferdselsdepartementet Tom Cato Karlsen. Han prioriterte deltakelsen på NLFs samling få dager før høstens kommunevalg, noe vi satt stor pris på. Det var god deltakelse både fra Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet og Avinor, samt NLFs presidentskap og tre fra administrasjonen. Igjen var det gode uformelle møter hvor Norges Luftsportforbunds viktigste utfordringer lagt frem. Det er åpenbart at disse viktige aktørene i luftfarten ser betydningen av NLFs virksomhet, og vil bidra der det er mulig. I tillegg til møtene fikk vi denne gangen også muligheten til å demonstrere flere av forbundets aktiviteter, som mange av deltakerne var med på. De viste stor glede og interesse for denne delen av programmet.

Etter at NLFs styre gjorde vedtak om at det er et mål at forbundet skulle bli utnevnt som ansvarlig nasjonal myndighet for utdanning og lisensiering for ballong- og seilflygere, har det blitt jobbet målrettet mot dette. I et meget godt samarbeid med Samferdselsdepartementet (SD) og støttet av Luftfartstilsynet (LT), nådde NLF første delmål på høsten 2015. Den 1. desember kunngjorde SD i en pressemelding at NLF utnevnes til myndighet for denne funksjonen fra 1. januar 2016. Det er NLF som har ansvaret, men det etableres en virksomhet som skal kunne drives helt adskilt fra forbundsvirksomheten. Rett før årsskiftet ble det avklart at Andreas Mourud, som har svært lang erfaring fra Luftfartsverket og senere Luftfartstilsynet, engasjeres som ansvarlig leder for tilsynsenheten i en deltidsstilling. Dette er en viktig milepel i et arbeid organisasjonen har arbeidet med i flere år.

Representanter fra administrasjonen deltar fast både i Avinors Operativt forum i Flysikringsdivisjonen, og i Strategisk forum.

Forbundets president, Rolf Liland, er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø. Ståle Novik er varamedlem.

Torkell Sætervadet og Jostein Tangen deltok på det EASA Annual Safety Conference som i 2015 ble avholdt i Luxembourg. I motsetning til fjoråret hvor temaet utelukkende var allmennflyging, ble det mest tung luftfart denne gangen. NLFs representanter fikk imidlertid svært godt utbytte ved nye kontakter som ble knyttet under konferansen.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

NLF fører i systemet MeLWin et sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber.

Norges Idrettsforbunds (NIF) krever at alle medlemmer skal registreres i idrettens medlemsdatabase. Opplysningene i MeLWin tilfredsstillter NIFs krav til elektronisk registrering av medlemskap. NLF har startet en prosess for integrering av dataene i MeLWin med idrettens medlemsdatabase. Det er slik at det øvrige idrettsnorge i fremtiden må ha en bedre informasjon om medlemsmassen, enn en gjennomsnittlig idrettslag har i dag. Dagens medlemssystem i NLF, MelWin, tilfredsstillter disse kravene fullt ut. NLF har imidlertid valgt å iverksette en prosess hvor funksjonaliteten av medlemssystemet settes under lupen. Det vil bli nedsatt en gruppe på nyåret som skal se kritisk på systemet, som opprinnelig ble utviklet for å skulle håndtere år 2000-problematikken.

Medlemsregisteret er integrert med forbundets lisensregister, og inneholder også opplysninger om klubbens tillitsvalgte etc. MeLWin benyttes også som register for alle norske mikrofly. Et register NLF fører på vegne av myndighetene.

Medlemsdataene i MeLWin er klubbens eiendom. NLF arbeider derfor for å gjøre dem lett tilgjengelige for klubbene. Det tilbys automatisk integrering mot klubbens bookingsystemer.

NLF CAMO

Forbundets virksomhet NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) med motorfly i ukontrollert miljø og seilfly i kontrollert miljø har fungert greit i 2015.

Forbundet er forberedt på et frafall i antall fly som er tilknyttet ordningen. Dette som følge av at det gjøres forenklinger i regelverket og at verkstedet, samt eier / bruker har mulighet for å gjøre flere oppgaver selv og ta mer av ansvaret. Inntrykket er at flyeierens kunnskap om det flytekniske regelverket er svært forskjellig, og for svært mange virker det som behovet for tjenestene NLF CAMO tilbyr er stort. Forbundets forutsetning om minimum økonomisk balanse i driften av CAMO har blitt oppnådd også i 2015.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang- og paragliderseksjonen	– vedlegg 3
Mikroflyseksjonen	– vedlegg 4
Modellflyseksjonen	– vedlegg 5
Motorflyseksjonen	– vedlegg 6
Seilflyseksjonen	– vedlegg 7

Resultater og hedersbemerkinger

Konkurransenaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2015

Fallskjerm - Innendørs kroppsflyging

FS4 formasjon	Siste 4' ern, Tønsberg Fallskjermklubb
FS4 – rekrutt	Rekruttjentene, Voss Kroppsfykarlag
VFS	Fragore-Vestl. Frittfallsolader, Bergen
Fallskjermklubb	
Friflyging åpen	Team Hagl, Tønsberg Fallskjermklubb
Friflyging-rekrutt	Three Free Svingers, Tønsberg Fallskjermklubb

Fallskjerm - Canopy Piloting

Hastighet	Sindre Frigstad, Tønsberg Fallskjermklubb
Sammenlagt	Sindre Frigstad, Tønsberg Fallskjermklubb

Fallskjerm - Ordinært NM

FS4 – åpen (AAA)	Norgies, Tønsberg Fallskjermklubb
FS4 – rekrutt (A)	KPF Pinguines, Tønsberg Fallskjermklubb
FS-8	Norgies 8, Tønsberg Fallskjermklubb
Friflyging åpen	Zion, Voss Fallskjermklubb
Friflyging-rekrutt	Rebel Fly, Tønsberg Fallskjermklubb

Fallskjerm - Prøve NM

VFS	Blue Pelican, Voss Fallskjermklubb
-----	------------------------------------

Hang og paragliding

Paragliding – distanse	Ronny Helgesen, Oslo Hang- og Paragliderklubb
------------------------	---

Mikroflyging

	Per T. Høyland, Jæren mikroflyklubb og Håkon Fosso, Hardanger Mikroflyklubb
--	--

Modellflyging

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg Modellflyklubb
F3P	Innendørs akro	Ole André Knutsen Landfall, Drammen
F3F	Seilfly hang	William Ringkjøp, Bodø Modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jo Grini, Valdres FK/Modell
F3J	Seilfly termikk	Junior: Fredrik Grini, Valdres FK/Modell
F1A	Friflukt høystart	Atle Klungrehaug, Skedsmo Modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Vegar Nereng, Ørnen Modellflyklubb
F1H	Friflukt småmodell	Dag E. Larsen, Ørnen Modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	André Andersen, Gullknapp Modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Kenneth Lunde, Agder Modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal Modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb

Motorflyging

Akroflyging	Thore Thoresen	Aerobatic Club of Norway
Presisjonsflyging	Kurt Norevik	Bergen Aero Klubb

Seilflyging

Åpenklasse uten vann	Jon Erik Lygren	Os Aeroklubb
Åpenklasse med vann	Erlend Sørbye	Elverum Flyklubb
Akroflyging	Torstein Kaslegard	Hallingdal Flyklubb

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2015 var pokalen satt opp i Hang- og paragliderseksjonen og Seilflyseksjonen. Vinneren av pokalen i HP-seksjonen ble Ronny Helgesen for sin seier i XC distanse (paraglider). Pokalen som ble satt opp i Seilflyseksjonen måtte returneres til Norges Idrettsforbund, da Norgesmesterskapet i strekkflyging med vannballast hvor pokalen var satt opp dessverre ikke samlet flere enn tolv deltakere. Det er et absolutt krav om 15 deltakere i NM hvor kongepokalen skal deles ut.

Internasjonale resultater

Fallskjemseksjonens David Reader vant sølvmedalje i Freestyle i "1st FAI World Indoor Skydiving Championships" arrangert i Praha, Tsjekia.

Espen Fadnes ble verdensmester i wingsuit i "1st FAI World Cup of Wingsuit Performance Flying". Mesterskapet ble avholdt i England.

Det norske første- og andrelaget i modellflyging vant både gull og sølv i Nordisk mesterskap i klasse F3J R/C-seilfly. Stig Magne Olsen fra Lillehammer Modellflyklubb ble i tillegg individuell Nordisk mester, og Nordisk juniormester for tredje gang på rad ble Fredrik Grini fra Valdres Flyklubb/Modell. Kurt Norevik og Petter Strømme vant gullmedalje i presisjonsflyging med motorfly i World Air Games som ble arrangert i Dubai i desember.

Hedersbevisninger

NAKs gullmedalje er tildelt Tor Berg. NAKs sølvmedalje er tildelt Mikael Klingberg. NAKs gullnål er tildelt Reidar Johansson og Lars Jakob Coucheron Aamot.

Seksjonshederstegn er tildelt Emil Nilsen (modellfly) samt Nina Langhelle og Ole John Aske (seilfly).

NAKs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt Morten Hanche. Kården ble overrakt av tidligere president i NLF, Olav F. Aamoth. Seremonien fant sted i Erkebispegården ved Nidarosdomen.

Under Luftfartskonferansen i Bodø i februar ble Flynyttts redaktør Torkell Sætervadet tildelt Luftfartstilsynets Sikkerhetstrofé. Bakgrunnen for tildelingen var Torkells gode, kritiske artikler i bladet, som etter juryens oppfatning på en god måte bidrar til et høyere sikkerhetsnivå.

Idrettspresident Tom Tvedt har akkurat fått testet seilflyging med Egil Roland. 2. visepresident Mariann Brattland tar i mot etter landing. Foto: Anders Amdal

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2015

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding og paragliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentere for henholdsvis fallskjerm i Rena, for hanggliding og paragliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 251 tilsluttede klubber. Seks nye klubber er tatt opp i forbundet og NIF i 2015. En klubber er slettet i 2015.

217 av de 251 tilsluttede klubbene organiserer kun en av forbundets aktiviteter. 34 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 34 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 296 enheter.

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 18.549 medlemskap. Dette er en økning med 699 medlemskap, eller 3,9 % i forhold til 2014.

2.228 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 12 % av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har her den største kvinneandelen med 30 %, mens modellfly kun har 0,5 % kvinner.

Antall medlemmer i klubbene per 31.12.15 fordelt på forbundets aktiviteter.

	Ant klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	34		
Motorflyklubber/grupper	36	26	62
Seilflyklubber/grupper	12	13	25
Modellflyklubber/grupper	78	13	91
Mikroflyklubber/grupper	24	24	48
HG/PG klubber/grupper	46	3	49
Fallskjermklubber	20		20
Ballongklubb	1		1
Sum	251		296

*Stemningsbilder Mikrofly
Foto: Pål Vindfallet*

	2015	2014
Ballongmedlemmer	21	23
Fallskjermmedlemmer	5 733	5 153
HG/PG medlemmer	2904	2 838
Mikroflymedlemmer	1 592	1 541
Modellflymedlemmer	3 533	3 477
Motorflymedlemmer	3 715	3 765
Seilflymedlemmer	1 038	1 053
Direktemedlemmer *)	8	8
Total	18 557	17 858

*) Direktemedlemmer er personer som på 50-tallet betalte et livsvarig medlemskap i Norsk Aero Klubb. Direktemedlemmer teller ikke med som medlemmer i klubber tilsluttet NIF – slik at antallet medlemskap blir 18.549.

Medlemskap i klubbene per 31.12.2015 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 5	6-12	13-19	20-25	26+	Sum	%
Kvinner	9	20	198	561	1440	2228	12,0
Menn	23	67	554	1620	14065	16329	88,0
Total	32	87	752	2181	15505	18549	
% av total	0,2	0,5	4,0	11,7	83,6		

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 1,2 %.

Likestilling

Av de 12 som var ansatt ved årets utløp er det en kvinne. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 2.978.410 kroner mot fjorårets overskudd på 2.320.930 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2015 ble på luftsportstinget i mars samme år godkjent med et overskudd på 1.000 kroner.

Regnskapet viser tydelig at det er en sunn økonomi i den sentrale administrasjonen, i den flytekniske virksomheten og i seksjonene. Resultatet er allikevel ikke mer enn det som er nødvendig for å kunne møte de fremtidige behov for å styrke bemanningen for både å opprettholde nåværende gode resultatoppnåelse i viktige saker, samt forbedring av mange systemer. I de foregående år har forbundet forberedt seg på å kunne påta seg nye oppgaver. Nå har de nye oppgavene blitt til realitet og NLF går inn i nytt år som ansvarlig nasjonal myndighet for utdanning og lisensiering av ballongførere og seilflypiloter.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 4.141.930 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjermseksjonen 517.328 kroner, Hang og paragliderseksjonen 346.168 kroner, Seilflyseksjonen 201.273 kroner, Motorflyseksjonen 359.433 kroner, Modellflyseksjonen 400.920 kroner, Mikroflyseksjonen 221.808 kroner og Ballongseksjonen 5.000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 442.169 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett, som ble fordelt til prosjekter i Fallskjermseksjonen med 88.870 kroner, Modellflyseksjonen 97.161 kroner, Motorflyseksjonen 104.394 kroner og Seilflyseksjonen 151.744 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 973.482 kroner mot 767.062 kroner foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2014 fikk NLF tildelt 1.559.442 kroner i momskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 534.350 kroner, Fallskjermseksjonen 198.164 kroner, Hang- og paragliderseksjonen 109.817 kroner, Mikroflyseksjonen 99.760 kroner, Modellflyseksjonen 76.594 kroner, Motorflyseksjonen 137.269 kroner, Seilflyseksjonen 332.002 kroner, NLF CAMO 117.583 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 660 000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk og redningstjenesten i regi av NAKs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Fra Kulturdepartementet er det mottatt 329.000 kroner i spillemidler til anlegg i forbindelse med et rehabiliteringsprosjekt på Ole Reistad Senter, Starmoen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets riksanlegg fremkommer som egne resultatsentra under Fallskjermseksjonens, Hang og paragliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 2.978.410 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 22.125.732 kroner. Av dette er 3.440.750 kroner egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Lov

Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, og den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo 7. mars 2016

Rolf Liland
President

Tor Schaathun
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

Carita Gyldenskog Ranvik
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Jan Erik Dietrichson
Styremedlem

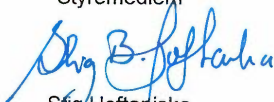
Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Petter Faye-Lund
Styremedlem

Asle Sudbø
Styremedlem

Sigr Hoftaniska
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

RESULTATREGNSKAP 2015 FORDELT PÅ FORBUNDETS AVDELINGER

TABELLEN VISER RESULTATREGNSKAP 2014 - 2016 OG BUDSJETT 2015 - 2016

Avdnr.	Avdeling	Resultat 2014	Budsjett 2015	Resultat 2015	Budsjett 2016	Resultat 2016
110	NLF administrasjon	637 816	100 000	1 775 864	100 000	2 085 398
250	Luftforsvarets Gavefond	63 597	-	89 625	-	71 346
260	NLF CAMO	172 085	-	109 639	-	-111 842
270	Norsk Luftsportstilsyn				-	-161 235
240	Ballongseksjonen	6 496	-	4 797	-	-255
120	Fallskjermseksjonen	123 745	-267 000	39 269	-247 000	-244 450
140	Hang- og Paragliderseksjonen	71 072	165 000	170 507	227 000	318 445
220	Mikroflyseksjonen	336 670	-140 000	127 641	-136 000	150 218
230	Modellflyseksjonen	-31 206	28 000	-24 540	38 000	-52 968
210	Motorflyseksjonen	527 661	100 000	-132 359	60 000	-539 713
130	Seilflyseksjonen	412 994	15 000	817 966	25 000	-226 611

I oppsettet er overskudd presentert uten fortegn og underskudd med negativt fortegn.

RESULTATREGNSKAP 2015

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2015	2014
	1		
Sponsor- og salgsinntekter		7 432 298	5 576 186
Offentlige tilskudd	2	6 460 073	5 875 276
Andre inntekter	3	20 940 979	22 162 298
Sum driftsinntekter		34 833 349	33 613 760
Varekostnad		663 221	719 317
Lønns- og personalkostnader	4	10 835 373	13 203 246
Avskrivninger	6	167 165	157 547
Tilskudd		645 729	543 810
Andre driftskostnader	5	20 243 218	17 332 808
Sum driftskostnader		32 554 706	31 956 728
Driftsresultat		2 278 643	1 657 032
Finansposter			
Finansinntekter	7	705 980	674 855
Finanskostnader		6 213	10 956
Sum finans		699 767	663 899
ÅRSRESULTAT		2 978 410	2 320 930
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	2 871 845	2 244 633
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	89 625	63 597
Disponert til Hangarfond	13	16 940	12 700
Sum disponering		2 978 410	2 320 930

BALANSE PER 31.DESEMBER 2015

EIENDELER	NOTE	2015	2014
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	3 778 201	3 817 001
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm.	6	986 103	1 035 099
Sum varige driftsmidler		4 764 304	4 852 100
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	84 211	369 211
Andre fordringer	9	3 183 500	3 692 612
Sum finansielle anleggsmidler		3 267 711	4 061 823
Sum anleggsmidler		8 032 015	8 913 924
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		21 097	28 103
Kundefordringer	10	1 419 466	1 259 603
Andre kortsiktige fordringer	11	666 626	706 578
Sum fordringer		2 107 189	1 994 283
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	16 545 583	13 883 133
Sum omløpsmidler		18 652 772	15 877 416
SUM EIENDELER		26 684 787	24 791 340

Ingeborg Aske Langhelle
på Forsvarets jentesamling

BALANSE PER 31.DESEMBER 2015

EGENKAPITAL OG GJELD	NOTE	2015	2014
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Elevsikringsfond	13		0
Luftforsvarets gavefond	13	2 165 690	2 076 065
Hangarfond	13	475 060	458 120
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		3 440 750	3 334 185
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	15 813 137	13 568 504
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	2 871 845	2 244 633
Sum fri egenkapital		18 684 982	15 813 137
Sum egenkapital		22 125 732	19 147 322
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	300 000	400 000
Sum langsiktig gjeld		300 000	400 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 146 415	1 852 825
Offentlige avgifter		836 741	1 011 417
Annen kortsiktig gjeld	15	2 275 899	2 379 775
Sum kortsiktig gjeld		4 259 055	5 244 018
Sum gjeld		4 559 055	5 644 018
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		26 684 787	24 791 340

Oslo, 19. februar 2016

 Rolf Liland President	 Tor Schaadthun 1. visepresident	 Mariann Brattland 2. visepresident
 Carita Gyldenskog Ranvik Styremedlem	 Arild Solbakken Styremedlem	 Jan Erik Dietrichson Styremedlem
 Ane Strønen Pedersen Styremedlem	 Petter Faye-Lund Styremedlem	 Asle Sudbø Styremedlem
 Stig Hoffaniska Styremedlem	 Arne Wangsholm Styremedlem	 John Erik Laupsa Generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2015

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Førings av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt.

Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Note 2 Offentlige tilskudd

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	3 947 651	3 843 035
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	1 167 761	767 062
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	442 169	434 882
Utstyrsmidler fra NIF	161 709	146 468
Justisdepartementet	660 000	640 000
VO-midler	23 611	35 000
Ekstraordinært Dir. for Nødkommunikasjon	57 172	
Andre tilskudd		8 830
Sum	6 460 073	5 875 277

Det er mottatt kr 329.000 i spillemidler for prosjekt ved Ole Reistad Senter. Inntekten er bokført som kostnadsreduksjon på prosjektet som er kostnadsført i årsregnskapet.

Note 3 Andre inntekter

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	1 245 504	1 293 834
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 388 629	1 806 835
Medlemskontingenter forbundet sentralt	6 800 690	6 316 270
Medlemskontingenter seksjonene	4 973 765	4 917 815
Abonnement medlemsblader	1 887 190	1 727 820
Leieinntekter internat/fly	2 266 666	3 540 945
Momskompensasjon	2 166 290	1 735 742
Andre inntekter	212 245	823 038
Sum	20 940 979	22 162 298

Note 4 Ansatte, godtgjørelser, pensjoner m.v.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år:

	2015	2014
Lønninger	8 278 088	9 614 305
Arbeidsgiveravgift	1 312 899	1 578 613
Pensjonkostnader	921 198	1 698 275
Andre ytelser	323 189	312 053
Sum lønnskostnader	10 835 373	13 203 245
Antall sysselsatte årsverk	11	12
Antall ansatte pr 31.12	12	15

Ytelser til ledende personer:	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 178 382	7 071

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenestepensjon. Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2015 kostnadsført med kr 81.250 for lovpålagt revisjon (kr 81 250 i 2014) og kr 20.844 (kr 19 765 i 2014) for rådgivning og andre attestasjoner.

Note 5 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Kontorkostnader	3 979 395	3 136 676
IT-kostnader	894 425	895 267
Idrettsutstyr og drakter	505 185	218 983
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	3 215 748	3 445 075
Reise- og oppholdskostnader	3 730 983	2 966 884
Kontingenter og påmeldingsavgifter	993 390	528 452
Forsikringer (videreformidlet + egne)	1 801 113	1 856 118
Innleie fly for øvelser mm	641 359	754 881
Drift medlemsblader	2 577 730	1 463 734
Drift rikssentre	1 942 227	1 834 867
Andre kostnader	-38 338	231 870
Sum	20 243 218	17 332 808

Foto Pål Vindfallet

Note 6 Varige driftsmidler

	Anlegg Starmoen	Slepefly LN-EIC	Anlegg Vågå	Fotoutstyr
Anskaffelseskost 01.01.	3 469 992	407 209	602 114	62 879
Årets tilgang				
Årets avgang				
Anskaffelseskost 31.12.	3 469 992	407 209	602 114	62 879
Akk. avskrivninger 31.12.	258 992	211 776	34 914	20 956
Bokført verdi pr 31.12.	3 211 000	195 433	567 200	41 923
Årets avskrivning	33 000	65 167	5 800	12 576
Økonomisk levetid	100 år		100 år	5 år
Avskrivningsplan	Lineær	20% av saldo	Lineær	Lineær
Ingen av driftsmidlene er nedskrevet.				
	Kontorutstyr	Arkiv Flynytt	Seilfly LN-GRA	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.			900 000	5 442 194
Årets tilgang	22 488	56 881		79 369
Årets avgang				0
Anskaffelseskost 31.12.	22 488	56 881	900 000	5 521 563
Akk. avskrivninger 31.12.	5 622		225 000	757 260
Bokført verdi pr 31.12.	16 866	56 881	675 000	4 764 304
Årets avskrivning	5 622		45 000	167 165
Økonomisk levetid	3 år	5 år	20 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 21 441 000.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 22 540 037.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 13 308 000.

Note 7 Finansinntekter

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Mottatt utbytte Luftfartsskolen AS	159 441	89 685
Renteinntekter bankinnskudd	246 109	397 874
Salg av aksjer Luftfartsskolen AS	76 888	
Renteinntekter fond	164 926	142 873
Andre finansinntekter	58 617	44 423
Sum	705 980	674 855

Note 8 Investering i aksjer

Navn	Forretningskontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Totalt						84 211

Note 9 Andre fordringer

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Lån i Luftforsvarets gavefond	2 032 000	1 690 000
Lån i Hangarfond	418 500	298 500
Seilflymateriellån	733 000	866 000
LFS Holding AS		838 112
Sum	3 183 500	3 692 612

Note 10 Kundefordringer

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med kr 259 372. Tilsvarende avsetning i fjor var kr 230 626. Det er tapsført kr 18 000.

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Forskuddsbetalte kostnader	214 523	273 655
Utstyrsmidler NIF	161 709	146 468
Påløpte inntekter	226 346	90 305
MVA termin 6	10 005	186 150
Andre kortsiktige fordringer	54 043	10 000
Sum	666 626	706 578

Note 12 Bankinnskudd

Av likvide midler på kr 16 545 583,- utgjør bundne skattetrekkmidler kr 384 830,- og Luftforsvarets gavefond kr 2 259,-

Note 13 Egenkapital

	EK med selvpålagt restriksjon	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr 01.01.15	3 334 185	15 813 137	19 147 322
Årets endring i egenkapital:			0
Årets resultat til annen egenkapital		2 871 845	2 871 845
Disponert til Luftforsvarets gavefond	89 625		89 625
Disponert til Hangarfond	16 940		16 940
Egenkapital pr. 31.12.15	3 440 750	18 684 982	22 125 732

Note 13 fortsetter neste side

Note 13 Fordeling annen egenkapital:
(Forts.)

	EK pr 01.01.15	Endring	EK 31.12.15
Motor	1 120 899	-263 662	857 237
Flytjenesten	376 905	114 363	491 268
Mikro	1 942 921	127 641	2 070 562
Ballong	63 784	4 797	68 581
Modell	301 651	-24 540	277 111
Seilfly	1 551 776	817 966	2 369 742
Fallskjerm	3 587 335	39 269	3 626 604
HP	285 435	170 507	455 942
CAMO	-1 839 540	109 639	-1 729 901
Fri egenkapital	8 421 971	1 775 865	10 197 836
Totalt annen egenkapital	15 813 137	2 871 845	18 684 982

Note 14 Lån

Bokført gjeld	2015	2014
Lån hytte Ole Reistad senter	300 000	400 000
Sum	302 015	402 014

* De årlige avdragene er kr. 100.000. Lånet vil være nedbetalt i 2018.

Note 15 Kortsiktig gjeld

Regnskapsposten består av:	2015	2014
Påløpte feriepenger	883 456	1 018 557
Kontingenter/lisenser		13 230
Mottatte ikke opptjente inntekter	66 000	258 389
Annen kortsiktig gjeld	384 766	135 830
NIF utstyrsmidler	161 709	146 468
Påløpte kostnader	779 968	807 301
Sum	2 275 899	2 379 775

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2015

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 2 møter i kontrollkomiteen i 2015 etter den ble valgt og 1 møte i 2016 før årsberetningen ble avlagt.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

Kontrollkomiteen har i 2015 bestått av Inger Grimstad, Hans Fredrik Wille og Lars Rasmussen med sistnevnte som leder. Mette Lium er varamedlem og møter fast, mens Pernille Olafsen er ikke-møtende varamedlem.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap. Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå.

Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning for 2015 og det styrebehandlede årsregnskapet for 2015. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven.

Kontrollkomiteen har fått seg forelagt revisjonsberetningen for 2015, og revisor har avgitt beretning uten bemerkninger.

Komiteen har regelmessig blitt oppdatert med hensyn til løpende politiske saker styret og administrasjonen har vært engasjert i. Komiteen oppfatter at styre og administrasjon har brukt tid og ressurser i henhold til de vedtak og styringssignaler som forrige Luftsportsting la til rette for. Forbundet har en sunn økonomi med god styring.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått greie svar på spørsmål vi har stilt. 2015 har vært et «rolig år» rent saksmessig for komiteen med få henvendelser. Dette velger vi å tolke positivt og som et tegn på at både administrasjon og politiske ledd jobber godt og profesjonelt. Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2015 godkjennes av forbundstinget.

Dato: 24. februar 2016

Lars Rasmussen Inger Grimstad Hans Fredrik Wille Mette Lium

komiteleder

Til Tinget i
Norges Luftsportsforbund

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Luftsportsforbund som viser et overskudd på kr 2.978.410. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for forbundets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av forbundets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Leo Revisjon DA

Nils Hansens vei 2, 0667 Oslo • Revisornummer: 983 846 459 • Telefon: 22 07 40 00 • Telefax: 22 07 00 40 • www.leorevisjon.no

Avd. Østfold: Stasjonsveien 84, 1746 Skjeberg • Telefon: 69 12 34 00 • Telefax: 69 12 34 01

Avd. Akershus: Klapputveien 38, 1960 Løken • Telefon: 922 47 857

Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 • Olav Heggard 22 07 00 42 • Lorentz Grimsøen 22 07 00 43

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Norges Luftsportsforbund per 31. desember 2015 og av forbundets resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, den 8. mars 2016

Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Registrert revisor

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Arild Solbakken
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Mikael Klingberg Trond Nordby Sofia Orvarsson Darmo Morten Haave

Valgkomité:	Anders Frydenberg (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen har ingen dedikert ansatt til å ivareta seksjonens anliggende.

Ballonglisenser

	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14
Ballonglisenser	1	8	1	10

Ballonger

	2015	2014
Antall ballonger	22*)	22*)

*) To av ballongene er registrert i utlandet

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller timer fløyet.

To elever har startet med flyging i 2015.

Ballongseksjonen hadde demonstrasjonsflyging av en ballong, sammen med seilflyseksjonen og modellflyklubbene i Asker og Bærum, under Sandvika Byfestival i august. Deltagelsen ga god eksponering med god PR for alle luftsportsaktivitetene som var representert.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Seksjonen kan rapportere om norsk kvinnelig deltagelse i en internasjonal FAI-sanksjonert ballong-konkurranse i 2015.

Hans Rune Mikkelsen og Mikael Klingberg representerte seksjonen ved Luftsportsuka på Starmoen og tok opp to fallskjermhoppere. Mikael Klingberg tok også opp en hanglider. Aktiviteten for øvrig var konsentrert til Oslo, Skien og Trondheim.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller hendelser.

Seksjonens arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form skal være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt to styremøter hvor en rekke saker ble behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

Styret har fulgt utviklingen med nye Europeiske bestemmelser for Ballong, der NLF blir delegert ansvar som Kompetent Myndighet (CA=Competent Authority), og identifisert konsekvenser for ballongflyging i Norge, utdanning og utstedelse av nye

sertifikater, samt konsekvenser for eksisterende sertifikater. Seksjonen har knyttet til seg ressurspersoner med kompetanse som kan bidra til en gjennomgang/revisjon av opplæringsprogram og operative bestemmelser.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken er norsk representant til FAIs ballongkommisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året.

Økonomi

Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF mottar seksjonen årlig 5.000 kroner. Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2015 utgjør 350 kroner. Seksjonen ble ikke belastet med noen kostnader i 2015.

Ved inngangen til 2015 hadde seksjonen til gode i fellesskapet 57.288 kroner. Internrenten utgjorde 638 kroner. Resultatregnskapet for 2015 viser med det et overskudd på 4.159 kroner som tilføres kapitalen. Seksjonen har med det et tilgodehavende i fellesskapet på 61.387 kroner.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, men det er positiv utvikling på både medlems- og aktivitetssiden.

Arild Solbakken (s)

Leder Ballongseksjonen

*Ballongdemonstrasjon utenfor Bærum rådhus i Sandvika.
Foto: Santiago Amengual*

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøte ble avholdt 21. mars 2015 på Clarion Hotel Oslo Airport, Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder: Jan Erik Dietrichson, Oslo Fallskjermklubb
 Nestleder: Kristian Moxnes, Voss Fallskjermklubb
 Styremedlemmer: Kari Helen Berg, HaGL Fallskjermklubb
 Elise Torgrimsen, Kjevik Fallskjermklubb
 Carita Gyldenskog Ranvik, Lesja Fallskjermklubb
 Lars Geir Dyrdal, Voss Fallskjermklubb

Varamedlemmer: Ingela Reppe, NTNU Fallskjermklubb
 Per-Olof Wallin, Oslo Fallskjermklubb

Valgkomité: Mathias Holtz (leder)
 Hans Christian Heer Amlie
 Ramsy Suleiman
 Kristin Kruse

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Derek Nordlund Broughton ansatt i 18 % stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2015	2014	2013	2012
Antall hopp totalt	62 840	60 199	59 331	56 491
Antall skarpe tandem	3 245	2 661	2 408	2 753

Lisenser

Klasse	Utstedt 2015	Gyldig per 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldig per 31.12.14
Elevbevis line	290	414	286	363
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	286	359	300	368
Lisens A	217	441	237	449
Lisens B	143	553	172	560
Lisens C	57	232	52	212
Lisens D	27	236	28	252

*Domi Kiger leder tracking over Voss.
Foto: Ron Holan*

Ulykker/hendelser

	2015	2014	2013	2012
Antall rapporterte hendelser	232	165	122	146
Antall omkomne	0	0	2	2
Antall store skader	1	3	2	0
Total antall skader	49	62	44	42
AAD fyringer	4	5	5	3
AAD redninger	1	1	0	1

Det har ikke vært noen fatale ulykker i 2015. Det har kun vært en stor skade med risiko for varig mén, men skadeomfanget er ikke endelig avklart.

2015 var det første året med nytt observasjonsregistreningsystem (ors). Det har ikke vært rapportert tilsvarende antall observasjoner/hendelser tidligere. Totalt ble det generert 273 observasjoner, men 41 av disse ble trukket tilbake av vedkommende som hadde initiert observasjonen. Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SU) er meget fornøyd med ors og den arbeidsflyten og kvaliteten som det er mulig å få ut av dette. Det ble ilagt totalt 17 FU (farlig ukontrollerte hopp). Ors sikrer en betydelig forbedret statistisk håndtering. Forbedret versjon av systemet er klar til oppstart 2016.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter, ett seksjonsårsmøte samt et planleggingsseminar forut for seksjonsårsmøtet. I tillegg er det gjennomført en rekke møter i arbeidsutvalget, samt F/NLF ledermøte. På grunn av sammensetningen av styret er det større reisekostnader enn forutsett i gjeldende periode. Totalt er det behandlet 34 saker.

Styret har hatt et spesielt fokus på oppdraget som ble gitt av seksjonsårsmøtet vedrørende manifestsystem, samt finne tiltak for å holde hoppere lengre i sporten. Idrettssatsingen og arbeidet med å øke samarbeidsgraden mellom klubbene har også stått i fokus for styret.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Planlegging og gjennomføring av seksjonsmøtet, arbeid med utvikling av en langtidsplan med budsjett basert på tidligere føringer. Etablering av offisielt innendørs NM i kroppsflyging. Etablering en nasjonal FS camp og uttak av nye landslag. Reaktivert idrettssatsingen både for toppidrett og bredde. Holdningsskapende tiltak har også stått sentralt i styrets arbeid. Styret ble av årsmøtet pålagt å undersøke mulighetene for et felles manifestsystem og hva som kan gjøres for å holde unge hoppere lenger i sporten. Styret tok også tak i behovet for en bedre koordinering mellom klubbene for å tidsfase diverse populære aktiviteter, samt for å optimalisere bruk av flyparken og «organisere» mellom klubbene.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommisjon (IPC) er Trude Sviggum med Hans Christian Heer Amlie som alternativ delegat. Representant til European Parachute Union (EPU) er Hans Christian Heer Amlie.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU),

har bestått av Knut Lien (leder), Eirik Breen (materiellsjef), Tone D. Bergan og Espen Høst. SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser. Materiellsjef gjennomførte for første gang det todelt MK kurs som ble utarbeidet i 2014. Ny materiellhåndbok ble presentert på fagseminaret og publisert deretter. Det ble utgitt to serviceordrer og en servicebulletin i 2015. Det ble ilagt to midlertidige hoppforbud av SU i 2015 i kombinasjon med inndragelse av rettigheter. SU har hatt spesielt fokus på tracking aktiviteten. Alle sentrale kurs ble gjennomført med bra deltakelse på alle kurs. Nytt observasjonsrapporteringssystem (ors) ble tatt i bruk og har bidratt til en betydelig forbedret rapportering både vedrørende kvalitet så vel som kvantitet.

Granskningskommisjon

Det har ikke vært nødvendig å nedsette noen granskningskommisjon i 2015.

Konkurransekomiteen har bestått av Kari H. Berg (leder), Daniel Eriksen og Andreas Hemli. Det første offisielle norgesmesterskapet i innendørs kroppsflyging ble gjennomført på Voss, i regi av Voss kroppspsykarlag. Ordinært NM ble gjennomført på Jarlsberg for grenene FS og FF, mens CP ble gjennomført på Gryttjom i Sverige som del av det åpne nordiske mesterskapet.

Norgesmestre**Ordinært NM**

Klasse	Lag	Snitt	Navn
FS 4 åpen	Deland Norgies, Tønsberg FSK	18,8	Lise Nansen, Pål Kolbenstvedt, Torstein Valen, Carl-Erik Tuv. Reserve Sissel Finnseth og (video) Johan Bryhni.
FS 4 R	KFP, Tønsberg FSK	16	Pål Kolbenstvedt, Line R, Philip Garborg, Markus Bakken Funk og (video) Johan Bryhni.
FS 8	Norgies 8, Tønsberg FSK	9,7	Lise Nansen, Pål Kolbenstvedt, Torstein Valen, Carl-Erik Tuv, Ditta Valsdottir, Derek Nordlund Broughton, Sissel Finnseth, Trude Sviggum. Reserve Jan Petter Larsen og (video) Johan Bryhni.
FF åpen	ZION Voss FSK	7,0	Anna Moxnes, Petter Stenvold og Andreas Mosling
FF R	Rebel Fly Tønsberg FSK	5,3	Sondre Tømmervold, Fredrik Lerbakken, Jens Martin Dahlum.
VFS åpen	Blue Pelican Voss	17	Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Ulrik Høgsberg, Andreas Håland Hemli og (video) Dennis Barstad.
Nybegynner	Damene vi klinte med i går, Tønsberg FSK	34,8	Lene Martinsen, Helle Aspelund
CP	Tønsberg FSK	200.000	Sindre Kjetil Frigstad

Innendørs NM i kroppsflyging

Klasse	Lag	Snitt	Navn
FS 4 åpen klasse AAA	Polaris 1995 Tønsberg FSK	19,1	Pål Kolbenstvedt, Ellen Burkhardt, Kristina Willadsen og Espen Evensen
FS 4 intermediate A	KFP, Tønsberg FSK	21,7	Siri Victoria Lund, Markus Bakken Funk, Pål Kolbenstvedt og Linda Aarøe Rasmussen
VFS	Vossvind Voss FSK	27,3	Rune Antonsen, Kenny Andre Soldal, Bjørn Magne Bryn, Rune Aspvik og Jakob Rogne Bryn
FF åpen	Berserk Voss FSK	51,3	Rune Antonsen, Arne Helge Andersen og Marius Sotberg
FF intermediate	Young guns, Voss koppesfykjarlag	43,2	Jakob Rogne Bryn, Rune Aspvik og Bjørn Magne Bryn

Internasjonale konkurranser

World Cup i Wingsuit Performance Flying

I mai ble "1st FAI World Cup of Wingsuit Performance Flying" arrangert i Netheravon, UK. Fra Norge stilte utøveren Espen Fadnes. Han vant første plass og gull i konkurransen. Han satte i tillegg verdensrekord i øvelsen "Time" med 87,3 sekunder, men denne ble slått dagen etter av en annen konkurrent. I øvelsen "Distance" satte han verdensrekord på 4,501 km og denne står fortsatt.

World Cup og Europamesterskap i Canopy piloting

I august ble "8th FAI World Cup in canopy piloting & 4th FAI European canopy piloting championships" arrangert i Farnham, Canada. Fra Norge stilte Barton Hardie og Daniel Eriksen. Deres prestasjoner førte til 41. plass i World Cup og 23. plass i europeisk mesterskap for Bart, mens Daniel fikk 53. plass i World Cup og 33. plass i europeisk mesterskap.

World Cup og Europeisk mesterskap i formasjons- og artistiske grener

I september ble "20th FAI World Cup og formation skydiving & 13th FAI European formation skydiving championships" og "11th FAI World Cup of artistic events & 10th FAI European artistic events championships" arrangert i Teuge, Nederland. Fra Norge i disiplinen Vertical formation skydiving deltok laget Blue Pelican med lagmedlemmer Derek N. Broughton, Ulrik Høgsberg, Sondre A. Tømmervold, Andreas H. Hemli og Dennis Barstad. Laget tok tredje plass og bronse i både World cup og Europeisk mesterskap. I grenen Freestyle stilte to lag. Zion med lagmedlemmer Andreas Mosling, Petter Stensvold og Anna Moxnes fikk fjerde plass i både World cup og Europeisk mesterskap. Voss Vikings med lagmedlemmer Kenny A. Soldal, Geir Håkon Odden og Hedda Andersen tok 11. plass i både World cup og europeisk mesterskap.

Verdensmesterskap i Tunnel Flying

I oktober ble "1st FAI World Indoor Skydiving Championships" arrangert i Praha, Tsjekkia. I disiplinen Vertical formation skydiving stilte laget Voss Vind Blue Pelican med lagmedlemmer Derek N. Broughton, Ulrik Høgsberg, Sondre A. Tømmervold og Andreas H. Hemli. Laget tok åttende plass. Fra Norge i disiplinen Dynamic 4way stilte laget Zion VossVind med lagmedlemmer Petter Stensvold, Anna Moxnes, Kristian Moxnes og Håvard Flaot. Laget kom på sjette plass. I disiplinen Dynamic 2way stilte laget Voss Vind D2W med Rune Aspvik og Ignacio Martinez og laget endte på en 14. plass. I disiplinen Freestyle stilte utøveren David Reader og han tok andre plass og sølvmedalje.

WAG

I desember ble det gjennomført World Air Games i Dubai, Forente Arabiske Emirater. Fra Norge i fallskjerm disiplinen Freestyle stilte Laget Berserk med lagmedlemmer Marius Sotberg, Arne Helge Andersen og Rune Antonsen. Laget kom på fjerde plass. I fallskjerm disiplinen Canopy Piloting stilte utøverne Barton Hardie og Daniel Eriksen. Barton kom på femte plass i freestyle og 37. plass i sammenlagt disiplinen. Daniel kom på 13. plass freestyle og 24. plass i sammenlagt øvelsene.

Landslagsuttak

Det ble kalt inn til landslagsuttak i formasjonshopping. Da det kun var en kandidat som meldte seg på uttaket ble det avlyst. Det ble istedenfor invitert til workshop med arbeidstitel "revitalisering av FS landslag". Dette ble gjennomført og har ført til etableringen av et FS lag med lovende talenter for fremtiden.

Dommerkomiteen

Dommerkomiteen har i 2015 bestått av Anna Marie Lund og Annichen Rokne. Anna Marie Lund har dømt både nasjonalt og internasjonalt. F/NLF har gått til anskaffelse av InTime dommersystem, og det har blitt gjort mange gode erfaringer med dette på årets NM i tunnelflyging og NM i fallskjermhopping.

Riksanlegget

Anlegget er leid ut til Oslo Fallskjermklubb til og med 2015. Rikssenterkomiteen har bestått av Simen Enersen, Per-Olof Wallin og fagsjef. Det har ikke vært gjennomført møter i komiteen, men oppfølging av vedlikehold er gjort av Simen Enersen og fagsjef. Nytt avtaleutkast er utarbeidet og vil bli signert i god tid før sesongstart. Ved årsslutt gjenstår det kun å utarbeide et nytt vedlegg omhandlende nye retningslinjer og ny campingkontrakt, for å sikre fremtidig ryddighet i området.

Ny koordineringsavtale med Forsvaret er på plass og signert av begge parter. Koordineringen i 2015 har gått bra med relativt sett lite «nedetid» pga. forsvarets aktivitet. Koordineringsmøtet for 2016 var også positivt. Justeringen av fareområdene D110 og D102 er ikke gjennomført ennå.

Det er gjennomført en kraftig opprydding på rikssenteret, som inkluderte at 35 campingvogner og to campingbiler ble fjernet og destruert. Dette vil følges opp i 2016 ved at 1-2 busser og sju campingvogner også vil fjernes.

Økonomi

Seksjonens økonomi er god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap-, lisens-, og overføringer av NIF tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for Rikssenteret, momskompensasjon og internrente. Momskompensasjon og internrente kommer ikke inn før i januar året etter, noe som gjør økonomistyringen noe utfordrende.

Det ble overført 87.500 kroner ubenyttede observasjonsregistreringssystem (ors midler fra 2014 og forskuttert 59.000 kroner fra 2016 budsjettet slik at det totalt ble benyttet 396.500 kroner til utvikling av ors i 2015. Resultatregnskapet for 2015 viser et positivt resultat på 39.000 kroner, som er 286.000 kroner bedre enn budsjett. Det var budsjettert med et underskudd på 247.000 kroner.

Espen Fadnes vinner av WC i wings suit FAI kat 1 konkurranse i 2015

Sluttbemerkning

Det sittende styret består, foruten leder og nestleder, av tillitspersoner som alle tok gjenvalg ved årsmøtet i mars 2015. Undertegnede valgte derfor å utvide arbeidsutvalget (AU), som normalt består av leder og nestleder, med tidligere nestleder – nettopp for å sikre kontinuitet. Den løpende dialogen mellom AU og fagsjef skjer som tidligere gjennom leder. Dette har gitt den ønskede kontinuiteten i viktige saker det foregående styret prioriterte, samtidig som det har vært rom for nytenkning.

Erfaringene med det nye observasjonssregistreringssystemet, (ors), er så langt meget gode. Kvaliteten på rapportene har blitt bedre, arbeidsflyten fungerer bra og det synes som om terskelen for rapportering er senket. Dette systemet er også et verktøy for holdningsskapende arbeid, som fortsatt har høy prioritet i styret. Utviklingsarbeidet fortsetter etter en fastlagt fremdriftsplan, og i løpet av 2016 skal vi ha en fullt fungerende versjon på plass. Ors bør være interessant først og fremst for de andre seksjonene i NLF, men også for andre forbund som har behov for strukturert rapportering og arbeidsflyt ved hendelser.

I fjor ble samarbeidet med de andre skandinaviske landene som hadde ligget nede i mange år gjenopptatt. Det første møtet ble avholdt i Stockholm i januar 2015, der fallskjermseksjonene i Norge, Sverige og Danmark delte erfaringer og vurderte videre samarbeidsområder. Nytt møte blir avholdt medio januar 2016. Et slikt skandinavisk samarbeid kan vi høste mye av, både i forhold til konkurranser, sikkerhet, EPU og annet.

Norges første offisielle innendørs NM (tunnel) ble gjennomført på Voss i april 2015. Arrangementet var godt gjennomført, og initiativtakerne har invitert til det første nordiske mesterskapet i tunnelflyving i april 2016.

Når det gjelder idrettssatsingen har vi videreført det forrige styrets fokus på nytenking, og jobbet videre for å stimulere til konkurranseidrett. Deltakelsen på NM i 2015 var rekordhøy, og F/NLFs økonomiske bidrag opprettholdes på NM 2016. Vi har endret tildelingstidspunkt for NM slik at kommende års arrangørklubb både kan, og forventes å stille med representanter - for å sikre best mulig erfaringsoverføring.

Det er svært tilfredsstillende at antall tandemelever var på et rekordhøyt nivå i 2015, og vi ser frem til at et så stort antall som mulig av disse fortsetter i sporten vår gjennom å ta fallskjermkurs.

Det er også viktig og gledelig at tilgang til luftrom og anlegg på Rikssenteret for fallskjermidrett er sikret for en ny periode.

Seksjonens økonomi er god, den drives profesjonelt og er et forbilde for andre seksjoner og organisasjoner rundt oss. Det er noe som vi sammen kan, og bør være stolte av.

Avslutningsvis ønsker jeg å rette en takk til alle i styret, F/NLFs komiteer, fagsjef, landslagsansvarlig, Frittfalls redaktør, tillitsvalgte i alle klubbene, landslagsutøvere og sparringspartnere. En spesiell takk rettes til Knut Lien for hans ti år som (ubetalt) leder for vår viktigste komité, SU.

Det har vært en fornøyelse å lede fallskjermseksjonen i 2015.

Jan Erik Dietrichson (s)

Leder Fallskjermseksjonen

Fall 2015 Ingrid Elisabeth Hjelle sit flyr over Voss. Foto Ron Holan

HANG- OG PARAGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Ledermøtet

Seksjonens ledermøte ble avholdt 21. mars 2015 på Clarion Hotel Oslo Airport på Gardermoen. Protokoll fra seksjonsmøtet ligger på HP/NLFs hjemmeside. Det ble valgt nytt styre i seksjonen etter at seksjonsleder Christer C. G. Bonde og nestleder (tidligere mangeårig seksjonsleder) Knut Kåstad Nygard valgte å gi seg etter meget lang og tro tjeneste. Seksjonen og det nye styret sender dem en stor takk for alt arbeid de har lagt ned for sporten vår.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder:	Ane S. Pedersen, Oslo Paragliderklubb
Nestleder:	Erik S. Skarbøvik, Ålesund Paragliderklubb
Styremedlemmer:	Frode Graff, Oslo Paragliderklubb Erland Åmot, Sportwing Luftsportsklubb Brynhild Jorid Rotvold, Nidaros Paragliderklubb Sondre Auestad, Nidaros Luftsportsklubb
Varamedlem:	Ole Jonny Rønneberg; Polarsirkelen Paragliderklubb
Valgkomité:	Trude Steen (leder) Bjørn Hammer og Arne Kristian Boiesen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Arne H. Hillestad har vært ansatt som fag- og avdelingssjef frem til 31. desember 2015. Han fortsetter noen måneder inn i det nye året for HP/NLF som konsulent / rådgiver med hjemmekontor. Hillestad lønnes over seksjonens budsjett.

Medlemmer

Antall medlemmer gikk opp fra 2.838 til 2.904 i 2015.

Lisenser

Oversikt i tabellform over utstedte lisenser i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige lisenser ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14
Hangglider Elevbevis SP 2	9	22	10	26
Pilotbevis SP 3	8	40	5	43
Pilotbevis SP 4	5	44	1	44
Pilotbevis SP 5	4	107	3	105
Sum SP lisenser	26	213	19	218
Paraglider Elevbevis PP 2	239	563	281	584
Pilotbevis PP 3	129	646	129	632
Pilotbevis PP 4	58	223	60	194
Pilotbevis PP 5	43	466	34	441
Sum PP lisenser	469	1 898	722	1 851
Speedrider Elevbevis SPG 2	44	53	90*	262*
SPG 3	45	237		
SPG 4	20	21		
SPG 5	17	21		
Sum SPG lisenser	126	332	90	262
Totalt flygelisenser	621	2 443	831	2 331
Paramotor (PPG)	31	169	34	167
FAI sportslisenser	40	652	19	687

*SPG2-SPG5 ble innført i 2015 og erstattet SPG bevis.

Aktivitet, antall turer logget

	2015	2014
Paraglider	37 729	36 625
Hangglider	2 062	2 213
Speedglider	10 361	6 970
Paramotor	2 089	2 405

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser.

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene:

	2015	2014
Antall HG kurs	3	3
Antall PG kurs	58	58
Antall SPG (speedrider) kurs	17	17
Antall kurs totalt	78	72
Antall HG elever	14	7
Antall PG elever	328	338
Antall SPG elever	78	96
Antall elever totalt	420	427

Ulykker / hendelser *)

	2015	2014
Næruhell PG	17	22
Uhell PG	22	19
Ulykker PG	30	26
Næruhell HG	1	2
Uhell HG	1	0
Ulykker HG	6	0
Næruhell SPG	2	0
Uhell SPG	1	2
Ulykker SPG	6	4
Fatale ulykker	3 (PPG, HG og SPG)	1 (PPG)

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
 - **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
 - **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.
- PG** er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedriding **PPG** er paramotor.

Seksjonens arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter hvor 60 saker er behandlet. Seksjonsstyret har hatt flere telefonmøter.

Faglig ledergruppemøter

Faglig ledergruppe har avholdt fem møter hvor 27 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har jobbet mye med å sette seg inn i det organisatoriske arbeidet i seksjonen, for å se på effektiviseringstiltak og øke presisjonen i tallrapporteringen. Det har vært høy fokus på å få god økonomisk styring. Vi har engasjert ny redaktør av bladet Fri Flukt. På rikssenteret på Vågå prøvde vi ut en ny modell uten fast bemanning. Seksjonens fag- og administrasjonssjef Arne H. Hillestad sluttet i stilling 31. desember. Styret takker han for mange års god innsats og ønsker han lykke til videre.

Behovet for å ansette fagsjef og daglig leder for seksjonen analyseres og følges opp av styret. I mellomtiden får HP seksjonen hjelp av øvrige NLF-ansatte og seksjonens egen faglig ledergruppe.

Internasjonal representasjon

Øyvind Ellefsen representerte seksjonen på CIVL møte i februar i Serbia.

CIVL er FAIs Hang- og Paragliderskommisjon.

Øyvind har ledet hangglider-komiteén i en årrekke, og er medlem i software-komiteén.

Norge var i 2015 arrangør av and EHPU AGM, et møte som ble avholdt i Drammen i januar. Sittende president i EHPU (European Hanggliding and Paragliding Union) Arne H. Hillestad, var HP/NLFs representant på møtet. Presidentvervet gikk videre til Portugal. Arne H. Hillestad ble valgt som ny generalsekretær for organisasjonen EHPU.

Arne H. Hillestad deltok på European Safety and Training Committee (ESTC) som ble arrangert i Tyskland i juni.

Nordisk møte ble avholdt i Danmark i november. Norges representant var Bjørnar Trondsen.

I november deltok Alf Nipe på CIMAs kommisjonsmøte i Frankrike. CIMA er FAIs mikro og paramotor-kommisjon.

Aktivitet i utvalg og komiteer

Seksjonen har følgende aktive komiteer:

Sikkerhetskomiteen som er ledet av Runar Halling, arbeider aktivt med hendelser og sikkerhet.

Regelverkskomiteen som ledes av Bjørn Hammer, arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningskomiteen som har vært ledet av Kjell Christian Krane frem til desember 2015, har stått for alle instruktørkurs og seminarer som har blitt arrangert i mange år. Seksjonen ser etter en ny leder av utdanningskomiteen.

KKPGxc med leder Hans Cato Grytnes organiserer konkurransevirkosheten innen paragliding distanse.

KKPG Akro med leder Lars Gjelten organiserer konkurransevirkosheten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Johnny Nilssen organiserer konkurransevirkosheten innen hanggliding.

KKSPG med leder Øystein Bryn skal organisere konkurransevirkosheten innen speedriding. Denne komiteen er ny av året.

Det er oppnevnt en konkurransekomite for PPG (paramotor), men denne er ikke aktiv.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: Ronny Helgesen, Oslo Paragliderklubb ble Norgesmester i paragliding distanse. For dette fikk han kongepokalen. Norgescupen ble vunnet av Rolf Dale som i fjor. Sportsklassen ble vunnet av Frode Myhre, og Mari-Anne Aanes vant dameklassen. Det var også stor norsk deltakelse i Verdenscupen i Brasil hvor Norge ble nest beste nasjon.

Hanggliding distanse: Kjell Keogh, Bergen Hanggliding og Paragliding klubb ble Norgesmester i hanggliding distanse. Mesterskapet ble avvirket på Rikssenteret i Vågå. Johnny Nilssen, Lier Hanggliderklubb vant Norgescupen.

Paragliding Akro: Det er avholdt tre Norgescup FAI kategori 2 konkurranser. Av totalt seks konkurranser i denne grenen er halvparten avholdt i Norge. Med solid fokus på rekruttering de siste årene, ser vi at norske akropiloter og konkurranser i Norge virkelig er på vei inn på verdenskartet. I 2015 prioriterte KKPG Akro å bruke midler til å utdanne og oppdatere dommere, et nødvendig tiltak som følge av endringer i regelverket som trådte i kraft i 2015. Et vellykket kurs med Claudio Cattaneo ble avholdt i regi av Ekstremsportsveko på Voss. Vi har nå i Norge tre dommere som er utdannet i det nye systemet. Ole Jørgen Løvland, Maria Straume og Ivar Svåsand. Vi trenger enda flere dommere, og i 2016 vil vi fortsette arbeidet med rekruttering av nye kandidater.

Norge var for første gang representert med denne grenen i World Air Games, og i konkurransen som ble avholdt i Dubai i desember deltok vi med en utøver.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad. Etter at nummer 1 2015 var utgitt ønsket redaktøren å fratse stillingen. Seksjonen takker Ragna Breines for innsatsen.

Stillingen ble utlyst og det meldte seg flere kandidater. Ved årets slutt hadde styret ansatt en ny redaktør. Det ble Vebjørn Karlsen fra Bodø som fikk jobben. Seksjonen ønsker han lykke til og ser frem til neste Fri Flukt.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat i 2015, som også er noe bedre enn det budsjetterte overskuddet. Dette skyldes i hovedsak at vi har hatt lavere administrasjonskostnader enn det som var lagt inn i seksjonens budsjett. I tillegg bidro også instruktørkursene med positivt bidrag i 2015. Rikssenterets økonomi belaster seksjonens totale drift, og det ble et negativt resultat på om lag 280.000 kroner. Det bør nevnes at en betydelig del av kostnadene gikk til utskiftning av rensaneanlegg.

Årets overskudd går til å betale ned på seksjonens gjeld til NLF-fellesskapet. Det ble for fem år siden gjort vedtak om oppgraderinger av rikssenteret med utbedring av utearealer og rominndeling i byggets andre etasje. Dette var arbeider som ble gjort før en ny flom rammet anlegget i Vågå.

Se for øvrig anmerkninger i resultatoppstillingen.

Paragliding i Makedonia

Sluttbemerkninger

Etter en stor økning i antall medlemmer i 2014 var tilveksten i 2015 noe mindre, men likevel god og best av alle seksjoner i NLF.

Vi leser av rapporten at det var økning i antall lisenser både i paragliding (PG) og speedflying/riding (SPG), mens hanggliding (HG) og paramotor (PPG) holder seg stabilt. Det har vært en nedgang i HG de siste årene, og høsten 2015 ble det innkalt til et HG møte for å samle folk til å jobbe for HG i Norge. Det er blitt nedsatt en styringsgruppe som skulle jobbe videre med å videreutvikle opptrekk av hang og paraglider, samt oppslep av hangglidere både faglig og sikkerhetsmessig.

SPG aktiviteten blir mer og mer populær. Vi vet at det er mer aktivitet enn registrert, og oppfordrer alle som flyr SPG til å sørge for at lisensen er i orden, operere med sikre marginer og spre gode holdninger.

Når det gjelder sikkerhet, så var antall rapporterte ulykker omtrent samme som året før. Det er viktig å sende inn hendelsesrapporter, men vi har indikasjon på at det er noen saker som ikke blir fanget opp og derved noe underreportering. Seksjonen har i 2015 dessverre hatt tre fatale ulykker, en PPG, en HG og en SPG. Dette er veldig trist og våre tanker går til deres nærmeste og pårørende. Det er viktig at en tar innover seg at vi driver med en risikosport, ta de nødvendige forholdsregler og minimerer risikoen så mye som mulig. Fly sikkert !

I 2015 prøvde vi ut en ny modell med ubemannet rikssenter. Styret ønsker en annen ordning for 2016.

Flommen kom sent i år, og senteret ble oversvømt igjen. Med god hjelp fra medlemmer og gjester som var i Vågå fikk vi flyttet alt av inventar opp i annen etasje. Dette gjorde at senteret var ute av drift deler av den beste sesongen. Vi skiftet ut renseanlegg på rikssenteret våren 2015. Denne jobben ble dyrere enn budsjettert. Det har vært lavt belegg på senteret i år. Vi håper dette er en trend som kan snus, og at senteret blir brukt mer i fremtiden.

Vi har avholdt to instruktørkurs og seminarer i 2015. Kjell Christian Krane har stått bak mye av denne virksomheten. Kjell Christian har jobbet for seksjonen i veldig mange år, og har vært med på å forme seksjonens utdanningssystem til det det er i dag. På slutten av året meddelte Kjell Christian at han ønsket å fratre vervet som utdanningsansvarlig. Vi takker for arbeidet han har lagt ned for seksjonen i mange år.

Som fagsjefen selv skrev på seksjonens hjemmeside i midten av desember, var det vanskelig å oppnå et godt samarbeid mellom administrasjonen og styret som ble valgt på seksjonsmøtet i 2015. Arne H. Hillestad hadde da vært ansatt i nærmere 14 år i organisasjonen og hadde oppnådd en alder som gjorde det mulig å tre inn i NLF-pensjonistenes rekker. Det ble inngått en avtale der Arne skulle fratre stillingen som fag- og avdelingssjef fra årsskiftet, men fortsette som konsulent og rådgiver for HP/NLF frem til 31.oktober 2016. Vi takker for en lang og entusiastisk innsats som ansatt i organisasjonen.

I året som kommer skal det ansettes en ny fag- og administrasjons ansvarlig. Dette kommer til å ta tid, og i mellomtiden er vi avhengige av hjelp fra andre medarbeidere i NLFs administrasjon, samt frivillige som jobber på dugnad. I situasjonen med midlertidig begrensede ressurser er styret nødt til å prioritere bort enkelte oppgaver som vi ellers ville ha vært naturlig å gi en høyere prioritet. Dette gjøres koordinert med det øvrige NLF-systemet og Luftfartstilsynet. Vi tar sikte på å få løst situasjonen innen utgangen av 2016. Frem til nye ressurser er på plass må vi alle gjøre så godt vi kan for å gjøre de riktige prioriteringene og holde hjulene i gang. Temaer som sikkerhet, økonomistyring, og driften av rikssenteret i Vågå vil være i fokus.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2016.

Ane S. Pedersen (s)

Leder Hang-og paragliderseksjonen

*Jon Gjerde setter utfor
Nebbet i Gudvangen.
Foto: Svein Ulvund*

MIKROFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Petter Faye-Lund, Mikroflyklubben Øst
 Nestleder: Stein Erik Lundblad, Jarlsberg Mikroflyklubb
 Styremedlemmer: Mariann Flasnes, Snåsa Flyklubb
 Claudia Kruber, Stord Flyklubb
 Magne Skredderberget, Hallingdal Flyklubb
 Pål Vindfallet, Hedmark Flyklubb
 Finn Christian Holm, Namdal Flyklubb

Varamedlem: Dag Bråthen, Kjeller Sportsflyklubb

Valgkomité: Roger Holm (leder)
 Tor Berg og Tormod Veiby

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2015 hatt en stillingsandel på 77 % som avdelings- og fagsjef. De resterende 23 % av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14
Elevbevis Tre akse	160	327	105	271
Flygebevis Tre akse	89	583	86	511
Instruktører Tre akse	16	128	10	109
Elevbevis Trike	3	6	1	8
Flygebevis Trike	0	50	3	52
Instruktører Trike	0	11	1	11
Elevbevis Gyro	1	3	1	3
Flygebevis Gyro	2	19	2	16
Instruktører Gyro	0	4	0	3
IK-1 Instruktør	6	52	7	46
IK-2 Instruktør	6	47	11	47
IK-3 Instruktør	16	42	11	34
FAI Sportslisenser	12	129	4	115
Besiktningsmann "gyro"	0	4	1	4
Besiktningsmann "tre-akse"	3	29	6	26
Besiktningsmann "trike"	1	11	0	10

Glade gutter fra Østfold.
 Foto Odd-Thore Onstad

Aktivitet på totalt 292 innrapporterte mikrofly i 2015

	2015	2014
Antall timer	15 098	13 650
Antall starter	42 300	38 714

Ulykker og hendelser

	2015	2014
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	45	23
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne (én ulykke i hvert av de to årene)	2	2

Det ble innsendt 45 rapporter om små og store hendelser i 2015, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider etter behandling i Flytryggingrådet. Antallet hendelser i 2015 kan synes høyt, men det presiseres at det er innrapportering av alt fra banale hendelser (som vi ønsker innrapportert), til mer alvorlige hendelser. Det er god grunn til å tro at langt de fleste hendelser blir innrapportert, og det er i denne forbindelse meget viktig at klubbens fagpersoner følger opp med innrapportering, og kommentarer til de enkelte hendelser.

To medlemmer av Hedmark flyklubb omkom i en tragisk ulykke nær Stafsberg flyplass Hamar, 14. juli 2015.

Mikroflyregisteret

NLF fører register over alle norske mikrofly

	2015	2014
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	646	641
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	333	297
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	366	355
Antall nye mikrolette luftfartøy som er ført inn i registeret i løpet av året	24	23

Hallingdal Flyklubb sitt nye klubbfly.
Foto: Kåre Weeg

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter hvor 41 saker er behandlet. Ut over dette har det vært utstrakt bruk av E-post for saker som krever rask avklaring.

Sentrale oppgaver i styret

De sentrale oppgavene i styret har vært å tilrettelegge for våre medlemmer slik at de skal kunne utøve sin hobby på en sikrest mulig måte.

Det vises for øvrig til sluttbemerkninger i denne rapport.

Internasjonalt arbeid (FAI) og konkurranser

Tormod Veiby er norsk delegat til FAIs paramotor-, gyroplan- og mikroflykommisjon (CIMA), der han også er ærespresident. I år var paramotoreksperten Alf Nipe fra HG/PG med som alternate delegat. Paramotor er i sterk vekst i internasjonale konkurranser, og bør også bli det i NLF. CIMA-kommisjonen organiserer EM og VM i trike og 3-akse mikroflyging, gyro og paramotor. 24 land var representert, og Norge holdt «proxy» for Danmark. Konkurranseregulering, rekorder og prestasjonsvalidering er sentrale oppgaver. Årets EM gikk i Wloclawek, Polen i august, der Norge deltok med et landslag med et to seters tre-akse team med Morten Straume og Håkon Fosso, og et to-seters gyrokopter team med Jan Nessa og Arild Vegrim.

Et norsk høydepunkt i CIMA møtet var kommisjonens enstemmige tildeling av Colibri Diploma for årets mest fremtredende prestasjon til Håkon Fosso og Per T. Høyland for Nordsjøflygningen 30. juli 2014, som ble fløyet for å hedre Trygve Grans 100 årsminne.

World Air Games i Dubai, i desember 2015 i glamorøse omgivelser, ble et høydepunkt med trike og gyrokopter pylon race kombinert med presisjons avgang over hinder og presisjonslanding uten motor. Fra Norge var Per T. Høyland (trike) og Jan Nessa og Arild Vegrim (gyro) invitert til å delta i kraft av tidligere prestasjoner. Alle tre innfridde stort, og fløy som guder i den krevende, nye konkurransen, som gikk over to uker; dels i ørkenen og dels ved The Palm i Dubai. Per T. Høyland plasserte seg best på 7. plass av 22 piloter i det ekstremt konkurransesterke selskapet.

Det nordiske samarbeidet med Danmark, Finland og Sverige foregår mest på E-post, og arbeid er i gang med ytterligere å forenkle tillatelsene for flyging mellom landene i Norden.

Internasjonal komité (EMF)

Claudia Kruber (leder), Roger Holm og Tormod Veiby.

Claudia Kruber er delegat til European Microlight Federation (EMF) med Tormod Veiby og Roger Holm som alternative delegater. Roger Holm er EMFs webmaster sammen med Darek Cymerys fra Polen. EMF arbeider for fri ferdsel av mikrofly over landegrensene og gjensidig aksept av nasjonale regler. De er også sentrale i prosessene med utviklingen av det europeiske regelverket for mikrofly. Det er endelig bevegelse i vektreglene for mikro i Europa, ved at EASAs grunnlov og Annex II (nytt Annex I) er under spennende endring. NLFs rådgiver på regelverk, Torkell Sætervadet, har bidratt sterkt i denne prosessen, og det setter vi meget stor pris på.

Håndboksredaksjon

Tom Bjerke (leder), Roger Holm og Tor Berg.

Arbeidet med utgivelse av revisjon 6.3 stoppet opp i løpet av året, av forskjellige årsaker. Revisjon 6.3 utgis våren 2016.

Flytryggingrådet

Bjørn Pedersen (leder), Tom Røstad og Vidar Husa.

Flytryggingrådetets møter har stort sett vært gjennomført via Skype på grunn av store avstander mellom medlemmene, og dette har fungert greit.

Flytryggingrådet (FR) har i 2015 behandlet 45 innrapporterte hendelser med mikrofly. I tillegg har vi hatt en fatal ulykke som er behandlet av Granskningskommisjon 1-2015. FR har også behandlet innkomne bekymringsmeldinger.

Antallet innrapporterte hendelser er sterkt stigende i forhold til 2013 (30) og 2014 (23). FR har ikke gått inn på noen analyse av hva økningen skyldes. Vi vet derfor ikke om det rent faktisk skjer flere hendelser, om det tidligere har vært underrapportering, om type hendelser som rapporteres er endret eller om det er andre faktorer som spiller inn på antallet.

Det vi imidlertid kan lese ut av hendelsene er at noen enkeltområder skiller seg ut. Som tidligere skjer veldig mange hendelser i forbindelse med avgang og landing. Vi ser også mange hendelser hvor evnen til å omstille seg/være i stand til å gå rundt når ting ikke stemmer i innflygingen ikke er god nok. Fokuset på dette feltet må derfor opprettholdes og gjerne økes. Vi kan også se en økende tendens av hendelser med instruktør om bord. Vi har også hatt alvorlige hendelser med flikk/stall i lav høyde både under landing og avgang, også med personskade.

FR har laget en statistikk som tar for seg de seks siste årene med hendelser. Fra denne kan man hente ut trender og andre tendenser man måtte ønske å vite noe om. Statistikken er tenkt brukt for å målrette flytryggingsarbeidet.

FR har tidligere påtatt seg arbeidet med å lage en video rundt temaet drivstoffbehandling. Denne har blitt utsatt flere ganger, men den vil bli presentert på Luftsportsuka i 2016.

FR forbereder seg på å delta aktivt i 2016 hvor det blir ekstra fokus på flytryggingsarbeidet i mikroflyseksjonen.

Granskningskomisjon

Tor Berg (leder) Svein Ivar Johannessen, Pål Vindfallet og Håvard Mælum.

Ved behov utvides komiteen med ytterligere havarigranskere.

14. juli skjedde en ulykke på Hamar, der fartøysjef og passasjer omkom. Her ble komiteen utvidet med en ekstern havarigransker og Svein Ivar Johannesen ledet

kommisjonen.

Rapport nr 1-2015 ble avgitt 25. november. Luftsportsforbundet avholdt kurs for ulykke og havarietterforskere 17.-18. januar 2015 der syv representanter fra Mikroflyseksjonen deltok.

Operasjons- og opplæringskomité (OPS)

Tor Berg (leder) og Roger Holm.

Innen fristen for opptak til årets instruktørkurs kom det inn 28 søknader. Det måtte derfor organiseres tre instruktørkurs i 2015. Kursene ble avholdt 7.-10. mai, 28.-31. mai og 21.-23. august. Kursene ble gjennomført i NLF og Avinors lokaler i Oslo. Oppdateringsseminar for instruktører og operative ledere i klubb er planlagt til slutten av februar 2016.

I tillegg til de vanlige oppgavene som er beskrevet i MFHB deltok Ops- og Opplæringskomiteen under Luftsportsuka, sammen med Luftfartstilsynet (LT), med gjennomgang av særskilt sikkerhetsopplegg for fallskjermhopp fra mikrofly.

Stemmingsbilde Mikrofly.
Foto: Pål Vindfallet

Rotorkomité

Stein-Erik Lundblad (leder), Erik Skaarup, Henrik Lund, og Øyvind Langtvedt.

Aktiviteten er stabil uten stor tilstrømning av nye utøvere. Det ble uteksaminert to nye piloter, et nytt fly fikk flygetillatelse dette året, og det var ingen kjente hendelser.

Teknisk komité

Kai Lyrche (leder), Jostein Eide, Rune Koppen, Stein E. Lundblad, Magne Skredderberget og Tormod Veiby.

Komiteen har også det siste året i samarbeid med Fagsjefen vært engasjert med vurdering av importsøknader for nytt materiell, som søkes innført i mikrofly registeret. Dessuten oppfølging av særlige driftsproblemer vedrørende hendelsesrapporter, revisjon av skjema og prosedyre for årlig besikting, samt gjennomført oppdateringsseminar for besiktingsmenn. Det er i år behandlet noe i underkant av 30 importsøknader. Det dreier seg om nytt materiell av typer som også tidligere er innført i registeret. Trenden går nå mot stadig flere fly i komposittmaterialer.

Komiteen får som tidligere tilsendt hendelsesrapporter for kommentar. Etter at årsakene til hendelser ble splittet opp til også å omfatte svikt i -, eller helt manglende vedlikehold, har den store samlepotten "teknisk" heldigvis blitt ytterligere redusert. Dog kan det synes som om det fremdeles er en del å hente ved at både fartøysjefer og eiere setter seg bedre inn i retningslinjer gitt av produsent.

Etter påtrykk fra Fagsjefen, ble det i samarbeid med Ops-, Opplærings- og Informasjonskomiteen satt i gang et prosjekt for revisjon av både skjema og prosedyren for årlig besikting. Endringene ble grundig gjennomgått på årets oppdateringsseminar for besiktingsmenn, hvorefter det ble vedtatt å anbefale dem for seksjonsstyret. Endringene ble senere vedtatt i ordinært styremøte, og er nå permanent innført.

Oppdateringsseminar for besiktingsmenn ble gjennomført på Gardermoen i tiden 10.-11. oktober, hvor mer enn 50 % av våre besiktingsmenn deltok, hvilket må sies å være tilfredsstillende. En rekke tema ble gjennomgått, med hovedvekt på det vanskelige området å fastsette avvik, belyst med diverse eksempler og kommentarer. Også kompositt ble utførlig omtalt, samt ovenstående endringer vedrørende årlig besikting.

Seminaret ble avsluttet med et etterlengtet felles besøk til verkstedet, som Forsvarets Flysamling Gardermoen benytter.

Aktivitetskomité

Odd-Tore Ohnstad (leder), Mariann Flasnes, Finn Christian Holm og Tormod Veiby (internasjonal kontakt).

Det har vært et aktivt år med mange aktiviteter på mikroflyseksjons terminliste, tross mye dårlig flyvær for mange. Den største samlingen av norske mikroflypiloter var også i år flymessa i Friedrichshafen, Aero 2015, med over 60 personer tilstede. På vår avslutningsmiddag samler vi piloter fra flere seksjoner, og Tom Gunnarson fra FAA, fast gjest i en årrekke, oppdaterte oss om siste nytt fra USA.

Komiteen var også i år aktivt med på gjennomføringen av Luftsportsuka på Starmoen, både aktivitetsleder og Jan Roger Johansen avholdt blant annet praktisk trening i flytelefoni, samt stod for "tårntjeneste". I år hadde vi 12 elver som fikk undervisning.

Det årlige mikroflytreffet i Fyresdal ble avholdt første helgen i juli. Flyværet var ikke det beste, men det var allikevel mange fly innom.

Vi tar flysikkerhet på alvor, og med hjelp fra akromiljøet på Kjeller fikk vi avholdt et "antispinnkurs" med 20 deltagere. Dette ser det ut til at flere klubber vil gjennomføre.

NOTAM kontoret på Gardermoen har flyttet inn i nye lokaler, og de gjennomførte kurs og omvisning for oss mikroflypiloter.

Norgesmesterskap

Årets NM ble avholdt på Hamar 5.-7. juni i regi av Hedmark Flyklubb. Klubben laget en fin ramme rundt mesterskapet og det var nedlagt stor innsats, ikke minst av Kjell Pettersen, som så tragisk mistet livet noen uker senere. Årets norgesmestere ble Per T. Høyland, Jæren Mikroflyklubb og Håkon Fosso, Hardanger Mikroflyklubb.

Informasjonskomité

Roger Holm (leder), Pål Vindfallet og Petter Faye-Lund.

Informasjonsflyten har endret seg de siste årene fra nærmest å være en enveiskanal fra seksjonen ut til medlemmene, til å bli en utveksling mellom seksjonen

og medlemmene på Facebook. Seksjonens offisielle Facebookgruppe er en kanal rett inn til medlemmenes mobilenheter med lenker til mer utførlig informasjon på vår webside. Den bringer også oppdatering av treff og andre spesielle nyheter. En tekniske Facebookgruppe er til informasjon om motorvedlikehold og teknisk informasjon som har allmenn interesse. Begge disse sidene har moderatorer fra seksjonens komiteer. I tillegg er det opprettet en Facebookside for hverdagsprat der medlemmer kan synse og kommunisere seg imellom, men den er ikke en del av NLFs formelle informasjonskanaler.

Mikroflyseksjonens nettside fikk dette året et løft i designet, som gjør den mye lettere å finne fram i med mobilenheter. Her ligger all informasjon og alle skjemaer klubber og medlemmer trenger for sin virksomhet. For å sikre at viktige meldinger og NLFs månedsbrev kommer fram til alle medlemmene, sendes disse med E-post til klubbens og medlemmenes oppgitte adresser.

Flynytt er et viktig kommunikasjonsmedium for alle flyinteresserte, inklusive alle våre aktive medlemmer. Her bringer seksjonen en fast lederspalte, samt relevante artikler av en mer generell art, ofte myntet på opplevelser og nyheter i markedet

Økonomi

Seksjonen har en sunn og god økonomi, se for øvrig regnskapsoppstillingen for detaljer.

Sluttbemerkninger

Det har vært interessant og gledelig å være leder for en organisasjon med engasjerte styremedlemmer og dyktige komitemedlemmer. Jeg vil her takke alle for innsatsen.

I løpet av det året dette styret har vært i arbeid har det blitt utført en mengde små, og noen store oppgaver. Sikkerhetsaspektet har vært gjennomgående i styrets arbeid. Langtidsplanen 2013 - 2015 har diktert mange av oppgavene, men i tillegg så ligger de løpende oppgavene som skal utføres på regulær basis, herunder oppgaver knyttet til sikkerhetsarbeidet i seksjonen og i klubbene.

Proessen med å få øket MTOM (maksimal avgangsvekt) for mikrofly slik at kartet stemmer med terrenget, har virkelig skutt fart. Vår Internasjonale komite med Claudia Kruber og Roger Holm i spissen deltok i et møte i Praha med EMF (European Microlight Federation) høsten 2015, og fikk der mandat til å lede an i dette arbeidet. Det er en utfordring å få europeiske nasjonale organisasjoner samkjørt i denne saken, men alle forstår viktigheten av å få en øket MTOM. Det siktes på 540 kg for et toseters landfly med fallskjerm og fastmontert radio/transponder. Det er også viktig at de enkelte lands luftfartsmyndigheter er på banen, og i Norge har NLF og LT (Luftfartstilsynet) innledet et bra samarbeid om dette.

Det ble i 2014 startet opp arbeid med å inkludere mikrohelikopter som en del av vår aktivitet. Denne prosessen har stått stille en stund. Årsaken til dette er todelt. Vi ble pålagt av LT å besvare en «avhandling» knyttet til helikopter generelt og mikrohelikopter spesielt, og å beskrive i detalj hvordan implementeringen har vært gjennomført i andre land. I tillegg har kronen blitt såpass svekket mot Euro, slik at kostnadsbildet har endret seg relativt mye. Prosessen er ikke skrinlagt, men vil sannsynligvis ta noe lenger tid enn opprinnelig tenkt.

Petter Faye-Lund(s)

Leder Mikroflyseksjonen

*Venke Stordal fra Sarpsborg i Sky Arrow.
Foto: Odd-Thore Onstad*

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Seksjonsmøtet 2015

Seksjonsmøte ble avholdt 21. mars på Clarion Hotel, Gardermoen. Hovedsak var presentasjon av den nye RPAS-forskriften, og NLFs høringssvar. I tillegg ble oppdatert regelverk for konkurransestøtte til internasjonal deltakelse gjennomgått, og vedtatt. Styret ble valgt iht. valgkomiteens forslag, inkludert en reduksjon av antall styremedlemmer som følge av redusert behov for et arbeidende styre.

NAKs gullnål ble tildelt Reidar Johansson fra Forus RC klubb for sitt mangeårige arbeid i seksjonsstyret og i klubben. Utmerkelsen ble overrakt av NLFs president Rolf Liland.

Seksjonsstyret

Styrets sammensetning:

Leder: Asle Sudbø, Trondheim Modellflyklubb
 Nestleder: Haagen Valanes, Tromsø Modellflyklubb
 Styremedlemmer: John Ole Hollenstein, Os Aero Klubb/Modell
 Rune Pavestad, Aurskog Høland Modellflyklubb
 Anders Holt Jacobsen, Bærum Modellflyklubb

Varamedlem: Reidar Johansson, Forus RC Klubb
 og Per Holmen, Tønsberg Modellflyklubb
 Valgkomité: Audun Thinn (leder), Thorbjørn Jespersen
 og Rolv Leirro

Martin Larsen fra Drammen MFK er personlig varamedlem for John Ole Hollenstein.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jon Gunnar Wold er ansatt som fagsjef og avdelingsleder og lønnes 90 % over seksjonens budsjett.

Lisenser

	Nye 2015	Totalt 2015	Totalt 2014
Flygebevis A	206	1 095	965
Flygebevis B stormodell	96	249	154
Flygebevis B turbin	22	159	137
Display	38	205	177
Instruktør 1*	24	172	237
Instruktør 2	58	197	139
FAI Sportslisens	14	424	498

* Instruktør klasse 1 utstedt før 1. mai 2013 gjelder som Instruktør 2.

Vinnertrioen fra Skala-NM: Jan Lødner (Forus RC klubb), Per Iversen (Bærum modellflyklubb) og Ingolf Steffensen (Skedsmo modellflyklubb).
 Foto: Julian Moen Tønnessen

Seksjonsstyrets arbeid

Styret har gjennom møter og sirkulasjonsvedtak behandlet 25 saker. Styret har i samarbeid med gruppelederne revidert konkurransereglementet, og presenterte det for seksjonsmøtet som vedtok dette. Det oppdaterte reglementet ble tatt i bruk for 2015-sesongen og har fungert tilfredsstillende. Styret har hatt stor fokus på sakene med Luftfartstilsynets nye forskrift for ubemannede luftfartøy og modellfly som kom på høring i januar, og EASAs (det europeiske luftsportsorganet) foreslåtte felleseuropeiske regelverk som ble offentliggjort i oktober.

Videre har Modellflyhåndboka vært gjennom en mindre årlig revisjon, hvor styret ga sin tilslutning til sikkerhetsutvalgets foreslåtte endringer. Arbeid med budsjetter og kontingenter ble gjenstand for særlig fokus forut for seksjonsmøtet. Med et budsjett i balanse kan kontingenten holdes tilnærmet uendret, med kun indeksjustering de neste to år. Styrets intensjon er å holde kontingenten for pensjonister på om lag 66 % av seniorkontingent for at det skal samsvare med lønn/pensjonsforholdet i samfunnet for øvrig, og at denne økningen av kontingent for pensjonister skal komme barn, ungdom og junior til gode. Barn- og ungdomskontingent ble således ikke indeksjustert. Styret ønsket å bygge opp et fond for modellflyplasser, hvor ulike modeller har blitt vurdert, men ikke besluttet.

Medlemsblad

Medlemsbladet Modellfly informasjon ble utgitt i løssalg på Narvesen, Mix og Esso gjennom hele 2015. Til tross for noe økte kostnader ved trykking av større opplag har dette økt inntektene til seksjonen. Løssalget er et utstillingsvindu som kan resultere i økt rekruttering til modellflyklubbene, og formidle vår sikkerhetsinformasjon til et bredere publikum samtidig som det gir økte annonseinntekter.

Internasjonal representasjon

Seksjonene er representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat. Narve Jensen holder også vervet som 2. visepresident i CIAM.

Vi har følgende posisjoner i FAI/CIAMs subcommittees (SC):

F3A SC:	Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC:	Jo Grini, medlem
F3C SC:	Dag Eckhoff, komitéleder
Electric Flight SC:	Pål Stavn, medlem

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A og F5A:	Tom Erik Sørensen, Espen Kvien og Pål Kvaløy
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen, Jan Even Liahagen, Sverre Moen og Lars Siggerud
F6A/B:	Dag Eckhoff

Tom Erik Sørensen er en ettertraktet dommer i F3A, og har vært dommer på VM i F3A.

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1:	Tor Bortne og Ingolf Steffensen
F3A:	Ola Fremming, Espen Kvien og Tom Erik Sørensen
F3B/F/J:	Espen Torp og Jo Grini
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen og Jan Even Liahagen
F5:	Pål Stavn

Aktivitet i utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget

Leder: Jon Gunnar Wold
 Medlemmer: Magnus Nordstrand
 Trond Hammerstad
 Magne Hegstad

Sikkerhetsutvalget (SU) avventet revisjon av Modellflyhåndboka grunnet nært forestående forskrift fra Luftfartstilsynet. Hendelsesrapporteringen er særdeles verdifull i SUs arbeid, men det må arbeides ytterligere med å øke rapporteringsviljen.

Gruppeledere (konkurransutvalg)

Seksjonens konkurranseutvalg består av gruppeledere som representerer de ulike konkurranseklassene. Disse fungerer som bindeledd mellom utøverne og styret/fagsjef, og er ansvarlige for å arrangere NM, uttaksstevner, forestå landslagsuttak og påmeldinger til EM, VM og nordiske mesterskap.

I 2015 besto konkurranseutvalget av følgende gruppeledere:

F3J/K	Jo Grini
F3F	Olav Kallhovd
F4C	Pål Lindén Anthonissen
F1A/B/H	Atle Klungrehaug
F3A/P	Espen Kvien
F3C/N	Jan Thore Lygren
F2B	Clamer Meltzer
IMAC	Ketil Aagesen

Aktivitet

Det ble i 2015 arrangert et høyt antall stevner, konkurranser og treff, og året ble innledet med de store treffene i Ekeberghallen og på Fagernes. Sistnevnte feiret hele 40 år med flyging på isen. Agder MFK arrangerte NM i skala og minnet skala-nestor og mangeårig nestleder i styret Einar Hagerup som brått gikk bort i 2015, ved at hans skalamodell ble fløyet i konkurransen.

Kongsberg Modellflyklubb fikk ikke tillatelse til å leie Notodden flyplass til sitt årlige modellflyshow, grunnet uvilje fra flyplassledelsen som heller foretrakk å benytte denne septemberhelgen til annet arrangement. Dette treffet var i en årrekke Norges største publikumsarrangement for modellflyging, med mer enn 1.000 betalende tilskuere hver dag. Som plaster på såret fikk noen ildsjeler i stand et skalatreff på Fyresdal flyplass, hvor modellflygere alltid er velkomne. Høsttreffet i Harstad feiret 30-års jubileum og var godt besøkt, og i oktober ble det tradisjonelle RCPro Arctic E-fest arrangert som ett av de store norske innendørsarrangementene. 2015 ble avsluttet med Moss MFKs årlige romjultreff i Mossehallen 27. desember.

Luftsportsuka

Under NLFs fellesarrangement Luftsportsuka på Starmoen ved Elverum ble det som vanlig modellflyging på hovedstripa samt et «swap meet» for brukthandel i hangaren. Modellflyansvarlig Roy Johansen fra Vingtor RC Club sørget for å rekruttere en rekke ivrige instruktører, og gjennomførte en flott gjennomført modellflyskole med rekordmange deltakere.

Instruktørkurs

Instruktør-eksaminator Egil Roland har med sin enorme arbeidskapasitet, sørget for at det ble avholdt et

meget godt besøkte kurs på Fagernes i forbindelse med modellflytreffet der i mars, på Hotell Vic i Porsgrunn på våren og for Trøndelagsklubbene ble det avholdt kurs på Værnes i november. Klubbenes behov for instruktører synes å ha blitt godt dekket med disse tre kursene i 2015.

Nordisk møte

Norge var vertskap for Nordisk modellflyråds årlige møte, som ble avholdt på Gardermoen. Jon Gunnar Wold, Haagen Valanes og Asle Sudbø representerte seksjonen på møtet, hvor alle fikk diskutert og sammenlignet de respektive lands regler for modellflyging og ubeman-net luftfart, og EASAs forslag til felleseuropeiske droneregler ble gjenstand for debatt.

*Norgesmester i klasse F3F, William Jul Ringkjøb fra Bodø modellflyklubb.
Foto: Jack Farstad*

Norgesmesterskap modellflyging:

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg Modellflyklubb
F3P	Innendørs akro	Ole André Knutsen Landfall, Drammen
F3F	Seilfly hang	William Ringkjøp, Bodø Modellflyklubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jo Grini, Valdres FK/Modell Junior: Fredrik Grini, Valdres FK/Modell
F1A	Friflukt høystart	Atle Klungrehaug, Skedsmo Modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Vegar Nereng, Ørnen Modellflyklubb
F1H	Friflukt småmodell	Dag E. Larsen, Ørnen Modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	André Andersen, Gullknapp Modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Kenneth Lunde, Agder Modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal Modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb

Vinnere norsk klassemesterskap:

F3A	Nordic	Geir Tønnesen, Forus RC Klubb
F3A	Sport07	Anders Knute Raddum, Gjøvik Modellflyklubb
IMAC	Basic	Bjørn Engebrigtsen, Asker Modellklubb
IMAC	Sportsman	Terje Egeberg, Modum Modellsportklubb
IMAC	Intermediate	Rune Haugen, Asker Modellklubb
IMAC	Advanced	Magne Hegstad, Moss Modellflyklubb
IMAC	Freestyle	Rune Haugen, Asker Modellflyklubb
F3N	Helikopter	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb
F3P	Advanced	Rune Haugen, Asker Modellflyklubb
F3P	Sport	Erick Hicks, Asker Modellflyklubb

Utvalgte Internasjonale resultater

Norges lag i både F3A og F3A Nordic ble nordiske mestre i Finland.

Per Vassbotn, 6. plass i klasse F2B i Limfjordstevnet i Danmark.

Håkon Byrkjedal deltok i sitt første VM i F3N som junior og fikk en 31. plass.

Det norske første og andrelaget i F3J vant både gull og sølv i Nordisk mesterskap på hjemmebane i Spydeberg. Stig Magne Olsen fra Lillehammer MFK ble Nordisk

mester med Jo Grini fra Valdres FK/Modell på 2. plass. Juniormester ble Fredrik Grini for tredje gang på rad.

Dag Edvard Larsen vant 1. plass i World Cup-stevnet Raciborz cup i Polen i klasse F1B Wakefield, og ble i tillegg Nordisk mester i samme klasse.

Ulykker / hendelser

Seksjonen har behandlet to mindre forsikringssaker i 2015 med skade på 3. part. Det er grunn til å tro at det fortsatt er en underrapportering av hendelser. Rapportering av hendelser er svært viktige for å lære, og brukes av sikkerhetsutvalget som revisjonsgrunnlag.

Økonomi

Seksjonen har stabil økonomi og et regnskap i balanse. Styret foreslo derfor å holde kontingentene urørt med unntak av indeksjustering av enkelte medlemskategorier, noe seksjonsmøtet også vedtok. Etter noen år med noe nedgang i medlemstallet snudde denne trenden, og i 2015 så vi en økning i medlemstallet. Det var derfor riktig å ikke øke kontingentene, og det vil med stor sannsynlighet gi et forsiktig overskudd framover som kan benyttes til den planlagte oppbygging av et anleggsgfond for modellflyplasser. 2015 var første år med økt tippenøkkel, som vil gi utslag i noe økt merverdiavgift kompensasjon. Det er grunn til å tro at den stadige nedgangen i offentlige tilskudd har snudd og vil øke noe i årene framover, noe som også vil bidra til at seksjonens økonomi vil holde seg stabilt robust.

Det nye styret i Modellflyseksjonen ble konstituert umiddelbart etter seksjonsstyremøtet i mars 2015. Antall faste medlemmer ble redusert med to, fra syv til fem, samtidig som

ungdomsrepresentantens status ble endret fra observatør til fullverdig medlem av styret med tale- og stemmerett. Vurderingen bak reduksjonen er at det i mindre grad enn tidligere er nødvendig med et arbeidende styre. Dette skyldes i hovedsak at seksjonen siden 2012 har fått tilført en betydelig administrativ ressurs i form av fagsjef, som tar unna veldig mye av det arbeidet styret gjorde tidligere.

Seksjonen har en økonomi i balanse, med god aktivitet.

Sluttbemerkninger

Den kanskje viktigste hendelsen som angikk Modellflyseksjonen i 2015, var ferdigstillingen av ny forskrift for Remotely Piloted Aerial Systems (RPAS), som i hovedsak dreier seg om krav til flyging av droner.

Denne forskriften gjør viktige unntak fra disse begrensningene for modellfly. Essensielt sier forskriftens §6, tredje ledd, at modellflyging organisert i klubbregi og underlagt et regelverk som ivaretar sikker flyging, er unntatt fra begrensningene i RPAS-forskriften. Spesielt er det gledelig at organisert modellflyging i klubbregi er unntatt fra høydebegrensningen på 120 m.

Det er liten tvil om at Luftfartstilsynet (LT) har merket seg at NLF, styret i Modellflyseksjonen, og medlemmene i seksjonen har gått sammen om å lage en fornuftsbasert håndbok for sikker modellflyging i Norge, Modellflyhåndboka, som de kan gjenkjenne som et sikkerhetssystem. Modellflyhåndboka har samme format som Mikroflyhåndboka, som er et sikkerhetssystem godkjent av LT. Det er høyst trolig at dersom seksjonen ikke hadde hatt et slikt regelverk som var kjent for LT, ville vi fort kunne blitt underlagt de samme restriksjoner som dronflyging utenfor klubbregi i dag er. Det ville vært helt ødeleggende for aktiviteten. Dette slipper vi, og alle organiserte modellflygere i Norge drar derfor i rikt monn nytte av at seksjonen har nedlagt en betydelig innsats i å få frem Modellflyhåndboka.

Vi merker oss ellers at antallet medlemmer i seksjonen nå viser en svak stigning, etter å ha vist en svak nedgang i noen år etter den voldsomme økningen fra 2002 frem mot 2008. Det er grunn til å tro at denne trenden vil fortsette, ettersom det er den organiserte modellflygingen innenfor rammene av regelverk som ivaretar sikkerhet på en god måte, som vil få de beste vilkårene for aktiviteten sin fremover.

Det er ellers svært gledelig å se i hvilken grad våre konkurranseflygere hevder seg godt internasjonalt, med mange pall- og topp-plasseringer. Husk at 2017 er Kongepokal-år for Modellflyseksjon! De seksjonene som har best nivå på konkurranse-aktiviteten innen FAI-klassene, vil stå fremst i køen for å få tildelt Kongepokal i 2017. Hvilken

klasse dette blir, avgjøres av seksjonsstyret senhøstes 2016. Det vil da også bli tatt hensyn til at klasser med høyt nivå på konkurranseaktiviteten, som tidligere ikke har fått tildelt Kongepokal, vil prioriteres.

Asle Sudbø (s)

Leder Modellflyseksjonen

*Simen Andresen fra Aurskog Høland modellflyklubb er instruktør under modellflyskolen på Luftsportsuka.
Foto: Thomas Kristensen*

Ben Erik Ness, leder i Bergen Modellflyklubb

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Ledermøtet

Årsmøtet ble avholdt 21. mars på Clarion Airport Hotel Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Stig Hoftaniska, Rygge Flyklubb
 Nestleder: Bjørn Skogøy, Bodø Flyklubb
 Styremedlemmer: Lars Øyno, Hallingdal Flyklubb
 Eirik Bruset, Værnes Flyklubb
 Linda Christine Lilleng, Grenland Flyklubb
 Britt Victoria Høyvik, Sola flyklubb (nyvalgt)
 Sindre Holberg, Møre flyklubb

Valgkomité: Ola Lilloe-Olsen (leder)
 Katrine Klette og Stig Haugen

Seksjonenes representant til NLFs ungdomsutvalg:
 Sindre Holberg

Administrasjon

Santiago Amengual er konstituert fag- og avdelingssjef siden 1. mars 2014.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra tilsynet. Tallene er hentet fra Luftfartstilsynets system og kan inneholde feil grunnet feilaktig registrering ved bytte fra tidligere JAR-FCL til nytt EASA Part-FCL sertifikat.

Sertifikater

	Utstedt 2015	Gyldig 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14
PPL A (JAR-PART-FCL)	71	1461	69	1 850

Lisenser

	Utstedt 2015	Gyldig 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14
FAI sportslisenser	31	31	16	43

Aktivitet (fly og timer)

Disse tallene er ikke mulig å få frem grunnet manglende rapportering fra klubbene slik klubbene er forpliktet til. De fleste klubber bruker i dag MyWebLog som forbundet ikke har tilgang til.

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet, som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*).

	2014	2015
Ulykker	5	0
Alvorlige hendelser	0	0

Dersom man inkluderer private motorfly registrert i utlandet ser oversikten slik ut:

	2014	2015
Ulykker	6	0
Alvorlige hendelser	1	0

*) Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt syv seksjonsstyremøter hvor 52 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har i tillegg til planlegging og gjennomføring av ledermøtet arbeidet med rammebetingelser for flyging i klubb, herunder tilgang til flyplasser, nytt regelverk, ungdomssatsing og rekruttering.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC). Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokomité (CIVA). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningskomiteen

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (S/U) har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Ivar Dyrdal, Eirik Walle, Bjørn Skogøy og Ivar H. Henriksen.

Komiteen arbeider etter de hovedmål som er satt opp i NLFs strategiplan. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittet om regelverk, hvor arbeidet med EASAs nye regelverk for sertifikater (LAPL) og for utdanning (FTO) er fylldig omtalt.

Skolesjefseminaret er også i 2015 utvidet til et fagseminar for klubbens tekniske ledere, flytryggingsledere og operative ledere, i tillegg til skolesjefer. Fagseminaret ble avholdt på Rica Hotel Gardermoen 8. – 9. november, med 72 deltakere fra 26 klubber. Samtidig ble det igjen ble det avholdt FI refresher kurs i samarbeid med LFS. Styret og SU gleder seg over at oppslutningen om det nye seminaret var veldig positiv.

Akrokomiteen

Akrokomiteen har bestått av Ivar Dyrdal (leder), Knut Lande, Bjørnar Vollstad, Thore Thoresen og Bjørn Strøm.

Akrokomiteen har gjennomført et komitemøte, utvidet med evaluatorkorpset, i arbeidet med ny flystevneforskrift, samt arbeid med nytt skoleprogram for displaypiloter. Videre arbeides

det med å implementere de nye EASA forskriftene, med akroflyging som en rettighet, i skoleprogrammet til akroflyging.

Akromiljøet viser fortsatt en positiv utvikling både med hensyn til rekruttering og konkurranseaktivitet.

Tre treningssamlinger ble gjennomført på henholdsvis Starmoen, Trysil og Leirin.

FAI's aerobatic-komité. CIVA-møte 2014 ble avholdt i Wroclav, Polen 7. – 8. november. Ellers er Thore Thoresen representert i IAC's sekvenskomité.

Konkurransekomiteen presisjon

Konkurransekomiteen for presisjonsflyging og rallyflyging har bestått av: Kurt Norevik (leder), Bror-Eric Hjulstad, og Petter Strømme.

Komiteen har avholdt NM i presisjonsflyging på Starmoen. Elverum Air Rally på Starmoen ved Elverum ble kansellert. I tillegg har vi hatt deltagere i nordisk mesterskap, VM i Rallyflyging og til slutt ANR Dubai Worldgames med topplassering til Kurt Norevik og Petter Strømme.

Ski og sjøflykomiteen

Ski og Sjøflykomiteen har bestått av: Mikael Aksdal, Stein Erik Lundblad, Kåre Weeg, og John Bjørn Fossdal.

Komiteen har som formål å arbeide for å få flere interessert i sjøflyging, skape kontakt med andre organisasjoner med tilsvarende interesse internasjonalt, være sjøflygingens talerør overfor myndigheter og publikum, og skape kontakt mellom sjøflygere.

Det har fortsatt vært jobbet en del med å kartlegge vann med tillatelse, uten at man har kommet opp med den optimale løsningen enda.

Helikopterkomite

Formålet med komiteen vil i første omgang være å kartlegge utfordringene, finne løsninger og være en hjelpende hånd i stifting av helikopterklubber i NLF.

Klubbutvikling

NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien og fagsjef Santiago Amengual har besøkt flere klubber med formål å bidra til klubbutvikling.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg. PFLY (privatfly) kortordningen er videreført.

Konkurranser

Akro

Thore Thoresen, Aerobic Club of Norway ble norgesmester. Mesterskapet ble avholdt på Fagernes med 25 deltakere.

Under nordisk mesterskap 28. – 31. august på Starmoen, ble Thore Thoresen nordisk mester.

Presisjon og rally

Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb, ble norgesmester i presisjonsflyging. NM ble avholdt på Starmoen.

VM i presisjonsflyging ble avholdt i Skive i Danmark. Vi stilte med to lag og endte på 16. plass.

Elverum Air Rally ble sommeren 2015 kansellert. I desember gikk det norske laget med Kurt Norevik og Petter Strømme til topps i presisjonsflyging med motorfly i World Air Games i Dubai.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nye nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for utøverne. Journalistiske flynyheter publiseres derimot av Flynytt.

Flynytt

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2015. Hvert nummer ble trykket i et gjennomsnitt på 6.167 eksemplarer. Dette er cirka 300 eksemplarer færre enn forrige periode. Reduksjonen skyldes en medlemsnedgang i Motorflyseksjonen som overgår medlemsøkningen i Mikroflyseksjonen, samt noe færre trykket for gratis utdeling.

Flynytts nettutgave (flynytt.no) har en økning i antall unike brukere på om lag tre prosent sammenliknet med året før, noe som betyr at 56.000 besøkende har vært innom hjemmesiden i løpet av året. (Kilde: Google Analytics.) Dette innebærer at Flynytts nettside når ut til vesentlig flere lesere enn papirutgaven av bladet. En planlagt opprusting av hjemmesiden i 2015 med egen abonnements- og betalingsmur ble utsatt til 2016, i påvente av avklaring på mediemomssaken.

Bladet styres mot et nullresultat, og for 2015 viser regnskapet et underskudd på 64.766 kroner.

NAKs Flytjeneste

Dagfinn Terning er leder av flytjenesten. I vervet som fagleder har Ole Jørgen Kjellmark fungert, og i rollen som fagleder for brannvakttjenesten har Egil Rønning fungert sammen med Dagfinn Terning.

Søk- og redningstjenesten

Antall oppdrag innen SAR-tjenesten svinger fra år til år, og endte dette året på 19 utkallinger fra hovedredningssentralene og politiet. Det ble fløyet til sammen 72 timer. Det arbeides fortsatt jevnt og trutt ut mot potensielle brukere, inkludert andre frivillige organisasjoner for å gjøre tjenestene våre kjent.

I 2015 er det 13 SAR-korps av 16 som har rapportert aktivitet i form av oppdrag eller øvelser. I og med at vi valgte å bruke midlene, som ellers ville gått til fagmøtet, til øvelser, og dette i kombinasjon med positive værguder, ble det til sammen gjennomført 210 øvelsestimer i løpet av året.

Fra Justisdepartementet mottok NLF til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten et tilskudd på 660.000 kroner.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen nedenfor.

Årstall	2015	2014
Antall oppdrag	19	22
Flytimer ved oppdrag	22	66
Flytimer ved øvelser	220	180
Flytimer andre oppdrag	10	104

Brannvakt

Det er 17 klubber som deltar i brannovervåkingen. Brannvakten styres lokalt i klubbene uten støtte fra NLF. Det finnes pr. 1. februar 2016 ikke oversikt over antall timer fløyet i 2015. Alle avtaler og økonomiske oppgjør foregår direkte mellom flykorpset og lokale oppdragsgivere.

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Resultatregnskapet for 2015 viser at seksjonen samlet kom ut med et underskudd på 132.359 kroner.

Seksjonen har mottatt en søknad om lån i hangarfondet i 2015. Etter at årets renter er tilført fondet er fondets kapital på 457.360 kroner. Ved årsskiftet var det utlånt 413.500 kroner, slik at det er tilgjengelig for utlån 43.860 kroner.

Sluttbemerkninger

Arbeidet i styret har gjennom hele 2015 vært godt og effektivt med godt fremmøte på alle møtene. Vi har i løpet av året endret vår møte-struktur; fra månedlige møter med hele styret, til styremøter hver annen måned, og med arbeidsmøter mellom styreleder, nestleder og fagsjef i månedene mellom styremøtene. På denne måten reduserer vi reise- og oppholdskostnader, uten at det så langt synes å ha gått ut over styrets arbeid.

Flyplassgruppa har arbeidet med ulike prosjekter deriblant; Aurskog/Høland og Rygge. Samtidig har man opprettholdt presset for å beholde Kjeller.

På Rygge er situasjonen ”avklart” ved at det er avsatt et område ved hangar Alfa og Bravo. Den nye konsesjonshaveren, Rygge Sivile Lufthavn (RSL), inviterte interesserte til å tegne seg for parkering i hangar B og til uteplasser, i alt 30 plasser. Selv om det ved overgangen til det nye året fortsatt er uavklarte forhold med hensyn til servicebygg og fuel-muligheter på den nye GA platformen. Vi opplever samtidig en noe mer positiv holdning blant Skedsmos politikere og befolkning til å se på Kjeller med nye øyne. Alt i alt en positiv utvikling.

Vi fikk i løpet av året igjen gjennomført tilgangen til Avinors plasser utenom åpningstid. Selv om det fortsatt er noen detaljer som gjenstår, forventer vi at vi vil være operative på alle plasser på permanent basis.

Det har vært arbeidet aktivt med luftromsproblematikk og tilgang til luftrom, og da særlig på Østlandet. Dette er et sentralt NLF prosjekt da flere seksjoner er berørt.

Det arbeides godt i konkurransekomiteene; Presisjonsflyvningen gjennomførte en vellykket konkurransehelg på Starmoen med god deltakelse, og ikke minst med gull i ANR konkurransen i Dubai. Kanskje synes det som om en desentralisering av konkurransene kan være en nøkkel til øket interesse?

Akrokomiteen opplever et fortsatt oppsving i så vel utsjekker som deltakelse i konkurranser, og det er sterke signaler på at aktiviteten vil fortsette sin positive utvikling.

Flynnett fortsetter sin redaksjonelle fremgang og befester posisjonen som en solid bidragsyter i de hjemlige debatter, i tillegg til å holde oss orientert om nyheter i markedet og EASAs regelverk på en forbillig måte.

Vi har i også i 2015 vært forskånet for de alvorligste uhellene, men fortsetter inn i 2016 med forsterket fokus på sikkerhetsarbeidet.

Jeg vil avslutningsvis takke styret, vår fagsjef og ikke minst klubbene for godt samarbeide i 2015. En takk går også til Luftfartstilsynet og Avinor for en positiv utvikling for å bringe GA fremover i Norge.

Stig B. Hoftaniska (s)

Leder Motorflyseksjonen

*Follo flyklubb på Ski flyplass
Foto: Santiago Amengual*

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2015

Organisasjon

Seksjonsmøte

Seksjonsmøtet ble avholdt 21. mars på Clarion Hotel, Gardermoen.

Styrets sammensetning

Leder: Arne Wangsholm, Os Aero Klubb
 Nestleder: Tom Arne Melbostad, Jeløy Seilflyklubb
 Styremedlem: Jarle Mathisen, Sandefjord Seilflyklubb
 Johann Normann, Salangen Seilflyklubb
 Jon Vedum, Drammen Flyklubb/Seilfly
 Marit Lindstad, Elverum Flyklubb
 Ingeborg Aske Langhelle, NTNU Flyklubb/Seilfly
 (fritatt fra 31.10.2015, ungdomsrepresentant)

Varamedlemmer: Kato Kvitne, Os Aero Klubb
 (fast styremedlem fra 31.10.2015)
 Håvard Gangsås, NTNU Flyklubb
 Martin Bjørnebekk, Jeløy Seilflyklubb
 (Obsevatør fra 31.10.2015, ungdomsrepresentant)

Valgkomité: Håvard Gangsås (leder),
 Ole Andreas Marskar og Jan Erik Kregnes

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 % stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Marlies van Pieteron har vært ansatt som sesongarbeider fra mai til november med ansvar for drift og vertskap av Ole Reistad Senter.

Lisenser

	Utstedt 2015	Gyldig 31.12.15	Utstedt 2014	Gyldig 31.12.14
Elevbevis	59	147	43	145
Flygebevis - flyslep	25	297	21	286
Flygebevis - motorseilfly	7	172	14	167
Flygebevis - vinsj	5	59	3	53
Instruktør kl 1	0	15	2	18
Instruktør kl 2	12	73	4	60
Instruktør kl 3	9	34	5	32
Instruktør kl 4	5	29	5	29
Slepetillatelser	8	158	7	145
FAI sportslisenser	4	189	2	190

Kjetil Nordheim "Selfie"

Aktivitet og fly

	2015	2014
Timer fløyet	6 300	6 400
Antall starter	7 800	6 500
Antall km (strekflyging)	134 000	164 000
Antall seilfly/motorseilfly	149	152

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til seksjonen. Antall km er hentet direkte fra Online Competition 2015 (OLC).

Ulykker og hendelser

	2015	2014
Hendelser	20	15
Ulykker	2	2

Norsk seilflyging ble rammet av en fatal ulykke i september 2015 under bølgeflyging fra Bjorli. Videre en større materiellskade, samt en alvorlig hendelse knyttet til motorbrann i en self launch glider (SLG).

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt ti seksjonsstyremøter hvor 57 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med saker innenfor følgende hovedtemaer; økonomi, gjennomføring av strategiplan for perioden, medlemsutvikling, PR og rekruttering, personell og administrasjon, Nordic Gliding, drift, rehabilitering

og vedlikehold av Ole Reistad Senter, sikkerhet og hendelser, nye EASA bestemmelser (ATO/LAPL), teknisk oppfølging (CAMO), luftrom og rammebetingelser, Nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meet). Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte og møte i Svedanor (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge) samt OSTIV TSP på Ålleberg.

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2015-2017 «Enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2015.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SUK) ledes av Svein Larssen.

Den fatale ulykken med Norbert Gulczynski, Elverum Flyklubb i høst, satte et sterkt preg på hele seilfly-Norge. Ulykken inntraff under bølgeflyging fra Bjorli 24. september. I ulendt terreng og uten klare holdepunkter ble det søkt i fire dager før piloten og flyet ble funnet. En storstilt leteaksjon i regi av det offentlige og ikke minst det frivillige fly-Norge ble gjennomført.

Mot slutten av 2014 ble det klart at innføringen av LAPL (Light Aircraft Pilots Licence) med tilhørende ATO (Approved Training Organization) utsettes med inntil tre år. Større forenklinger er på gang fra EASA, og S/NLF besluttet å avvende dette og legge arbeidet på vent inntil videre. Mot slutten av 2015 mottok vi meldingen om at NLF utpekes som myndighet for blant annet seilflyging fra 2016.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i fjellflyging, strekkflyging og akroflyging i 2015. Fjellflygingskurset ble flyttet fra Vågå til Frya da isen smeltet på Vågåvannet i innledningen til kurset.

Det har vært tilbud om grunnskoling i sentral regi fra ORS også i 2015. I hovedsak har tilbudet vært gjennomført i juli. Kun en ny elev deltok, men tilbudet har også vært benyttet av flere klubbe, spesielt Salangen og Gardermoen SFK.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktør opplæring i form av opptak, IK-3 kurs og O-kurssamling. Seks nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2015.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromsutvalg.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å legge til rette for seilflyging i kontrollert luftrom (fareområder og luftsportsområder). Etablering av nye områder samt revisjon og opprettholdelse av øvrige områder krever koordinering med Avinor, Luftforsvaret og AIS NOTAM.

I 2015 er det fremforhandlet en nye avtale inklusive vedlegg med Forsvaret for koordinering av aktivitet i Østerdalen. Avtalen erstatter den gamle avtalen etablert ved oppstart av Regionfelt Østlandet (RØ-avtalen), som ble oppsagt fra forsvarers side.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold.

Teknisk

Ole Baartvedt er leder av teknisk komité.

NLF Camo tilbyr i 2015 tjenester både i kontrollert og ukontrollert miljø. De fleste seilflyene har fortsatt i det kontrollerte. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig.

Det ble ikke utdannet nye seilflyteknikere i 2015, da Segelflyget kansellerte alle sine grunnleggende kurs dette året. Også i 2015 tok flere seilflyteknikere videreutdanning innenfor motorvedlikehold.

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Håvard Gangsås er leder i anleggsutvalget og inngår i NLFs utvalg med fokus på riksanleggene til NLF (Starmoen, Æra og Vågå).

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Som vertskap har Marlies van Pieteron vært engasjert fra mai til november.

2015 har vært en sesong med normal drift på ORS og Starmoen Flyplass. Etterspørsel etter interne og eksterne arrangementer er stor. Noe som gjør at aktivitetsnivået ved anlegget i høysesong er stort. Dessverre er det ikke plass til alle som ønsker å gjennomføre sine arrangementer i perioden mai til september.

Da snøen gikk ble dert utført noe etterarbeid og reparasjon på uteområder etter utleien til NATO-øvelsen Noble Ledger i september 2014. Andre etasje i administrasjonsbygget ble bygget om i 2015 ved at taket ble løftet og rommene totalt renovert. Tiltaket ble gjennomført akutt som en følge av lekkasje i de gamle takvinduene. Tiltaket frigjorde spillemidler som del finansiering av prosjektet. Mot slutten av året ble også administrasjonsbygget gjort permanent tilgjengelig for rullestolbrukere med utvendig rampe.

Seksjonsstyret vedtok å støtte Elverum Flyklubb/Seilfly med anskaffelse av nye og mer moderne liner til vinsjen (dynema). Dette for å kunne oppnå bedre høye i opptrekkene og derved ha et mer attraktivt alternativ til flyslep og selvstart.

Luftsportsuka ble også i 2015 en stor suksess og den fjerde i rekken. Arrangementet vokser både i deltakere og omfang fra år til år. Egil Roland ledet seilflyaktiviteten i samarbeid med Elverum FK/Seilfly og Gardermoen SFK. Tilbudet om introduksjon til seilflyacro ble i 2015 svært populært. En lav kurspris for dette var mulig da mikrofly ble benyttet som slepefly. Arrangementet er også i 2016 besluttet lagt til ORS.

Fra 2015 er Starmoen etablert som en fast base for hanggliding, men opptrekk fra både vinsj og flyslep.

Rekruttering og aktivitet

Tom Arne Melbostad er leder av PR og rekrutteringskomiteen. Ingeborg Aske Langhelle er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg. Langhelle ba om fritak høsten 2015 hvor Martin Bjørnebekk overtok.

I 2015 fikk S/NLF en utvidet dispensasjon til å gjennomføre godkjent seilflyopplæring av elever fra fylte 13 år. Dette som et skritt på veien og tilpasning til de nye kravene som kommer med LAPL.

I 2015 ble spesielt to reportasjer med seilflyging viet stor nasjonal oppmerksomhet. VG TV gjorde et innslag med seilflyging på Starmoen som fikk en annerledes men morsom vinkling. Cirka 40.000 har sett innslaget ved utgangen av 2015. VG TV sendte også live fra Luftsportsuka. NTNU Flyklubb bidro nok en gang til et fint innslag om seilflyging på Newton (NRK).

Drammen Flyklubb har i 2015 ferdigstilt nytt klubbhus med Extra-midler. En ny handikapptilpasset ASK-21 (LN-GHC) for er også bestilt for levering i mars 2016.

Seksjonen søkte også i 2015 om aktivitetsrelaterte ungdomsmidler. Det er gitt støtte til en regional samling på Sandane og til våre to piloter, Arnulf Snekvik og Martin Bjørnebekk, for deres deltakelse i junior VM i Australia. Sentralt er det avholdt en tradisjonell juniorsamling (april) og en junioruke (august) ved Ole Reistad Senter. Tilbudene er godt etterspurt og brukt av våre yngste utøvere.

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding har utkommet med seks ordinære nummer i 2015. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU.

Med bakgrunn i valutaendringer har S/NLFs styre besluttet å sette opp prisen med 25 kroner per årsabonnement for 2016.

Konkurransen- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurransekomiteen (UKK).

For våre juniorer var 2015 året da det skulle flys VM i Australia. På veien dit er det gjennomført en samling på Sandane. Juniorene har stått sentralt i selv og planlegge og gjennomføre deltakelsen i Australia. Jo Inge Bjørø har fungert som trener for laget i 2015.

Arnulf Snekvik, NTNU Flyklubb, og Martin Bjørnebekk, Jeløy Seilflyklubb, representerte Norge under Jr.VM i Australia i desember. Våre piloter møtte skarp motstand og et høyt nivå, men fikk med seg god erfaringer. Begge fløy i standardklassen og endte til slutt som nummer 26 og nummer 22 av 26 piloter i klassen.

Norge ble ved nordisk møte i september tildelt å arrangere Jr. Nordisk mesterskap i 2016.

Norglide var planlagt gjennomført i mai, men ble kansellert da det ved påmeldingsfristen var svært få piloter påmeldt.

Til NM med vann i månedsskifte juni-juli var det satt opp Kongepokal til vinneren. Nok en gang hadde vi problemer med å samle 15 piloter og med kun 12 påmeldte til start måtte pokalen returneres til Norges Idrettsforbund.

*Ungdomssamling på Starmoen
Foto: Seilflysport*

Norgesmestere i 2015 ble:

NM med vann, Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb.

NM uten vann, Jon Erik Lygren, Os Aero Klubb.

NM Junior, Kristoffer Samuelsen, Os Aero Klubb.

Total vinner av Norges Cup 2015 var Kato Kvitne, Os Aero Klubb.

NM i Acro med seilfly ble i 2015 arrangert av Hallingdal Flyklubb på Klaten Flyplass. Norgesmester ble Torstein Kaslegard, Hallindal Flyklubb.

OLC Norway samlet totalt 75 deltaker i 2015. Disse rapporterte 656 flygninger og mer enn 134.000 km. OLC Norway for distanse ble vunnet av Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb/Seilfly, mens OLC hastighet ble vunnet av Lars Rune Bjørnevik, Gardermoen Seilflyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Os Aero Klubb.

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordkomitéen.

Mot slutten av året er det innkommet søknader fra våre juniorpiloter som var i Australia om både merker og diamanter. Søknadene er ved årsskifte ikke ferdigbehandlet.

Tidligere i sesongen ble det fløyet to distanser over 1.000 kilometer av Arne Martin Güettler og Øyvind Moe, begge Drammen Flyklubb/Seilfly. Güettler fløy distansen som OLC uten deklarasjon og Moe manglet til slutt noen få kilometer til å få den godkjent som diplom 1.000 kilometer. Uansett flott prestasjoner !

Økonomi

Budsjettmålet for 2015 var et mindre overskudd på 15.000 kroner. Regnskapet for 2015 viser imidlertid et betydelig større overskudd. Også i 2015 er det Ole Reistad Senter som bringer et slikt godt resultat til bords. Driften av senteret er gjennomført effektivt, men på et minimum av bemanning med sesongarbeidere. Det er en lite oppgang i seilflyaktiviteten fra 2014 med cirka 150 slep og totalt 1.800 slep i 2015.

Driften av seksjonen, uten senterdriften, er fortsatt utfordrende og må vurderes med hensyn til stillingsstørrelse i administrasjon fra om med 2016.

Sluttbemerkning

Året 2015 har stort sett gått som planlagt. Nytt styre er på plass og de har videreført påbegynt arbeid. Medlemsmassen har stabilisert seg, antall lisenser har økt og aktiviteten på rikssenteret har også hatt en liten økning. Dette har gitt et godt økonomisk resultat for videre satsing. Grepene tidligere styrer har klargjort for, har således fungert.

Seilflyseksjonens hederstegn ble i 2015 tildelt Nina Langhelle og Ole John Aske

Den vedtatte strategien for perioden 2015 - 2017 er omfattende, dekker mange forskjellige områder og er bygget på lesten fra NLF sin strategiplan. Noen områder bygger på hverandre, mens andre er forutsetninger for at vi skal kunne drive vår aktivitet. Styret prioriterte fire fokusområder i 2015. Det var å: rekruttere medlemmer, beholde medlemmer, skape bærekraftig økonomi for seksjonen og ivareta Ole Reistad Senter.

Bærekraftig økonomi er essensielt for å drive en langsiktig og forutsigbar aktivitet, og for å prioritere de tiltakene en ønsker og som kan finansieres. Langsiktighet, forutsigbarhet, aktuelle tilbud, videreutdanningsmuligheter og et godt miljø er viktig for å beholde medlemmene. Et attraktivt og veldrevet senter med muligheter for videreutvikling av både medlemmer og klubber, støtter opp under miljøet og legger til rette for å beholde og videreutvikle medlemmene. Med alt dette på plass bør det være lettere å tiltrekke seg nye medlemmer.

Vi har et fantastisk land å fly i. Det er imponerende hvor langt og fort enkelte har fløyet i år, og hva enkelte klubber/miljøer har fått til ved god satsing. Når noen legger ut filmer som viser den fantastiske naturen vi har, kan det være et fint rekrutteringstiltak. En slik natur er også opphavet til sterke naturkrefter. Med store øde områder er det viktig med grundig planlegging, og å ta hensyn til varierende værforhold slik at sikkerheten blir ivaretatt. Grundig trening i forskjellige forhold og god lokal kunnskap/erfaring er viktig i den sammenheng. Her er Svedanor-kursene, samt lokale klubbkurs, en fin måte å bygge nødvendig kunnskap.

Ferdighetsmerker som Sølv-C, Gull-C, med tilhørende diamanter er også en måte å bygge kunnskap og erfaring på. Rikssenteret kan være en fin plass for slik aktivitet enten en er alene, sammen med andre, eller i forbindelse med organisert samlinger. Det er bemanning på senteret i hele sesong som vil være behjelpelig med å få slikt til.

I tillegg til senterets faste bemanning, er det lokale klubber og besøkende som skaper miljøet på senteret. Nøkkelpersoner fra andre klubber bidrar til ulike aktiviteter/kurs og er i tillegg delaktige i driften av senteret. Vi er helt avhengig av den støtten for å kunne drive slik vi gjør. På vegne av oss i Seilflyseksjonen takker jeg for bidrag fra ansatte og nøkkelpersoner, både lokalt og sentralt, som sikrer at vi utvikler oss videre i ønsket retning.

Arne Wangsholm (s)
Leder Seilflyseksjonen

Duo Discus før avgang

STYRETS ÅRSBERETNING 2016

Styrets sammensetning

Styret ble valgt på Luftsportstinget 2015. Etter at styremedlem Stig B. Hoftaniska gikk bort 23. august 2016 tiltrådte Linda Christine Lilleng inn som ordinært styremedlem. Ved utløpet av året består Luftsportstyret av fire kvinner og syv menn og har følgende sammensetning:

Presidentskap:

Rolf Liland	President
Tor Schaathun	1. visepresident
Mariann Brattland	2. visepresident

Styremedlemmer:

Carita Gyldenskog Ranvik	(ungdomsrepresentant)
Arild Solbakken	(ballong)
Jan Erik Dietrichson	(fallskjerm)
Ane Strønen Pedersen	(hang- og paragliding)
Petter Faye-Lund	(mikrofly)
Asle Sudbø	(modellfly)
Linda Christine Lilleng	(motorfly)
Arne Wangsholm	(seilfly)

Varamedlemmer:

Tobias Veland (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Kristian Moxnes (fallskjerm), Erik Skarbøvik (HG/PG), Stein Erik Lundblad (mikrofly), Haagen Valanes (modellfly) og Tom Arne Melbostad (seilfly).

Kontrollkomité:

Lars Rasmussen (leder), Inger Grimstad og Hans F. Wille (medlemmer), Pernille Olafsen og Mette Lium (varamedlemmer).

Valgkomité:

Torolf Paulshus (leder), Tom Erik Sørensen og Ann Kristin Bogen (nestledere). Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Mathias Holtz (fallskjerm), Trude Steen (HG/PG), Roger Holm (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Lilloe-Olsen (motorfly) og Håvard Gangsås (seilfly).

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 256

Særkrets: Det er ingen luftsportskretser i norsk luftsport.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, blant annet Norges idrettsforbunds ledermøte på Fornebu i juni hvor visepresident Mariann Brattland og generalsekretær John Eirik Laupsa deltok.

Særforbundenes Fellesorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Etter at noen svært få forbund holdt seg utenfor organisasjonen en periode, var det mot slutten avklart at samtlige særforbund i NIF ved utgangen av 2016 enten er medlem eller har besluttet å melde seg inn i SFF. Visepresident Mariann Brattland er forbundets faste representant i forumet, men på enkelte av møtene har styremedlem Arild Solbakken deltatt som forbundets representant. Generalsekretær John Eirik Laupsa har deltatt som observatør på samtlige av SFFs møter. NLF har vært representert på samtlige medlemsmøter i organisasjonen, noen fagmøter samt årsmøtet.

Lederutviklingsprogrammet som generalsekretæren har deltatt på siden 2014 ble avsluttet med et svært vellykket arrangement på Starmoen i juni. Ut over det rent faglige har programmet resultert i oppbygging av et omfattende nettverk i idretten.

NHO Idrett

NLF er medlem av NHO Idrett. Ved utløp av 2016 var det bestemt at NHO Idrett blir en del av Abelia som er NHOs landsforening for kunnskaps- og teknologibedrifter.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Tidligere NAK-president og generalsekretær Olav F. Aamoth representerte forbundet, og deltok blant annet på årsmøtet som ble avholdt i Oslo.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. John Eirik Laupsa deltok på FAIs General Conference (GC) på Bali i oktober.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. De fleste av NLFs seksjoner deltar i de ulike grenenes årlige kommisjonsmøter. Oversikt over delegater fremkommer i vedleggene til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser overfor EU og den europeiske luftfartsmyndigheten EASA. Lars Øyno og Torkell Sætervadet deltok på organisasjonens årsmøte i Bordeaux, Frankrike.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hang- og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA

etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

NLF-medlem og tidligere fagsjef i Hang- og paragliderseksjonen Arne-Håkon Hillestad er generalsekretær i EHPU.

Andre konferanser og møter

Forbundet har deltatt på Luftfartskonferansen i Bodø og på Flyoperativt Forum på Gardermoen. I tillegg en rekke fagkonferanser både i inn- og utland. NLF deltar både med tillitsvalgte representanter og ansatte.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt fire ordinære styremøter i kalenderåret. Et av møtene ble avholdt på Starmoen i forkant av åpningen av Luftsportsuka. De tre andre møtene har blitt avholdt i Oslo, hvorav ett gikk over to dager i november. Totalt er det behandlet 47 vedtakssaker og 30 orienteringssaker.

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

Forbundets kontrollkomité og valgkomité ble valgt av luftsportstinget i 2015. Komiteene som velges av tinget har funksjonstid fra luftsportsting til luftsportsting. Forbundsstyret oppnevner også flere komiteer. For å sikre best mulig kontinuitet og riktige personer i de ulike komiteene har forbundsstyret etablert praksis for at de styreoppnevnte komiteene har funksjonsperiode

fra årsskifte etter avholdt luftsportsting og da med funksjonstid på 24 måneder. I perioden har det vært følgende aktive komiteer og utvalg; Ungdomsutvalg, Lovkomité, Ankeutvalg, Luftromskomite og Hederstegnskomité. I tillegg har Anleggskomite og en Sentral sikkerhetskomité blitt utnevnt. Arbeidet i de to sistnevnte komiteer har ikke fungert særlig godt i perioden, men ved utløp av året er det tatt nye initiativ som forventes å gi resultater i kommende år. Arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Møllergata 39 i Oslo, og fra seilflyrikssenteret på Starmoen i Elverum.

Generalsekretær John Eirik Laupsa
Foto: Lars Brede Grøndahl

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Ved årets utløp besto staben av totalt 14 personer (11,1 årsverk). Av disse ivaretar 4,7 stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling for NLF CAMO og 5,4 stillinger er relatert til seksjonsspesifikke oppgaver.

I tillegg har fem personer i perioder vært innleid på prosjektbasis i forbindelse med luftromssaker, kommunikasjon i anleggssaker samt enkelte oppgaver for NLF CAMO.

Forbundets regnskap føres av Idrettens Regnskapskontor (IRK). Alle regnskapsrelaterte oppgaver som kan gjøres eksternt blir ivaretatt av IRK, og de økonomioppgaver som fortsatt gjøres i forbundets administrasjon blir ivaretatt av kontorsjef Jostein Tangen.

Kvalitetsarbeidet i forbundet gjøres ved utløpet av året i samarbeid med Johannes Mothes i Mothes Consult. Mothes arbeider primært med opplæring og veiledning, og det jobbes målrettet mot mest mulig enhetlige systemer.

Behovet for bistand til kommunikasjonsoppgaver og strategi i forbindelse med anleggssaker har vist seg å stadig bli viktigere og mer relevant tema i luftsportsmiljøene. Det er derfor inngått en samarbeidsavtale med firmaet Seneca AS om bistand på dette fagområdet. Samarbeidet med Seneca kom i gang fra 1. september.

Arbeidet med å jobbe mer og bedre på tvers av seksjonsgrensene utvikles stadig.

Forbundets tjenestepensjonsordning er i Storebrand. Ved utgangen av året er det kun én medarbeider som har den opprinnelige ytelsesbaserte ordningen (YTP). Dette er forbundets eldste ansatte. Alle øvrige ansatte har innskuddsbasert ordning (ITP).

Ved utløpet av 2016 er det kun to år igjen av en femårig leieavtale av lokalene i Møllergata. Lokalene som eies av

OBOS, men som vi fremleier av KNIF, passer utmerket til forbundsdriften.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lagerbrakke på Starmoen ved Elverum. Her oppbevares regnskap samt underlag for utøverlisenser i henhold til krav om lagringstid.

Virksomheten drives i henhold til planer og målsetninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har følgende sikkerhetsmål: Ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av NLFs luftsportsaktiviteter.

Det er derfor med beklagelse vi måtte registrere ulykker med fatal utgang i 2016. To personer har omkommet i aktiviteter tilknyttet vår Hang- og paragliderseksjon. En pilot omkom i en para gliderulykke i Mexico, mens det i Norge var én fatal ulykke med paraglider i Aurland. En person omkom i en fallskjermulykke ved Jarlsberg. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

En gjennomgang av samtlige sikkerhetssystemer og seksjoner er påbegynt i 2016. Fokus fremover er og vil

være egne sikkerhetssystemer, overordnet regelverk og fremtidig standardisering innen NLF.

Luftrom

NLF har gjennom 2016 videreført arbeidet med etablering av luftsportsområder i kontrollert luftrom. Av forskjellige grunner går arbeidet med godkjenning i Luftfartstilsynet svært tregt, og det har i perioder stoppet helt opp på grunn av kapasitetsproblemer.

Ved å ta kontakt direkte med lufttrafikkjenesten ved Røros kontrolltårn og Norway Area Control Center (ACC) Bodø, lyktes det NLF i 2016 å få opprettet et luftsportsområde i Tynset i det kontrollerte luftrommet (CTA) syd av Røros.

NLF har fortsatt 16 ubesvarte søknader på luftsportsområder hos Luftfartstilsynet.

NLF ved luftromskonsulent har i 2016 igjen reforhandlet avtalen med Avinor om kunngjøring og bruk av luftsportsområder i Oslo og Farris TMA. Fagspesialist ved Norway ACC Oslo og NLF er enige om å åpne et avgitt luftsportsområde for alle typer aktivitet, også gjennomflyging av «ikke deltakende» luftfartøy. Ledelsen ved ACC Oslo avventer Luftfartstilsynets godkjenning av dette før det kan implementeres.

NLF ved luftromskonsulent har i 2016 vært i forhandlinger med fagmiljøet ved ACC Oslo om innskrenking av det kontrollerte luftrommet i Oslo og Farris TMA. ACC Oslo har oversendt et forslag til Avinor Flysikring AS, men på grunn av kapasitetsproblemer er ikke forslaget så langt blitt behandlet av dem.

Luftromskonsulent har i 2016 deltatt i flere møter og samarbeidet med Jarlsberg luftsportsenter (JLS) om utarbeidelse av nytt operativt konsept, med tanke på å skille ut et område med ukontrollert luftrom (G-luftrom) rundt Jarlsberg. Sandefjord Lufthavn AS og lufttrafikkjenesten på Torp er nå positive til planen, og det samarbeides om en endelig søknad til Luftfartstilsynet tidlig i 2017.

NLF har fått fornyet avtalen om bruk av «fareområdene» rundt 62N for høydeflyging med seilfly i Midt-Norge i 2017.

NLF ved luftromskonsulent har i 2016 besvart diverse høringer angående blant annet veiledning til BSL F 1-1, kryssing av internasjonale landegrenser og alarmtjeneste, helikopter low level IFR routes, utvidelse av Hovden TIZ, utvidelse av Evenes CTR, forslag til nedleggelse av bakkebaserte navigasjonshjelpemidler, opprettelse av et midlertidig restriksjonsområde i forbindelse med øvelse Tyr, utkast til søknad om etablering av restriksjonsområder rundt større fengsler, utvidelse av Valan TIZ, utvidelse av Molde TIZ, nedleggelse av Reksten NDB og utvidelse av Sogndal TIZ.

Det er avholdt fire møter i NLFs luftromskomiteé i 2016. Det har vært noe varierende fremmøte fra de forskjellige faggrupper. Luftromskomiteéen har bestemt seg for å kun å avholde to møter i 2017.

Det årlige koordineringsmøtet med Forsvaret (FUA-RE) ble avholdt 6. desember 2016.

NLF fikk godkjent alle områder og perioder det ble søkt om for 2017.

Miljø

Luftsportsaktiviteter blir av enkelte assosiert med støy og annen forurensning. Visse former for luftsport har også et faktisk støy- og klimagassutslipp som NLF vil bidra til å redusere.

Miljøaspekter bidrar dessuten i vesentlig grad til begrensninger i flyplasskonsesjoner (antall bevegelser, åpningstider mv.), og det gjør det svært krevende å etablere nye flysteder. Særlig er treningsflyging gjenstand for begrensninger på grunn av støy – noe som dermed også er en fly sikkerhetsmessig utfordring.

Her er noen av høydepunktene i NLFs og klubbens arbeid med miljø i 2016:

- Samarbeidet med Avinor om elektrifisering av luftfart som ble innledet i 2015 tok av året etter, og under Zerokonferansen 2016 stilte Avinor, Airbus og NLF opp med det elektriske flyet Airbus E-fan 1.0. På felles stand ble flyet demonstrert for H.K.H. kronprins Haakon, samferdselsminister Ketil Solvik Olsen, konsernsjef i Avinor Dag Falk-Petersen, en rekke politikere – deriblant medlemmer av Transport- og kommunikasjonskomiteen på Stortinget – samt flere hundre av Oslos forbipasserende innbyggere. Prosjektet representerer startskuddet for en satsing på – og synliggjøring av – elektrisk luftfart. En av ambisjonene er at to elektriske småfly settes i drift i Norge innen utgangen av 2018.
- Norge fikk sitt første permanente drivstoffanlegg for blyfri flybensin, i det Air BPs anlegg på Kjeller ble åpnet i 2016. Innføring av blyfri avgas UL91 skjedde

etter mangeårig dialog mellom Air BP (tidligere Statoil Aviation) og NLF, samt etter artikkelserie i Flynytt om temaet.

- NLFs motorflyklubber tar i bruk stadig mer stillegående og drivstoffgjerrige luftfartøy. Aktivitet med støysvake og utslippsvennlige treningsfly har økt betydelig i store motorflyklubber som Nedre Romerike Flyklubb og Tønsberg Flyklubb, og i 2016 tok også Tromsø Flyklubb i bruk et slikt fly.
- I 2016 kom igjen et norsk klubbfly som kan benytte jetdrivstoff – deriblant biologisk jetdrivstoff – på vingene i det Oslo Flyklubb tok i bruk en Diamond DA40 NG. Dieselmotorteknologien har nå blitt moden og åpner for lavere drivstoffkostnader og utslipp og vesentlig forbedret tilgang til flydrivstoff.

Regelverk

Forbedring av regelverket for allmennflyging og luftsport har vært et viktig satsingsområde også i 2016. Både nasjonalt og på felleseuropeisk nivå oppnådde NLF betydelige resultater, i nært samarbeid med europeiske søsterorganisasjoner og myndigheter:

- Etter at NLF tok initiativ til å blåse liv i PAL-prosjektet igjen i 2013, ble et nytt PAL-prosjekt (dvs prosjekt for allmennflyging og luftsport) etablert gjennom Samferdselsdepartementets tildelingsbrev til Luftfartstilsynet for 2016. PAL II-prosjektet skal gå over perioden 2016 – 2020, og har som mål å legge ”bedre til rette for denne delen av luftfarten”. På grunn av omorganisering av Luftfartstilsynet er PAL II-mandatet noe forsinket, men det ventes å bli vedtatt i første kvartal 2017.

- NLF tok i 2014 initiativ til at EASAs veikart for regulering av allmennflyging også skal gjelde som rettesnor for norsk luftsportsforvaltning. Gjennom Luftfartstilsynets policydokument "Fremtidens regulering av allmennflygingen i Norge" som ble endelig lansert i november 2016, er dette formelt kommet på plass. Arbeidet framover vil handle om å bidra til at policyen benyttes i praksis.
- En av NLFs hovedsatsinger på regelverketsiden i 2016 har handlet om å endre EUs "grunnlov" for luftfart – basisforordningen – slik at regelverkets maksimumsvekter for mikrofly kan øke fra dagens 472,5 kilo til 600 kilo (forutsatt at konstruksjonene tillater det). NLF tok initiativ til en offensiv ledet av Europe Air Sports i 2016 som har hatt til hensikt å få de to lovgivende organene i EU (parlamentet og rådet) med på å heve grensene. NLF har også bistått med støtte på lobbynivå overfor Finland, Danmark og Sverige i denne saken. I desember ble det klart at EU-parlamentet støtter forslaget fullt ut, mens Ministerrådet vil sette grensen på 525 kilo. Det Norges-initierte prosjektet har med andre ord allerede gitt en halv seier, godt hjulpet av myndighetsstøtte fra blant annet Luftfartstilsynet og finske Trafi. I 2017 skal de lovgivende organene i EU forhandle om et kompromiss.
- En annen viktig hovedsatsing i 2016 har dreid seg om å hindre at alle luftsportsutøvere og allmennflygere som bruker flyradio må bytte til ny radio med 8,33 kHz kanalseparasjon fra 1. januar 2018. Etter en omfattende dialog med Luftfartstilsynet, Avinor og Nkom, ble konklusjonen trukket på tampen av 2016: Norge har meldt inn unntak til den aktuelle forordningen som gjelder fram til 31. desember 2025. Dermed får utøvere som

*H.K.H. Kronprins Haakon i Airbus E-fan på Zerokonferansen i Oslo.
Foto: Lise Grønscar*

kun opererer i norsk luftrom åtte år ekstra på seg til å skifte radio, noe som kan bety store økonomiske besparelser.

- Å moderere Norges omfattende bruk av kontrollert luftrom med streng klassifisering har i flere år vært et prioritert regelverksmål. I 2016 kom arbeidet et skritt videre, i det NLF ble invitert til å komme med innspill til endring av forskrift om luftromsorganisering (BSL G 4-1). NLF laget en omfattende analyse med flere forslag til løsninger som i vesentlig grad kan lette presset på luftrom for norske luftsportsutøvere. Luftfartstilsynet jobber nå videre med innspillene.
- Til tross for sterk økning i dronetrafikk og skjerpede krav til dronereførere, har NLF lykket i å beholde

modellflyging utenfor droneregimet. Dette innebærer at modellflyging som skjer innenfor NLFs systemer i grove trekk kan fortsette som før. Et arbeid med en egen modellflyforskrift har kommet i gang, og et sannsynlig utfall er at aktiviteten fortsatt vil kunne skje på dagens premisser, gitt at det formaliseres gjennom et sikkerhetssystem.

- Etter å ha mottatt klare hørings svar fra NLF og andre europeiske luftsportsorganisasjoner, besluttet EASA å forenkle det nye regimet for flyskoler enda et hakk, sammenliknet med "BTO"-konseptet som ble foreslått på tampen av 2015. EASA foreslår nå at flyskolene slipper driftsgodkjenning og at de kan starte sin virksomhet basert på egenerklæring (DTO – declared training organisation). DTO-regelverket ventes å bli vedtatt før april 2017.

- Gjennom gebyrhøringen for 2017 har NLF lyktes i å overbevise myndighetene om at godkjenningene for fastleger som utsteder legeattest ikke skal være beheftet med gebyrer som gjør ordningen lite attraktiv. Samtidig fjernes kravet om minst fem årlige undersøkelser. Dette skal bidra til at alle allmennflygere på LAPL-nivå skal kunne gå til sin egen fastlege istedenfor en flylege.

Norsk Luftsportstilsyn

Samferdselsdepartementet utpekte NLF som kompetent myndighet for sertifisering og utdanning av ballong- og seilflygere med virkning fra 1. januar 2016. Formålet var å videreføre NLFs utdannings- og lisensieringsansvar for flyging med seilfly og varmluftballong, men nå underlagt en kompetent myndighet. NLF organiserer myndighetsfunksjonen som en egen enhet, Norsk Luftsportstilsyn (NLT). Det er således et klart skille mellom NLT som kompetent myndighet og NLF som en interesseorganisasjon for luftsport.

NLT forvalter nå de deler av Part-FCL – forordning (EU) nr. 1178/2011 – som omhandler de personlige sertifikatene for seilflygere, LAPL(S) og SPL, og for ballongførere, LAPL(B) og BPL med tilhørende opplæring. Unntatt er den medisinske sertifiseringen som fortsatt ligger under Luftfartstilsynet.

Året 2016 har i hovedsak blitt brukt til å etablere formelle rutiner og avklare en rekke faglige spørsmål. Betydelige ressurser er blitt brukt på å tilpasse et søknadskjema som gjør konverteringen fra dagens nasjonale bevis til EASA-sertifikater på en smidig måte, samtidig som kravene i Part-FCL oppfylles.

Det første sertifikatet av typen LAPL(S) ble utstedt 01.07.2016 basert på en tidlig versjon av søknadskjema. Ytterligere tre søknader er mottatt i løpet av siste halvår 2016.

EASA har i 2016 startet et arbeid med forenkling av regelverket både for sertifikatene som ligger under NLTs ansvarsområde og for den tilhørende opplæringen. Den opprinnelige tidsfristen for konvertering til Part-FCL kan derfor bli forskjøvet fra 8. april 2018 til siste halvår 2020.

NLF CAMO

Forbundets virksomhet NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) handler om å levere tjenester for kontroll og overvåking av vedlikehold og luftdyktighet for sertifiserte motor- og seilfly. Til tross for at regelverksforenklinger nå gir flyeierne flere alternativer til en CAMO-tilknytning, har virksomheten fortsatt hatt et godt markedsgrunnlag i 2016. Det er imidlertid relativt mye ressurser som går med til veiledningsarbeid også ut over CAMO-medlemmene. Dette gjelder både NLF-medlemmer og andre. Dette tilsier at vi muligens må vurdere nye forretningsmodeller i fremtiden.

Regelverket vil forenkles ytterligere i 2017, og det ligger an til at CAMO for mindre luftfartøy vil gå over til å bli en CAO (Combined Airworthiness Organisation). En slik kombinert organisasjon kan i prinsippet både utføre vedlikehold (dvs være et flyverksted) og kontrollere det. Hvordan CAO-regelverket vil påvirke NLFs CAMO-virksomhet vil utredes så snart det er fastsatt i detalj.

Forbundet er forberedt på et frafall i antall fly som er tilknyttet ordningen. Inntrykket er imidlertid fortsatt

*Antonov AN-2 var et attraktivt tilbud på LSU16
Foto: Martin Bunaes*

*Staben på Luftsportsuka 2016
Foto: Martin Bunaes*

at flyeernes kunnskap om det flytekniske regelverket er svært varierende, og for svært mange virker det som behovet for tjenestene NLF CAMO tilbyr er stort.

Anlegg

Tilgang til anlegg blir et stadig viktigere arbeidsområde for NLF etter hvert som flyplasstrukturen i Norge strammer seg til med færre og større flyplasser som staten tar ansvar for. Særlig er det langt mellom statlige lufthavner/flyplasser med god plass for allmennflyvirksomhet på Østlandsområdet. Men også ellers i landet er tilgangen under press. For å styrke arbeidet med anleggssaker, har NLF engasjert kommunikasjonsbyrået Seneca AS som bistår i det taktiske og kommunikasjonsmessige arbeidet.

Tilgangen til Avinors flyplasser utenom åpningstid ble videreført i 2016, og i desember forlenget Avinor "PFLY-ordningen" med ytterligere to år til utgangen av 2018. I desember avholdt NLF et møte med Avinor der organisasjonens sterke ønske om å inkludere flygebevisinnehavere (mikroflygere og seilflygere) ble flagget på nytt. NLF signaliserte en klar forventning om resultater før flysesongen 2017 er i gang. NLF understreket videre sitt ønske om å få passeringmulighet med PFLY-kort, slik at man ikke blir stoppet av stengte porter med videre. Sistnevnte vil Avinor se i sammenheng med tilsvarende ordninger for luftambulansespersonell.

Styringsgruppa for GA-flyplasser på Østlandet, hvor NLF inngår i et samarbeid med AOPA, EAA og utøvermiljøet på Kjeller, har hatt en jevnt høy aktivitet gjennom hele året. Arbeidet med å bevare Kjeller som flyplass har i 2016 vært videreført av det flyhistoriske

miljøet, representert ved Stiftelsen Kjeller flyhistoriske kulturpark (KFK). Den strategiske beslutningen om å sette KFK i front er støttet av flyklubbstyrene på Kjeller flyplass så vel som av Kjeller Aero Senter AS (KAS). Mulighetsstudiet for Kjeller som KFK har utarbeidet, ble lagt fram for oppdragsgiver Skedsmo kommune våren 2016 og oppnådde førstesideoppslag i lokalpressen. Det er NLFs håp og ambisjon at Kjeller skal bestå og være base for et flygende museum.

Arbeidet med å utvikle en avlastnings- og treningsflyplass i Sørums kommune (39 kilometer fra Oslo sentrum) har tatt form, og Avinor støtter initiativet med 500 konsulenttimer. Et luftsportsanlegg er allerede inkludert i Sørums kommuneplan, og i 2017 vil et skisseprosjekt danne grunnlag for å ta stilling til om NLF går videre med et forprosjekt. Avinors flyplasseskperter har foretatt en befaring på stedet som viser at en flyplass kan legges hit, og det er foretatt en grov vurdering av massebalanse. Dersom skisseprosjektet konkluderer med en realistisk kostnadsramme, kan luftsportsanlegget på Sørums bli et svært viktig bidrag til anleggssituasjonen for NLFs samlede aktiviteter på Østlandet.

1. november 2016 ble den sivile aktiviteten på Rygge avvirket. Avviklingen har meget store negative konsekvenser, i det tre NLF-klubber med flyskoler settes på bakken, samtidig som allmennflymiljøet mister 25.000 årlige treningsbevegelser. NLF tok i september kontakt med politisk ledelse i Samferdselsdepartementet og Forsvarsdepartementet med sikte på kontinuitet i allmennflyvirksomheten, til tross for avviklingen av Rygge Sivile Lufthavn (RSL). Forsvarsdepartementet utstedte så et oppdrag til Forsvaret og Forsvarsbygg 26. oktober 2016 som skal legge til rette for slik

virksomhet. NLF tok videre initiativ til å stifte Rygge Aerosenter AS (RAS) etter modell fra Kjeller Aero Senter AS, som er tenkt å stå som sivil konsesjons- eller dispensasjonshaver. Hovedeiere er klubbene på Rygge, men NLF har gått inn med en symbolsk 15 prosent eierandel for støtteformål. NLF utformet på vegne av RAS en dispensasjonssøknad som skal gjøre det mulig å videreføre driften uten flyplasskonsesjon, til tross for at kommersielle Rygge Airport AS har fått foreløpig tilsagn om konsesjon. Prosessen på Rygge later til å gå riktig vei, men prosessene tar tid, og utfallet er fortsatt åpent. Luftsportsmiljøet på Voss henvendte seg i slutten av året til NLF, da det på lang sikt synes å kunne være utfordrende å sikre Bømoen flyplass. Forbundets innleide konsulent har gitt en del tips og råd på hvordan best mulig jobbe videre med saken. Voss er et særdeles viktig sted for mange av grenene i luftsporten, og det vil fremover bli prioritert høyt å jobbe målrettet med fremtiden for anlegget på Bømoen.

Av andre flyplassinitiativer kan nevnes:

- NLF har bistått i dialogen mellom luftsportsmiljøet på Vigra og Avinor med sikte på å løse hangarproblemet.
- NLF har tatt initiativ til et kontaktmøte med luftsportsmiljøet i Sør-Trøndelag med tanke på å identifisere utfordringer og mulige løsninger for et annet område i Norge som er under press.
- NLF har bistått med å (gjen-)opprette en flyplass på Atna i Østerdalen.

- NLF har løst en regelverksteknisk konsesjonsutfordring knyttet til Hanesbukta ved Skien som nå igjen kan benyttes som sjøflyplass med begrenset virksomhet.

Modellflyseksjonen har i tingperioden arbeidet målbevisst med å sikre klubbens flysteder. All kunnskap om modellflyplasser og flysteder ble samlet inn og distribuert til klubbene i en anleggsveileder for modellflyplasser. Den tar for seg alt fra lover og regler, til støtteordninger og støyproblematikk. Veilederen ble utgitt med økonomisk støtte fra Elefun.no. Videre har seksjonsstyret bevilget penger til anlegg i klubbene. Nye anlegg har blitt prioritert, men støtte er også gitt til utbedringsprosjekter. Administrasjonen har bistått klubber i møter med naboer, idrettsråd, grunneiere og myndigheter, samt bistått med støymåling og dokumentasjon. Et høydepunkt i perioden var da Fredrikstads ordfører Jon-Ivar Nygård offisielt åpnet den nye modellflyplassen på Gansrød i august 2016.

Anlegget for fallskjerm på Østre Æra har i 2016 blitt utviklet på flere områder. Det mest synlige er en opprydding i campingområdet hvor et stort antall gamle vogner har blitt fjernet. Videre har rullebanen og oppstillingsplass blitt reasfaltert. Det er videre lagt planer for oppgradering av elektrisk anlegg og nytt drivstoffanlegg.

Hang- og paragliderseksjonen har over mange år hatt en utfordrende situasjonen for driften av riksanlegget på Vågå. Det er ingen tvil om at den gang tidlig på 90-tallet hvor huset på Søreim ble bygget, var det enkelte prosesser som synes å ha gått litt for raskt for seg. Bygget ligger rett og slett for lavt i forhold til elva og anlegget har flere ganger blitt rammet av flom.

Bygget har status som lager rent teknisk sett, og det er utfordrende med overnatting. Reguleringsforhold og enkelte krav det ikke er mulig å omgå, gjør at det begrenses til ti overnattingsplasser i bygget. Med dette utgangspunktet er det svært vanskelig å få til en sunn økonomisk drift. Muligheten for å utvide området slik at det kunne anlegges en flystripe for å øke anvendeligheten av anlegget har strandet da grunneier ikke ville akseptere slik utvikling.

På Ole Reistad Senter ved Elverum har det ikke blitt gjennomført noen store anleggsprosjekter i 2016. Det har blitt gjort mye opprydding og strukturering av det eksisterende og en del teknisk utstyr har blitt fornyet. Også anleggsutstyr som traktor med tilhørende utstyr for gressklipping har blitt anskaffet. Ved utløp av året arbeides det med hele fire nye anleggsprosjekter hvor det søkes spillemiddefinansiering.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett. Det er i hovedsak Fallskjermseksjonen som satses bevisst på å utvikle toppidrettsutøvere, og som benytter seg av kompetanse fra Olympiatoppen og Toppidrettssenteret. På høsten har også Motorflyseksjonen iverksatt et prosjekt hvor det satses målbevisst mot plassering blant de ti beste i internasjonale konkurransen (EM og VM). Dette er et program i samarbeid med Olympiatoppen og det gjennomføres et talentutviklingsprogram. Forbundsstyret har i 2016 igjen tatt opp spørsmål knyttet til gjennomføring av Norgesmesterskap, og hvilke kvaliteter som forventet til NM-arrangementene i luftsport. I likhet med 2015 måtte en av de to kongepokalene som var fordelt til luftsport returneres. Dette resulterte i en ny revidering av regelverket for kongepokal i luftsport, og fra og med kommende sesong vil det være mekanismer som sikrer at to kongepokaler vil bli utdelt hvert år. Dette løses ved at det oppnevnes en jury. Dersom ikke mesterskapet som er det primære for kongepokal skulle kvalifisere vil juryen kåre beste prestasjon blant de kvalifiserte norgesmesterne tilknyttet hver av de to pokalene som tildeles NLF.

Klubbutvikling

Aktivitetskonsulenten er aktiv i arbeidet med klubbutvikling. Det er tett oppfølging med Norges Idrettsforbund, utviklingsavdelingen. Det har vært avholdt fire møter med kompetanseheving, erfaringsutveksling og samarbeidsformer som tema. I forhold til et par av de foregående årene var det i 2016 noen færre klubbbesøk. Fem av klubbene har imidlertid hatt besøk av aktivitetskonsulenten. Utover rene klubbbesøk har det vært en god del annen type

hjelp av rent praktisk art. Klubber har fått låne utstyr til sine lokale arrangement og det har blitt gitt mange tips og råd. Det har i hvert eneste utgivelse av forbundets månedsbrev blitt skrevet noe om klubbesek og aktiviteter knyttet til dette.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

Ungdomsutvalget har hatt flere møter og en ungdomssamling på Gardermoen. Det er flere av ungdommene som deltar i arbeidet som har utdanningsløp som gjør at deltakelse på samlinger og møter noen ganger blir vanskelig. Utvalget har jobbet med å få på plass flere rekrutteringstiltak. Ungdomsutvalget har vært aktive i samarbeidet med andre skandinaviske land. Sverige og Norge har samarbeidet godt og vi har hatt med deltakere på hverandres arrangement. Det har også vært gjort forsøk med tilsvarende mot Danmark og Finland, men dette har ikke gitt noen resultat.

NLFs tilbud til barn er Modellflyskolen, noe som er en stor suksess. Under Luftsportsuka 2016 hadde vi lagt opp til å ha ti plasser på skolen. Etterspørsel var stor og programmet ble gjennomført med hele 18 deltagere. Det var våre dyktige og løsningsorienterte instruktører som gjorde dette mulig. Modellflyseksjonens innsats for de yngste er svært viktig for NLF.

Luftsportsuka 2016

Sommerens arrangement ble en stor suksess. Arrangementet som i stor grad er av og for luftsportsutøvere med stor vekt på erfaringsutveksling og utvikling av nettverk på tvers av grenene, har vist seg som et meget godt konsept. For femte år på rad ble arrangementet avholdt på Starmoen. Da noen entusiaster begynte å legge de første planene i 2011 ble et mulig deltakerantall på 300 nevnt, den gang var det få som anså det som realistisk. Vi har nå kommet dit at flere av de kurs som tilbys blir overbooket. Det at Luftfartstilsynet avholder teorieksamener i forbindelse med arrangementet, som eneste eksamensarrangement utover de faste, sier mye om hvilken posisjon arrangementet har fått. I 2016 var det mer enn 50 kandidater som avla sine eksamener. Det er nå mer enn fullt belegg på luftsportanlegget under Luftsportsuka. Det har derfor blitt inngått et samarbeid med Elverum Folkehøgskole som kan stille med den overnattingskapasiteten vi ikke kan tilby på eget anlegg.

Integrering

Aktivitetskonsulentene har som et av sine arbeidsområder å arbeide for integrering

og tilrettelegging for funksjonshemmede i luftsport. Mye arbeid går med til å markedsføre, informere og delta på relevante arenaer. Mye av arbeidet gjøres sammen med 2. visepresident Mariann Brattland. Blant annet deltok Brattland og Brien på Ridderuka på Beitostølen. Det at hun er aktiv utøver og rullestolbruker gjør at NLFs budskap på området når frem. Det at Mariann kan invitere interesserte med på seilflytur gjør det hele konkret, og ikke bare ønsker og planer. Nytt og spennende i 2016 var tandem paragliderprosjektet til Amun Røstøen Løvland, ChAIR Possible. En spesialbygget stol for å kunne fly paraglider med funksjonshemmede. Den er utviklet sammen med Universitetet Agder og lokale instruktører på Sørlandet. Utstyret ble testet sommeren 2016.

Oslo Motorshow - årets store markedsføringsstunt

NLF fikk sist sommer en henvendelse fra Oslo Motorshow om å kunne stille ut fly på arrangementet i oktober. Espen Aarhus i NLF har gode kontakter og vi fikk disponere en stand uten å måtte betale leie for denne. Det ble forespeilet at 30 – 35.000 personer ville besøke messen. En annen av våre ivrige tillitsvalgte, Pål Vindfallet, som er en av innehaverne av et ledende firma innen filming i VR (Virtual reality) og 360 graders filming, tilbød seg å lage en film uten kostnader for selve produksjonen. I tillegg til å være et høydepunkt på messen har filmen vært svært viktig ved flere andre arrangement. Ungdomsutvalget, Modellflyseksjonen og Motorflyseksjonen stilte alle opp og gjorde en fantastisk innsats under Oslo Motorshow. Med de gode erfaringene fra 2016 i bunn er det godt mulig at NLF blir å finne på Oslo Motorshow og tilsvarende arrangement også i fremtiden.

Forbundets forretningsdrift

Engasjementet innen forretningsdrift har blitt svært mye redusert etter salgene som ble gjennomført i 2013. De siste aksjene i Luftfartsskolen ble solgt i 2015 og deretter har heller ikke forbundet hatt representanter i skolens styre.

Norges Luftsportforbund har en 15 prosent aksjepost i Kjeller Aero Senter (KAS), og har et medlem i styret. Arild Solbakken er NLFs styrerepresentant i KAS-styret.

Solbakken har John Eirik Laupsa som personlig varamann.

Ved etableringen av Rygge Aerosenter AS på slutten av året gikk NLF inn med 15 prosent av aksjekapitalen på samme måte som i KAS. John Eirik Laupsa er styrerepresentant og Torkell Sætervadet er personlig varamann.

Kommunikasjon

Nyhetsbrev

Et felles nyhetsbrev sendes per. E-post til medlemmene 15. i hver måned. Nyhetsbrevet leses i gjennomsnitt av 46 prosent av mottakerne.

Utgivelse av medlemsblader

NLF ved seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader: Flynytt (motorfly og mikrofly), Fritt Fall (fallskjerm), Fri Flukt (hang- og paragliding) og Modellflyinformasjon.

Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding Magazine.

Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har nær og jevnlig kontakt med Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet og Avinor.

I likhet med de to foregående år, ble det i 2016 avholdt en samling på Starmoen for viktige premissgivere. Også denne gang lyktes det å få med statssekretær i Samferdselsdepartementet,

Tom Cato Karlsen. Det var videre god deltakelse både fra Samferdselsdepartementets embetsverk, Luftfartstilsynet og Avinor, samt NLFs presidentskap og tre fra administrasjonen. Samlingen innebar gode uformelle møter hvor Norges Luftsportforbunds viktigste utfordringer ble lagt frem. Av særlig framhevede temaer nevnes luftsportsanlegg for hovedstadsområde og utvikling av elektrisk luftfart. I tillegg til møtene fikk vi muligheten til å demonstrere flere av forbundets aktiviteter.

Etter initiativ fra AOPA Norge (Norsk Allmennflyforening), møtte AOPA og NLF representanter fra Stortingets transport- og kommunikasjonskomité i juni måned for å legge fram felles utfordringer.

NLFs administrasjon har hatt møter med Forsvarsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet samt Samferdselsdepartementet hvor temaene har vært viktige anleggssaker, herunder situasjonen på Kilen, Kjeller og Rygge.

I mai hadde forbundets president og generalsekretær et samarbeidsmøte med Generalinspektøren for Luftforsvaret (GIL). Flere viktige saker av felles interesse for Luftforsvaret og NLF ble drøftet og prosesser iverksatt.

NLF deltok i kontaktmøte med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) hvor viktige temaer var innføring av radioer med 8,33 kHz kanalseparasjon og gebyrnivået for luftsportsutøverne. Gebyrsaken ble

fulgt opp med Samferdselsdepartementet i etterkant av møtet, men utfallet er åpent.

Representanter fra administrasjonen deltar fast både i Avinors Flysikrings divisjonens Operativt forum og i Strategisk forum.

Forbundets president, Rolf Liland, er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø. Ståle Novik er varamedlem.

Torkell Sætervadet deltok på EASA Annual Safety Conference som i 2016 ble avholdt i Bratislava, hvor et viktig tema var nye forretningsmodeller og formidling av allmennflyaktiviteter med kostnadsdelingsapper.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

NLF fører i systemet MeLWin et sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber.

Medlemsregisteret er integrert med forbundets lisensregister, og inneholder også opplysninger om klubbens tillitsvalgte etc. MeLWin benyttes også som register for alle norske mikrofly. Dette registeret fører NLF på vegne av myndighetene.

Medlemsdataene i MeLWin er klubbens eiendom. NLF arbeider derfor for å gjøre dem lett tilgjengelige for klubbene. Det tilbys automatisk integrering mot

klubbenes bookingsystemer, og det er en målsetning at medlemskort og lisenser skal gjøres tilgjengelige gjennom «apper» på smarttelefoner.

Nytt medlemssystem

NLFs medlemssystem Melwin bygger på utgående teknologi, og har til dels store begrensninger i forhold til både nåværende og ikke minst fremtidige behov. Generalsekretæren nedsatte derfor i januar 2016 en prosjektgruppe bestående av Thomas K. Becke (leder), Santiago Amengual, Jostein Tangen og Tommy Kristiansen med mandat om å: a) Gjøre en vurdering av hvorvidt Melwin kan eller bør være NLF fremtidige medlemssystem; b) gi råd om fremtidig plattform eller system for NLF medlemssystem.

Prosjektgruppen utviklet funksjonelle og tekniske krav samt førende prinsipper for en eventuell videreutvikling, utvikling av nytt eller anskaffelse av et nytt fremtidig medlemssystem. Disse ble godkjent i NLF Styremøte 1/2016 og lagt til grunn for det videre arbeidet.

Prosjektet gjorde deretter vurderinger av flere ulike alternativer, deriblant Norges idrettsforbunds medlemssystem. Det viser seg at NIFs medlemssystem allerede tilfredsstillt nærmere 90 prosent av NLF sine funksjonelle og tekniske krav. Etter anbefaling fra prosjektgruppen beslutter NLF Styremøte 2/2016 å jobbe videre med å utvikle en avtale med NIF med målsetning om å løfte NLF over på NIFs medlemssystem i løpet av 2017.

Prosjektgruppen fremforhandler en avtale om videreutvikling og tilpassing av NIFs medlemssystem i henhold til NLF funksjonelle krav. NLF forplikter seg til å bekoste deler av utviklingen for manglende funksjonalitet mens drift og vedlikehold av løsningen vil være kostnadsfri. Utviklingen estimeres med en øvre ramme på en million norske kroner, hvor NIF aksepterer all risiko (kostnader) ved eventuelle overskridelser. Etter anbefaling fra prosjektgruppen beslutter NLF Styremøte 4/2016 å inngå avtale med NIF om å utvikle løsningen for å kunne løfte NLF over på deres system i 2017. Prosjektgruppen vil i 2017 ha løpende oppfølging med NIF på krav og fremdrift for utvikling av løsningen.

*Opptrekk Hangglider.
Foto: Martin Bunaes*

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	– vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	– vedlegg 2
Hang- og paragliderseksjonen	– vedlegg 3
Mikroflyseksjonen	– vedlegg 4
Modellflyseksjonen	– vedlegg 5
Motorflyseksjonen	– vedlegg 6
Seilflyseksjonen	– vedlegg 7

Resultater og hedersbemerkinger

Konkurransesaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner.

Norgesmestere 2016

Fallskjerm

Ordinært NM

FS 4 åpen	Blue Bellycan, Voss FSK
FS 4 R	Hey, vi stiller i alt da, Voss FSK
FS 8	Illegal Aliens, Stavanger FSK
FF åpen	ZION, Voss FSK
FF R	Rebel Fly, Tønsberg FSK
VFS åpen	Blue Pelican, Voss FSK
Nybegynner	REaSONS, Nimbus FSK
Wing suit	Espen Fadnes, Voss FSK
CP	Barton Hardie, Voss FSK

Innendørs NM i kroppsflyging

FS 4 åpen klasse	Polar blue, Voss kro
FS 4 way A	Pingvins, Tønsberg FSK
FS 4 way AA	Rekruttjentene, Voss kro
VFS 4 way int	Blue Pelican, Voss FSK
D2W	Voss kro
Free style	David Reader, Voss kro
FF inter-mediate	Double Trouble, Voss kro

Hang og paragliding

Paragliding – distanse	Bjørnar Trondsen, Hvitvingfoss Luftsportsklubb
Hanggliding – distanse	Olav Opsanger, Jetta Luftsportsklubb

Mikroflyging

NM på Geiteryggen avlyst

Modellflyging

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg Modellflyklubb
F3P	Innendørs akro	Ole André Knutsen Landfall, Drammen (uoffisielt)
F3F	Seilfly hang	Espen Torp, Forus RC klubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jørgen Busk, Modellflyklubben Vingen
F3J	Seilfly termikk	Junior: Mathias Thommesen, Modellflyklubben Vingen
F1A	Friflukt høystart	Anders Klemetsen, Ørnen Modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Vegar Nereng, Ørnen Modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	Lars Petter Eriksen, Gullknapp Modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg Modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal Modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb

Motorflyging

Akroflyging	Ivar Dyrdal, Aerobatic Club of Norway
Presisjonsflyging	Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb

Seilflyging

Åpenklasse med vann	Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb/Seil
Seilfly Grand Prix	Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb
Sportsklasse	Eirik Brenner Marthins, Gardermoen Seilflyklubb
Akroflyging	Haldor Lønningdal, Sandefjord Seilflyklubb

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2016 var pokalen satt opp i Mikroflyseksjonen og Motorflyseksjonen. Vinneren av pokalen i Motorflyseksjonen ble Kurt Norevik, presisjon. Pokalen som ble satt opp i Mikroflyseksjonen måtte returneres til Norges Idrettsforbund da norgesmesterskapet i presisjon hvor pokalen var satt opp dessverre ikke samlet nok deltakere. Det er et absolutt krav om 15 deltakere i NM hvor kongepokalen skal deles ut.

Internasjonale resultater

Fallskjemseksjonens Espen Fadnes vant bronsemedalje i verdensmesterskapet i vingedress, Wingsuit Performance Flying, som ble avholdt i Florida, USA i november.

I nordisk mesterskap i akrobatikkflyging med motorfly som ble avholdt i Oripää, Finland, vant Arne Strøm klasse Intermediate.

Silvia Klokk deltok i ballong VM for kvinner i Litauen i juli 2016, «2nd FAI Women's World Hot Air Balloon Championship», og har til sammen fløyet fem internasjonale konkurranser i 2016.

Hedersbevisninger

Forbundets høyeste utmerkelse, NAKs gullmedalje, er tildelt Kjell Lyshaugen. NAKs gullnål er tildelt Knut Asgeir Lien, Erik Anton Lindquist og Tore Kavli.

Seksjonshederstegn er tildelt Stein-Tore Erdal og Stein Sørensen (HP), Knut Håvard Berg (motor), Richard Knoph og Geir Tønnesen (modell) samt Ingrid Wedel Ingebretsen og Vidar Stener Ingebretsen (seilfly).

NAKs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt Kenneth Olsson. Kården ble overrakt av stabssjef i Luftforsvaret, Tonje Skinnarland. Seremonien fant sted i Erkebispegården ved Nidarosdomen.

FAI

Dag Eckhoff fra Oslo Modellhelikopterklubb ble tildelt FAIs Aeromodelling Gold Medal ved FAI General Conference på Bali for sitt mangeårige arbeid for modellhelikopter i FAI og som dommer og jurymedlem og juryleder ved internasjonale mesterskap. Av de mange meritter trakk juryen spesielt fram hans innsats for å utvikle og få aksept for akroklassen F3N.

FAIs Mikroflykommisjon CIMA har enstemmig tildelt Colibri Diploma for året 2014s mest fremtredende mikrofly-prestasjon til Håkon Fosso og Per T. Høyland for Nordsjøflygningen 30. juli 2014, som ble fløyet for å hedre Tryggve Grans 100 årsminne.

Eksakt på hundreårsdagen onsdag 30. juli 2014 kl. 13:07 engelsk tid startet Per T. Høyland og Håkon Fosso i åpen trike LN-YVS fra Cruden Bay, Skottland med kurs

for Reve på Jæren.

Samtidig passerte en P3 Orion fra Luftforsvaret med Tryggve Grans sønn Herman Gran ombord over Cruden Bay med samme kurs som våre kamerater fra Jæren Mikroflyklubb. Høyland og Fosso hadde en krevende flygning på drøyt 250 nautiske mil over åpent hav framfor seg før de landet på Reve 2 timer og 50 minutter senere. Per Høyland og Håkon Fosso er på basis av dette også blitt inkludert i FAI/CIMA Ærespresident Richard Meredith-Hardy's «Hall of Fame».

Generalsekretær Laupsa deler ut diplom og A-bevis til deltagerne på Modellflyskolen 2016.
Foto: Martin Bunaes

ØKONOMISK ÅRSBERETNING 2016

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding og paragliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentere for henholdsvis fallskjerm i Rena, for hanggliding og paragliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 256 tilsluttede klubber. Sju nye klubber er tatt opp i forbundet og NIF i 2016. To klubber er slått sammen og to klubber er slettet i 2016.

219 av de 256 tilsluttede klubbene organiserer kun én av forbundets aktiviteter. 37 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 37 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 307 enheter.

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 18.693 medlemskap. Dette er en økning med 181 medlemskap, eller én prosent i forhold til 2015.

	Ant klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	37		
Motorflyklubber/grupper	34	28	62
Seilflyklubber/grupper	11	14	25
Modellflyklubber/grupper	82	16	98
Mikroflyklubber/grupper	26	25	51
HG/PG klubber/grupper	44	5	49
Fallskjermklubber	21		21
Ballongklubb	1		1
Sum	255		307

2.529 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 13,5 prosent av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har her den største kvinneandelen med 32,9 prosent, mens modellfly kun har 0,6 prosent kvinner.

Antall medlemmer i klubbene per 31.12.16 fordelt på forbundets aktiviteter:

	2016	2015
Ballongmedlemmer	21	21
Fallskjermmedlemmer	6189	5 733
HG/PG medlemmer	2910	2 904
Mikroflymedlemmer	1 565	1 592
Modellflymedlemmer	3 520	3 533
Motorflymedlemmer	3 464	3 715
Seilflymedlemmer	1 016	1 038
Direktemedlemmer *)	8	8
Total	18 693	18 557

*) Direktemedlemmer er personer som på 50-tallet betalte et livsvarig medlemskap i Norsk Aero Klubb. Direktemedlemmer teller ikke med som medlemmer i klubber tilsluttet NIF – slik at antallet medlemskap blir 18.685.

Medlemskap i klubbene per 31.12.2016 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0 – 5	6-12	13-19	20-25	26+	Sum	%
Kvinner	9	20	290	654	1 556	2 529	13,5
Menn	5	59	573	1 620	13 899	16 156	86,5
Total	14	79	863	2 274	15 455	18 685	
% av total	0,1	0,4	4,6	12,2	82,7		

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenses ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det i 2016 et sykefravær på 0,5 %.

Likestilling

Av de 14 som var ansatt ved årets utløp er det tre kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 1.288.333 kroner mot fjorårets overskudd på 2.978.410 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2016 ble på luftsportstinget i mars 2015 godkjent med et overskudd på 67.000 kroner.

Regnskapet viser tydelig at det er en sunn økonomi i den sentrale administrasjonen og i seksjonene. Resultatet er allikevel ikke mer enn det som er nødvendig for å kunne møte de fremtidige behov for å styrke bemanningen for både å opprettholde nåværende gode resultatoppnåelse i viktige saker, samt forbedring av mange systemer.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 3.857.506 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjermseksjonen 501.347 kroner, Hang og paragliderseksjonen 347.012 kroner, Seilflyseksjonen 205.142 kroner, Motorflyseksjonen 361.469 kroner, Modellflyseksjonen 380.391 kroner, Mikroflyseksjonen 207.145 kroner og Ballongseksjonen 5.000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 441.680 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett, som ble fordelt til prosjekter i Fallskjermseksjonen med 86.259 kroner, Modellflyseksjonen 95.279 kroner, Motorflyseksjonen 104.394 kroner og Seilflyseksjonen 155.696 kroner.

Av post 3-midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 1.410.428 kroner mot 973.482 kroner foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2015 fikk NLF tildelt 1.509.197 kroner i vare- og tjenestemomskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 582.153 kroner, Fallskjermseksjonen 223.223 kroner, Hang- og paragliderseksjonen 89.157 kroner, Mikroflyseksjonen

94.565 kroner, Modellflyseksjonen 81.438 kroner, Motorflyseksjonen 128.351 kroner, Seilflyseksjonen 232.274 kroner, NLF CAMO 77.973 kroner og Ballongseksjonen 63 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 690 000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk og redningstjenesten i regi av NAKs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets riksanlegg fremkommer som egne resultatsentra under Fallskjemseksjonens, Hang og paragliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 1.288.333 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 23.414.065 kroner. Av egenkapitalen er 4.478.835 kroner egenkapital med selvpålagte restriksjoner. Av dette er kr. 650.000,- utvikling av nytt medlemsystem, et tiltak som ble iverksatt av Luftsportsstyret tidlig i 2016 men hvor hoveddelen av kostnadene først kommer i 2017. Det samme med utvikling av et eksamenssystem hvor et stort antall spørsmål oversettes til norsk og tilpasses norske forhold ble iverksatt i 2016, mens det meste av kostnadene, beregnet til kr. 300.000,- også kommer i 2017.

Lov

Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Det ble gjort en rekke lovendringer i NIFs lov på idrettstinget i Trondheim i juni 2015. NLF plikter å ha lov for forbundet som er overensstemmende med NIFs lov. Dette er grundig forberedt og samtlige endringer som kreves fremlegges for Luftsportstinget i 2017 for vedtak. NLFs økonomiske årsberetning er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo 6. mars 2017

Rolf Liland
President

Tor Schaathun
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

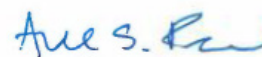
Carita Gyldenskog Ranvik
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Jan Erik Dietrichson
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Petter Faye Lund
Styremedlem

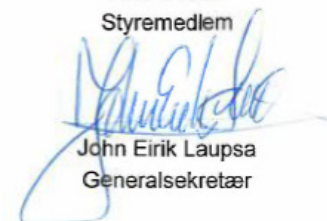
Asle Sudbø
Styremedlem

Linda Christine Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

RESULTATREGNSKAP 2016 FORDELT PÅ FORBUNDETS AVDELINGER

TABELLEN VISER RESULTATREGNSKAP 2014 - 2016 OG BUDSJETT 2015 - 2016

Avdnr.	Avdeling	Resultat 2014	Budsjett 2015	Resultat 2015	Budsjett 2016	Resultat 2016
110	NLF administrasjon	637 816	100 000	1 775 864	100 000	2 085 398
250	Luftforsvarets Gavefond	63 597	-	89 625	-	71 346
260	NLF CAMO	172 085	-	109 639	-	-111 842
270	Norsk Luftsportstilsyn				-	-161 235
240	Ballongseksjonen	6 496	-	4 797	-	-255
120	Fallskjermseksjonen	123 745	-267 000	39 269	-247 000	-244 450
140	Hang- og Paragliderseksjonen	71 072	165 000	170 507	227 000	318 445
220	Mikroflyseksjonen	336 670	-140 000	127 641	-136 000	150 218
230	Modellflyseksjonen	-31 206	28 000	-24 540	38 000	-52 968
210	Motorflyseksjonen	527 661	100 000	-132 359	60 000	-539 713
130	Seilflyseksjonen	412 994	15 000	817 966	25 000	-226 611

RESULTATREGNSKAP 2016

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	NOTE	2016	2015
	1		
Sponsor- og salgsinntekter		5 915 768	7 432 298
Offentlige tilskudd	2	6 715 760	6 460 073
Andre inntekter	3	22 158 324	20 940 979
Sum driftsinntekter		34 789 852	34 833 349
Varekostnad		557 926	663 221
Lønns- og personalkostnader	4	11 533 937	10 835 373
Avskrivninger	6	224 896	167 165
Tilskudd		866 900	645 729
Andre driftskostnader	5	20 582 201	20 243 218
Sum driftskostnader		33 765 860	32 554 706
Driftsresultat		1 023 991	2 278 643
Finansposter			
Finansinntekter	7	270 437	705 980
Finanskostnader		6 096	6 213
Sum finans		264 342	699 767
ÅRSRESULTAT		1 288 333	2 978 410
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	250 247	2 871 845
Øremerket Avtale QRG Systems	13	300 000	0
Øremerket Avtale NIF- utvikling IT	13	650 000	0
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	71 346	89 625
Disponert til Hangarfond	13	16 740	16 940
Sum disponering		1 288 333	2 978 410

BALANSE PER 31.DESEMBER 2016

EIENDELER	NOTE	2016	2015
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	3 740 419	3 778 201
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm.	6	1 107 079	986 103
Sum varige driftsmidler		4 847 498	4 764 304
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	88 561	84 211
Andre fordringer	9	2 718 083	3 183 500
Sum finansielle anleggsmidler		2 806 644	3 267 711
Sum anleggsmidler		7 654 142	8 032 015
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		24 708	21 097
Kundefordringer	10	877 060	1 419 466
Andre kortsiktige fordringer	11	1 406 313	666 626
Sum fordringer		2 308 080	2 107 189
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	18 722 746	16 545 583
Sum omløpsmidler		21 030 827	18 652 772
SUM EIENDELER		28 684 969	26 684 787

BALANSE PER 31.DESEMBER 2016

EGENKAPITAL OG GJELD	NOTE	2016	2015
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Øremerket Avtale QRG Systems	13	300 000	0
Øremerket Avtale NIF- Utvikling IT	13	650 000	0
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Luftforsvarets gavefond	13	2 237 035	2 165 690
Hangarfond	13	491 800	475 060
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		4 478 835	3 440 750
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	18 684 983	15 813 137
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	250 247	2 871 845
Sum fri egenkapital		18 935 230	18 684 982
Sum egenkapital		23 414 065	22 125 732
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	200 000	300 000
Sum langsiktig gjeld		200 000	300 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 918 589	1 146 415
Offentlige avgifter		920 420	836 741
Annen kortsiktig gjeld	15	2 231 895	2 275 899
Sum kortsiktig gjeld		5 070 904	4 259 055
Sum gjeld		5 270 904	4 559 055
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		28 684 969	26 684 787

Oslo, 6. mars 2017

Rolf Liland
President

Tor Schaathun
1. visepresident

Mariann Brattland
2. visepresident

Carita Gyldenskog Ranvik
Styremedlem

Arild Solbakken
Styremedlem

Jan Erik Dietrichson
Styremedlem

Ane Strønen Pedersen
Styremedlem

Petter Faye-Lund
Styremedlem

Asle Sudbø
Styremedlem

Linda Christin Lilleng
Styremedlem

Arne Wangsholm
Styremedlem

John Eirik Laupsa
Generalsekretær

NOTER TIL REGNSKAPET 2016

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Førings av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt.

Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld
Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt. Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Endring av regnskapsprinsipper

Forbundet har ikke foretatt endring av regnskapsprinsipp eller korrigerings av feil fra tidligere årsregnskap i regnskapsåret.

Note 2 Offentlige tilskudd

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	4 267 851	3 947 651
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	973 482	1 167 761
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	441 680	442 169
Utstyrsmidler fra NIF	52 632	161 709
Justisdepartementet	804 468	660 000
VO-midler	163 277	23 611
Ekstraordinært Dir. for Nødkommunikasjon	0	57 172
Andre tilskudd	12 370	0
Sum	6 715 760	6 460 073

Note 3 Andre inntekter

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	1 543 454	1 245 504
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 454 240	1 388 629
Medlemskontingenter forbundet sentralt	6 800 950	6 800 690
Medlemskontingenter seksjonene	5 132 745	4 973 765
Abonnement medlemsblader	1 817 279	1 887 190
Leieinntekter internat/fly	2 120 348	2 266 666
Momskompensasjon	1 509 197	2 166 290
Andre inntekter	1 780 112	212 245
Sum	22 158 324	20 940 979

Note 4 Ansatte, godtgjørelser, pensjoner m.v.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år:

	2016	2015
Lønninger	8 907 108	8 278 088
Arbeidsgiveravgift	1 410 758	1 312 899
Pensjonkostnader	1 002 499	921 198
Andre ytelser	213 572	323 189
Sum lønnskostnader	11 533 937	10 835 373
Antall sysselsatte årsverk	11	11
Antall ansatte pr 31.12	14	12

Ytelser til ledende personer:	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 209 813	7 101

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer.
Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenestepensjon.
Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2016 kostnadsført med kr 73.800 for lovpålagt revisjon (kr 81 250 i 2015) og kr 26.325 (kr 20.844 i 2015) for rådgivning og andre attestasjoner.

Note 5 Andre driftskostnader

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Kontorkostnader	4 061 563	3 979 395
IT-kostnader	933 153	894 425
Idrettsutstyr og drakter	411 375	505 185
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	3 467 016	3 215 748
Reise- og oppholdskostnader	3 059 994	3 730 983
Kontingenter og påmeldingsavgifter	1 279 444	993 390
Forsikringer (videreformidlet + egne)	1 695 831	1 801 113
Innleie fly for øvelser mm	768 350	641 359
Drift medlemsblader	2 544 704	2 577 730
Drift rikssentre	1 737 316	1 942 227
Andre kostnader	623 455	-38 338
Sum	20 582 202	20 243 218

*Deltakerne på NM i klasse F3F seilfly 2016.
Foto: Espen Torp*

Note 6 Varige driftsmidler

	Anlegg Starmoen	Slepefly LN-EIC	Anlegg Vågå	Fotoutstyr	Traktor Starmoen
Anskaffelseskost 01.01.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	
Årets tilgang					80 000
Årets avgang					
Anskaffelseskost 31.12.	3 469 992	407 209	602 114	62 879	80 000
Akk. avskrivninger 31.12.	291 102	276 943	40 586	33 532	20 000
Bokført verdi pr 31.12.	3 178 890	130 266	561 528	29 347	60 000
Årets avskrivning	32 110	65 167	5 672	12 576	20 000
Økonomisk levetid	100 år		100 år	5 år	4 år
Avskrivningsplan	Lineær	20% av saldo	Lineær	Lineær	Lineær

	Kontorutstyr	Arkiv Flynytt	Seilfly LN-GRA	Totalt
Anskaffelseskost 01.01.	22 488	56 881	900 000	552 1563
Årets tilgang		228 090		308 090
Årets avgang				0
Anskaffelseskost 31.12.	22 488	284 971	900 000	5 829 653
Akk. avskrivninger 31.12.	13 122	36 871	270 000	982 156
Bokført verdi pr 31.12.	9 366	248 100	630 000	4 847 498
Årets avskrivning	7 500	36 871	45 000	224 896
Økonomisk levetid	3 år	5 år	20 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 23.988.000.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 26.690.899.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 12.676.999.

Note 7 Finansinntekter

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Mottatt utbytte Luftfartsskolen AS	0	159 441
Renteinntekter bankinnskudd	127 394	246 109
Salg av aksjer Luftfartsskolen AS	0	76 888
Renteinntekter fond	118 893	164 926
Andre finansinntekter	24 150	58 617
Sum	270 437	705 980

Note 8 Investering i aksjer

Navn	Forretnings-kontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Rygge Aerosenter AS	Rygge	2016	145	15%	4 350	4 350
Totalt						88 561

Note 9 Andre fordringer

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Lån i Luftforsvarets gavefond	1 531 500	2 032 000
Lån i Hangarfond	373 500	418 500
Seilflymateriellån	798 000	733 000
Lån Voss Kroppsfykarlag	15 083	0
Sum	2 718 083	3 183 500

Note 10 Kundefordringer

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med kr 207 715. Tilsvarende avsetning i fjor var kr 259 372. Det er tapsført kr 114 189.

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Forskuddsbetalte kostnader	633 175	214 523
Utstyrsmidler NIF	52 632	161 709
Påløpte inntekter	697 095	226 346
MVA termin 6	23 410	10 005
Andre kortsiktige fordringer	0	54 043
Sum	1 406 313	666 626

Note 12 Bankinnskudd

Av likvide midler på kr 18.722.746,- utgjør bundne skattetrekksmidler kr 431.208,- og Luftforsvarets gavefond kr 89.742,-. Ved nyttår var det ikke tilstrekkelig midler på Luftforsvarets gavefond sin konto. Det er overført kr 615.793,21 i februar 2017 slik at det er tilstrekkelige midler på kontoen.

Note 13 Egenkapital

	EK med selvpålagt restriksjon	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr 01.01.16	3 440 750	18 684 982	22 125 732
Årets endring i egenkapital:			0
Årets resultat til annen egenkapital		250 247	
Øremerket Avtale QRG Systems	300 000		300 000
Øremerket Avtale NIF- Utvikling IT	650 000		650 000
Disponert til Luftforsvarets gavefond	71 346		71 346
Disponert til Hangarfond	16 740		16 740
Egenkapital pr. 31.12.16	4 478 835	18 935 229	23 414 064

Note 13 fortsetter neste side

Note 13 Fordeling annen egenkapital
(Forts.)

	EK pr 01.01.16	Endring	EK 31.12.16
Motor	857 237	-150 794	706 443
Flytjenesten	491 268	-405 659	85 609
Mikro	2 070 562	150 218	2 220 780
Ballong	68 581	-255	68 326
Modell	277 111	-52 968	224 143
Seilfly	2 369 742	-226 611	2 143 131
Fallskjerm	3 626 604	-244 450	3 382 154
HP	455 942	318 445	774 387
CAMO	-1 729 901	-111 842	-1 841 743
ATO/LAPL	-274 767	274 767	0
Norsk Luftsportstilsyn	0	-161 235	-161 235
Fri egenkapital	10 472 604	860 632	11 333 236
Totalt annen egenkapital	18 684 983	250 247	18 935 230

Note 14 Lån

Bokført gjeld	2016	2015
Lån hytte Ole Reistad senter	200 000	300 000
Sum	200 000	300 000

* De årlige avdragene er kr. 100.000. Lånet vil være nedbetalt i 2018.

Note 15 Kortsiktig gjeld

Regnskapsposten består av:	2016	2015
Påløpte feriepenger	941 831	883 456
Mottatte ikke opptjente inntekter	22 000	66 000
Annen kortsiktig gjeld	548 939	384 766
NIF utstyrsmidler	52 632	161 709
Påløpte kostnader	666 493	779 968
Sum	2 231 895	2 275 899

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2016

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 2 fysiske møter i kontrollkomiteen i 2016. I tillegg har medlemmene hyppig kontakt primært via mail når innspill kommer til komiteen.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

Kontrollkomiteen har i 2016 bestått av Inger Grimstad, Hans Fredrik Wille og Lars Rasmussen med sistnevnte som leder. Mette Lium er varamedlem og møter fast, mens Pernille Olafsen er ikke-møtende varamedlem.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap. Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå. Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning for 2016 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2016. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Kontrollkomiteen har fått seg forelagt revisjonsberetningen for 2016, og revisor har avgitt beretning uten bemerkninger. Komiteen har regelmessig blitt oppdatert med hensyn til løpende politiske

saker styret og administrasjonen har vært engasjert i. Sist år ble komiteen kontaktet i forbindelse med behandling av en fagsak i Mikroflyseksjonen. Kontrollkomiteen skal ikke ha meninger om konkrete fagsaker, men vår rolle kan være å påpeke eller gi råd om hvordan beslutningsprosessen skal kjøres i organisasjonen. I denne konkrete saken ga komiteen råd om hvilke ledd i organisasjonen som måtte involveres og i hvilken rekkefølge før endelig vedtak kunne fattes.

Komiteen oppfatter at styre og administrasjon har brukt tid og ressurser i henhold til de vedtak og styringssignaler som forrige Luftsportsting la til rette for. Forbundet har en sunn økonomi med god styring.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått tilfredstillende svar på spørsmål vi har stilt. Også 2016 har vært et «rolig år» rent saksmessig for komiteen med få henvendelser. Dette velger vi å tolke positivt og som et tegn på at både administrasjon og politiske ledd jobber godt og profesjonelt.

Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2016 godkjennes av forbundstinget.

Oslo, 7. mars 2017

Lars Rasmussen

Inger Grimstad

Hans Fredrik Wille

Mette Lium

komiteleder

Til Tinget i Norges Luftsportsforbund

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norges Luftsportsforbund årsregnskap som viser et overskudd på NOK 1.288.333. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016 og resultatregnskap, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av forbundets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av forbundet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av styrets årsberetning, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til forbundets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Leo Revisjon DA

Nils Hansens vei 2, 0667 Oslo • Revisornummer: 983 846 459 • Telefon: 22 07 40 00 • Telefax: 22 07 00 40 • www.leorevisjon.no
Avd. Østfold: Stasjonsveien 84, 1746 Skjeberg • Telefon: 69 12 34 00 • Telefax: 69 12 34 01
Avd. Akershus: Klapputveien 38, 1960 Løken • Telefon: 922 47 857
Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 • Olav Heggard 22 07 00 42 • Lorentz Grimsøen 22 07 00 43

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Det henvises til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger> som inneholder en beskrivelse av revisors oppgaver og plikter.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet til Norges Luftsportsforbund, som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 7. mars 2017

Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Registrert revisor

BALLONGSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Arild Solbakken
Nestleder:	Hans Rune Mikkelsen
Styremedlemmer:	Mikael Klingberg Reidar Bratsberg Trond Nordby Sofia Orvarsson Darmo Morten Haave

Valgkomité:	Anders Frydenberg (leder) Steffen Steffensen
-------------	---

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat. Ballongseksjonen disponerer en ressurs på deltid i administrasjonen etter behov.

Medlemmer

	2015	2016
Antall ballonger	21	21

Ballonglisenser

	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15
Ballonglisenser	0	6	1	8

Ballonger

	2015	2016
Antall ballonger	22*)	21*)

*) To av ballongene er registrert i utlandet

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller timer fløyet med ballong i Norge.

En ny elev har startet med ballongflyging i 2016.

Seksjonen kan også rapportere om norsk kvinnelig deltagelse i internasjonale FAI-sanksjonert ballong konkurranser i 2016. Silvia Klokk deltok i VM for kvinner i Litauen i juli 2016, «2nd FAI Women's World Hot Air Balloon Championship», og har til sammen fløyet fem internasjonale konkurranser i 2016. Den siste var en cup som ble fløyet i to runder i henholdsvis Polen og Litauen, hvor hun endte på en 11. plass.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller hendelser.

Seksjonens arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form må være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt to styremøter hvor aktuelle saker har blitt behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

NLF har blitt utnevnt som kompetent myndighet for utdanning og sertifisering av ballongførere. Dette medfører at nå er det mulig å få utstedt ballongførerbevis i henhold til felleseuropeiske regler i Norge. Det er imidlertid ingen organisasjoner her som er godkjent for utdanning av ballongførere etter de nye reglene, så det vil foreløpig ikke være mulig å få vedlikeholdt et EASA-sertifikat for ballong i Norge.

Status i januar 2017 er at de nye felleseuropeiske bestemmelsene etter planen skal innføres i april 2018. En vesentlig forenkling av ballongbestemmelsene er imidlertid under utarbeidelse. I mellomtiden, inntil forenklingene eventuelt blir vedtatt, må vi forberede oss på å møte kravene i de vedtatte bestemmelsene. Med Norsk Luftsportstilsyn på plass vil vi uansett ha de beste forutsetningene for å tilpasse oss på en god måte selv om forenklingene ikke skulle bli vedtatt.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken er norsk representant til FAIs ballongkommisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Aktiviteten i Norge har i hovedsak vært konsentrert til Oslo, Skien og Trondheim. Noen av våre medlemmer har også utført flyginger og deltatt i konkurranser og arrangement i utlandet.

Økonomi

Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF mottar seksjonen årlig 5.000 kroner.

Dersom det blir behov for det i forbindelse med utvikling av nytt regelverk og utdanningsopplegg for å møte de nye felleseuropeiske bestemmelsene fra EASA, vil Ballongseksjonen kunne disponere en ressurs på deltid i administrasjonen. Det er gjort vedtak i forbundsstyret om dekning av en stilling på inntil 10 prosent i en tre års-periode, finansiert fra forbundets kapital innenfor en ramme på 225.000 kroner. Da denne prosessen er forsinket, har seksjonen ikke hatt personalkostnad i 2016.

Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2016 utgjør 250 kroner. Seksjonen ble ikke belastet med noen personalkostnader i 2016.

Deltakeravgift for Silvia Klokk i VM for kvinner i Litauen ble dekket av seksjonen. Ved inngangen til 2016 hadde Ballongseksjonen til gode i fellesskapet 68.581 kroner. Driften av seksjonen gikk i 2016 i balanse.

Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLFs minste, men det er positiv utvikling på både medlems- og aktivitetssiden.

Arild Solbakken (s)

Leder Ballongseksjonen

Ballong innside
Foto: Dag Jensen

FALLSKJERMSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Ledermøtet

Seksjonens ledermøte ble avholdt 5. mars 2016 på Quality Hotel 33, Oslo.

Seksjonsstyrets sammensetning:

Leder: Jan Erik Dietrichson, Oslo Fallskjermklubb
 Nestleder: Kristian Moxnes, Voss Fallskjermklubb
 Styremedlemmer: Kari Helen Berg, HaGL Fallskjermklubb
 Elise Torgrimsen, Kjevik Fallskjermklubb
 Carita Gyldenskog Ranvik, Lesja Fallskjermklubb
 Lars Geir Dyrdal, Voss Fallskjermklubb

Varamedlemmer: Ingela Reppe, NTNU Fallskjermklubb
 Per-Olof Wallin, Oslo Fallskjermklubb

Valgkomité: Mathias Holtz (leder)
 Hans Christian Heer Amlie
 Ramsy Suleiman
 Kristin Kruse

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Derek Nordlund Broughton ansatt i 18 prosent stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2016	2015	2014	2013
Antall hopp totalt	67 672	62 840	60 199	59 331
Antall skarpe tandem	3 619	3 245	2 661	2 408

Lisenser

Klasse	Utstedt 2016	Gyldig per 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldig per 31.12.15
Elevbevis line	247	378	290	414
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	297	379	286	359
Lisens A	210	427	217	441
Lisens B	147	549	143	553
Lisens C	67	242	57	232
Lisens D	26	237	27	236
FAI sportslisenser	193	1189	193	1220

Ulykker/hendelser

	2016	2015	2014	2013
Antall rapporterte hendelser	219	232	165	122
Antall omkomne	1	0	0	2
Antall store skader	0	1	3	2
Total antall skader	52	49	62	44
AAD fyringer	3	4	5	5
AAD redninger	1	1	1	0

Det ble gjort 67.672 hopp på norske hoppfelt i 2016, noe som var det største antallet hopp gjort i regi av F/NLF noensinne. Det tidligere rekordåret var 2003, da det ble gjort 67.497.

Det har vært en fatal ulykke i 2016. Det ble umiddelbart satt ned en granskingskommisjon. Hendelsesforløpet er klarlagt, men det gjenstår fortsatt noe arbeid. Rapporten forventes klar i første halvår av 2017. Det er innmeldt seks skader til idrettens skadekontor. Ingen av disse regnes som store skader.

I 2016 ble det totalt generert 308 observasjoner. Per 12. januar var status at 219 var lukket av Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SU). 41 av observasjonene var fortsatt utkast (draft), 16 var trukket mens de øvrige 16 lå til behandling i arbeidsflyten.

Det ble gjennomført et møte i styringsgruppen for observasjonsregistreringssystem (ors), der det ble lagt føringer på hvilke endringer som skulle gjøres før hoppstart 2017. Dette var basert på tilbakemeldinger fra brukerne. Den utgaven av ors som skal benyttes i 2017, har en lavere brukerterskel da utfyllingen av observasjonene er forenklet. SU er meget fornøyd med ors og den arbeidsflyten og kvaliteten som det er mulig å få ut av dette. Det ble ilagt totalt 13 FU (farlig ukontrollerte hopp). Ors sikrer en betydelig forbedret statistisk håndtering. Forbedret versjon av systemet er klar til oppstart 2017.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter og ett F/NLF ledermøte. I tillegg er det gjennomført en rekke møter i arbeidsutvalget samt F/NLF ledermøte. Totalt er det behandlet 64 saker.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Planlegging og gjennomføring av ledermøtet, arbeid med utvikling av en langtidsplan med budsjett, basert på tidligere føringer. Styret måtte sette fokus på rikssenteret, som ble en sentral oppgave i 2016. Kommunens reguleringsplan for Østre Ære tillot ikke lenger overnatting i det etablerte overnattingsområdet grunnet rød støysone. Dette ble en ankesak som ikke fant sin løsning før i oktober 2016. Samtidig akselererte forfallet av asfalten på rullebanen og tilgrensende områder, noe som gjorde at det måtte innhentes anbud og gjennomføres asfaltering umiddelbart etter avsluttet hopping i september.

Styret har hatt et spesielt fokus på oppdraget som ble gitt av seksjonsårsrådet vedrørende manifestsystem, samt finne tiltak for å beholde hoppere lengre i sporten. Begge arbeidsgruppene leverte sine anbefalinger i løpet av perioden.

Det holdningsskapende fokuset som forrige styre la opp til ble videreført gjennom initiativ om å innføre «Rent særforbund», et verktøy for å sette antidoping og verdiprosjekt systematisk på agendaen, samtidig som man tar høyde for idrettens egenart.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommisjon (IPC) er Trude Sviggum med Hans Christian Heer Amlie som alternativ delegat. Representant til European Parachute Union (EPU) er Hans Christian Heer Amlie.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Espen Høst (leder), Eirik Breen (materiellsjef), Tone D. Bergan og Yngve Haugom. SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser. Materiellsjef gjennomførte for andre gang det todelt MK kurset som ble utarbeidet i 2014. Basert på to komplette

gjennomføringer, er det et relativt stort frafall mellom første og andre del av kurset. Erfaringen vedrørende økonomi, er at kurset ikke går i balanse. For å få det til, vil kursprisen fra 2017 økes til 7.000 kroner.

Det ble ilagt to permanente hoppforbud av SU i 2016. Alle sentrale kurs ble gjennomført med bra deltakelse. SU hadde som ambisjon å ha fokus på wing suit (WS) hopping, ved å nedsette en arbeidsgruppe som skulle se på alle aspekter ved WS aktiviteten. Det ble rettet henvendelser til ressurspersoner i miljøet, men SU lyktes ikke å få etablert gruppen på grunn av manglende respons. Dette vil ha høy prioritet fra SU sin side i 2017.

Granskningskommisjon

Granskningskommisjon 1/2016 ble nedsatt 5. september etter ulykken på Jarlsberg 3. september. Kommisjonen vil ikke bli ferdig med sitt arbeid før i første halvdel av 2017.

Konkurransekomiteen har bestått av Kari H. Berg (leder), Daniel Eriksen og Andreas Hemli. Det første offisielle nordiske mesterskapet med innlagt norgesmesterskap i innendørs kroppsfløyging ble gjennomført på Voss, i regi av Voss Kroppsfykarlag. Ordinært NM ble også gjennomført på Bømoen i regi av Voss Fallskjermklubb for grenene FS, FF og WS, mens CP ble gjennomført på Gryttjom i Sverige som del av det åpne nordiske mesterskapet. Det var første gang det ble gjennomført NM i WS.

Norgesmestre

Ordinært NM

Klasse	Lag	Snitt	Navn
FS 4 åpen	Blue Bellycan, Voss FSK	11,0	Ulrik Høgsberg, Andreas Hemli, Sondre Tømmervoll og Derek Broughton Video: Dennis Barstad
FS 4 R	Hey, vi stiller i alt da, Voss FSK	12,17	Derek Broughton, Andreas Hemli, Anna Fasting og Sondre Tømmervold
FS 8	Illegal Aliens, Stavanger FSK	4,0	Eivind Reed, Christian Tjelta, Kjetil Viste Levik, Ulrik Høgsberg, Markus Bakken Funk, Kristoffer Thorstensen, Derek Broughton og Sondre Tømmervold.
FF åpen	ZION, Voss FSK	40,5	Petter Stensvold og Anna Moxnes Videograf: Andreas Mosling
FF R	Rebel Fly, Tønsberg FSK	41,8	Sondre Tømmervold og Hanne Svenning Videograf: Derek broughton
VFS åpen	Blue Pelican, Voss FSK	17,75	Derek Nordlund Broughton, Sondre Armand Tømmervold, Ulrik Høgsberg, Andreas Håland Hemli og videograf Dennis Barstad
Nybegynner	REaSONS, Nimbus FSK	37,0	Magnus Winther og Lars-Kristian Bjerk
Wing suit	Voss FSK	300	Espen Fadnes
CP	Voss FSK	261.234	Barton Hardie

Innendørs NM i kroppsflyging

Klasse	Lag	Resultat	Navn
FS 4 åpen klasse	Polar blue, Voss kro	198	Trude Sviggum, Ellen C. Burchardt, Ulrik Høgsberg og Derek H Broughton
FS 4 way A	Pingvins, Tønsberg FSK	183	Siri Victoria Lund, Pål Kolbenstvedt, Linda Rasmussen og Markus Bakken Funk
FS 4 way AA	Rekruttjentene, Voss kro	121	Amalie Hegland Lauritzen, Oda Bastesen Storebø, Hilda Bastesen Storebø og Arlene K. Storebø
VFS 4 way int	Blue Pelican, Voss FSK	118	Andreas Hemli, Derek Broughton, Sondre Tømmervold, Ulrik Høgsberg og Dennis Barstad
D2W	Voss kro	298	Rune Aspvik, Igancio Martinez og David Reader
Free style	Voss kro	63,9	David Reader
FF intermediate	Double Trouble, Voss kro	51,3	Jarle Hus og Axel Gran

Internasjonale konkurranser

VM Canopy piloting

I august ble 6th FAI World Canopy Piloting Championships arrangert i Farnham, Canada. Fra Norge stilte Barton Hardie og Daniel Eriksen. Deres prestasjoner førte til 32. plass for Eriksen og 35. plass for Hardie.

VM Freefly og Vertical Formation Skydiving

I september ble FAI World Parachuting Championships – Mondial 2016 arrangert i Chicago, USA. Fra Norge i grenen Vertical formation skydiving deltok laget Blue Pelican med lagmedlemmer Derek N. Broughton, Ulrik Høgsberg, Sondre A. Tømmervold, Andreas H. Hemli og Dennis Barstad. Laget tok 7. plass. I grenen Freefly stilte laget Zion

med lagmedlemmer Andreas Mosling, Petter Stensvold og Anna Moxnes. Laget tok 6. plass.

World Cup i Tunnel Flying

I oktober ble 2nd FAI World Cup i Indoor Skydiving arrangert i Warszawa, Polen. Fra Norge stilte Amalie Lauritzen i Freestyle med 13. plass som sluttresultat. Videre stilte laget VossVind D2W med lagmedlemmer Rune Aspvik og Marius Sotberg i grenen Dynamic 2 way. Laget endte på 6. plass. I FS4 junior klassen stilte VossVind Girls. Laget endte på 7. plass.

VM Wingsuit Performance

I november ble 1st FAI World Wingsuit Performance Flying Championships arrangert på Zephyrhills, USA. Fra Norge stilte Espen Fadnes. Han fikk 3. plass og bronsemedalje.

Landslagsuttak

Det planlagte landslagsuttaket ble kansellert på grunn av manglende påmelding. Lag og individuelle utøvere fortsetter.

Dommerkomiteen

Dommerkomiteen har i 2016 bestått av Anna Marie Lund og Annichen Rokne. Lund har dømt både nasjonalt og internasjonalt. InTime dommersystem ble benyttet både i NM innendørs kroppsflyging og i ordinært NM. Det ble innhentet ekstern dommerstøtte i NM WS. Det ble i 2016 gjennomført et dommerkurs i regi av F/NLF, der det ble utdannet en ny dommer i tillegg til fire treningsdommere.

Riksanlegget

Ny langtidsleieavtale ble signert av Oslo Fallskjermklubb og NLF 1. april 2016. Leieavtalen løper til og med 2021. Rikssenterkomiteen har bestått av Simen Enersen, Per-Olof Wallin og fagsjef. Det har ikke vært gjennomført møter i komiteen, men oppfølging av vedlikehold er gjort av Simen Enersen og fagsjef.

Den nye koordineringsavtalen med Forsvaret har fungert bra. Justeringen av fareområdene D110 og D102 er fortsatt ikke gjennomført.

Grunnet kommunens reguleringsplan for Østre Æra, der det fremkom at det ikke var

tillatt å overnatte i rød støysone, har driften på rikssenteret vær usikker. Gjennom to ankesaker og med god hjelp av ordfører og andre kommunepolitikere er kravet frafalt. Etter denne avklaringen, ble det satt fart i vedlikeholdsprogrammet igjen. Rullebane, oppstillingsplass for fly og adkomstveier ble asfaltert i september. Antatt nettokostnad når spillemidler og momskompensasjon er mottatt er 700.000 kroner.

Økonomi

Seksjonens økonomi er god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap-, lisens-, og overføringer av NIF tilskudd via NLF. I tillegg er det andre inntekter som i hovedsak utgjøres av leieinntekter for Rikssenteret, momskompensasjon og internrente. Momskompensasjon og internrente kommer ikke inn før i januar året etter, noe som gjør økonomistyringen noe utfordrende.

Inntekter som overføringer fra NIF, i en viss grad momskompensasjonen og internrenter har vist en negativ utvikling det siste året. Dette kan indikere at seksjonen blir mer avhengig av medlemsinntekter. Medlemskontingenten har ikke økt på ti år og justert for konsumprisindeksen over ti år tilsier det en økning på 90 kroner.

Det reviderte resultatet gir et merforbruk på 244.450 kroner, hvilket er i henhold til budsjett. Det var budsjettet med et merforbruk på 247.000 kroner. Resultatet inkluderer en ikke budsjettet belastning på 531.480 kroner i forbindelse med nødvendig asfaltering av Østre Æra flyplass, til en total kostnad på 1.251.850 kroner. Asfalteringen ble behandlet som et eget prosjekt der spillemidler og momskompensasjon ble forskuttet.

Sluttbemerkning

Erfaringer med observasjonssregistreringssystemet (ors), er fortsatt meget gode. Kvaliteten på rapportene blir bedre år for år, arbeidsflyten fungerer bra og terskelen for rapportering er senket. Dette systemet er også et verktøy for holdningsskapende arbeid, som fortsatt har høy prioritet i styret. Utviklingsarbeidet fortsetter etter en

fastlagt fremdriftsplan, og i løpet av 2016 skal vi ha en fullt fungerende versjon på plass. Ors bør være interessant først og fremst for de andre seksjonene i NLF, men også for andre forbund som har behov for strukturert rapportering og arbeidsflyt ved hendelser.

Styret ved undertegnede har aktivt tatt til orde for at både F/NLF men også NLF sentralt og med alle seksjonene, skal markere tydelig avstand mot bruk av narkotiske stoffer og dopingpreparater. Dette vil bli fulgt opp i både F/NLF og NLF i 2017,

Espen Fadnes Norgesmester i WS med verdensrekord

blant annet med arbeidet som skal føre frem til utmerkelsen «Rent særforbund».

I fjor ble samarbeidet med de andre skandinaviske landene som hadde ligget nede i mange år videreført. Det første møtet ble avholdt i Stockholm i januar 2015, der fallskjermseksjonene i Norge, Sverige og Danmark delte erfaringer og vurderte videre samarbeidsområder. Nytt møte ble avholdt medio januar 2016. Et slikt skandinavisk samarbeid kan vi høste mye av, både i forhold til konkurranser, sikkerhet, EPU og annet. For det planlagte møtet i januar 2017 meldte Danmark at de verken hadde økonomi eller folk til å stille. Finland klarte heller ikke å arrangere møtet på avtalt helg. Møtet er flyttet til januar 2018.

Når det gjelder idrettssatsingen har vi videreført det forrige styrets fokus på nytenking, og jobbet videre for å stimulere til konkurranseidrett. Deltakelsen på NM i 2016 var som i 2015 rekordhøy, og F/NLFs økonomiske bidrag budsjetteres opprettholdt for NM 2017. Vi har endret tildelingstidspunkt for NM slik at kommende års arrangørklubb både kan, og forventes å stille med representanter - for å sikre best mulig erfaringsoverføring.

Antall lisensierte hoppere har for andre året på rad en svak nedgang, noe styret ser på med bekymring. Det er klubbene som har ansvar for rekrutteringen til sporten vår, men dersom tendensen vedvarer bør kommende styre treffe nødvendige tiltak for å bidra til å snu trenden. Det var svært tilfredsstillende at antall tandemelever var på et rekordhøyt nivå i 2015, i 2016 satt vi ny rekord igjen. Vi ser frem til at et så stort antall som mulig av disse fortsetter i sporten vår gjennom å ta fallskjermkurs.

Det er også viktig og gledelig at tilgang til luftrom og anlegg på rikssenteret for fallskjermidrett er sikret for en ny periode, og at anlegget fikk ny asfalt på rullebane og tarmac høsten 2016. Det skal nå utarbeides en langtidsplan for vedlikehold av rikssenteret, hvor nødvendig oppgradering av det elektriske anlegget vil få høy prioritet.

Seksjonens økonomi er god, den drives profesjonelt og er et forbilde for andre seksjoner og organisasjoner rundt oss. Det er noe som vi sammen kan, og bør være stolte av.

Avslutningsvis ønsker jeg å rette en takk til alle i styret, F/NLFs komiteer, fagsjef, landslagsansvarlig, Frittfalls redaktør, tillitsvalgte i alle klubbene, landslagsutøvere og sparringspartnere.

Det har vært en fornøyelse å lede Fallskjermseksjonen i 2016.

Jan Erik Dietrichson (s)

Leder Fallskjermseksjonen

*FF landslaget Zion
Foto Luke Evens*

HANG- OG PARAGLIDERSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøte er ikke avholdt i 2016.

Seksjonsstyret sammensetning

Leder: Ane S. Pedersen, Oslo Paragliderklubb
 Nestleder: Erik S. Skarbøvik, Ålesund Paragliderklubb
 Styremedlemmer: Frode Graff, Oslo Paragliderklubb
 Erland Åmot, Sportwing Luftsportsklubb
 Brynhild Jorid Rotvold, Nidaros

Paragliderklubb

Sondre Auestad, Nidaros Luftsportklubb
 Ole Jonny Rønneberg; Polarsirkelen

Varamedlem:

Paragliderklubb

Valgkomité:

Trude Steen (leder)
 Bjørn Hammer og Arne Kristian Boiesen

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Arne H. Hillestad har vært konsulent / rådgiver for HP/NLF med hjemmekontor noen måneder inn i året. Hillestad har vært lønnet over seksjonens budsjett. 1. september 2016 ble Trond Nilsen ansatt som fag- og avdelingssjef.

Medlemmer

Antall medlemmer gikk opp fra 2.904 til 2.910 i 2016.

Lisenser

Oversikt i tabellform over utstedte lisenser i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige lisenser ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15
Hangglider Elevbevis SP 2	5	10	9	22
Pilotbevis SP 3	6	35	8	40
Pilotbevis SP 4	5	41	5	44
Pilotbevis SP 5	3	103	4	107
Sum SP lisenser	19	189	26	213
Paraglider Elevbevis PP 2	257	475	239	563
Pilotbevis PP 3	136	603	129	646
Pilotbevis PP 4	39	164	58	223
Pilotbevis PP 5	53	498	43	466
Sum PP lisenser	485	1 740	469	1 898
Speedrider Elevbevis SPG 2	42	60	44	53
SPG 3	45	224	45	237
SPG 4	24	43	20	21
SPG 5	10	31	17	21
Sum SPG lisenser	121	358	126	332
Totalt flygelisenser	625	2 287	621	2 443
Paramotor (PPG)	20	148	31	169
FAI sportslisenser	63	678	40	652

*SPG2-SPG5 ble innført i 2015 og erstattet SPG bevis.

Aktivitet, antall turer logget

	2016	2015
Paraglider	39 500	37 729
Hangglider	2 200	2 062
Speedglider	10 600	10 361
Paramotor	1 350	2 089

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging, så derfor er det reelle tallet høyere enn tabellen viser. Tallene for 2016 er estimert basert på tall fra 31.10.16.

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene:

	2016	2015
Antall HG kurs	1	3
Antall PG kurs	61	58
Antall SPG (speedrider) kurs	14	17
Antall kurs totalt	76	78
Antall HG elever	5	14
Antall PG elever	352	328
Antall SPG elever	72	78
Antall elever totalt	429	420

Ulykker / hendelser *)

	2016	2015
Næruhell PG	31	17
Uhell PG	17	22
Ulykker PG	42	30
Næruhell HG	2	1
Uhell HG	1	1
Ulykker HG	2	6
Næruhell SPG	1	2
Uhell SPG	3	1
Ulykker SPG	6	6
Fatale ulykker	2 (PG)	3 (PPG, HG og SPG)

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
 - **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
 - **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.
- PG** er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedriding **PPG** er paramotor.

Seksjonens arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter hvor 51 saker er behandlet. Seksjonsstyret har hatt flere telefonmøter.

Faglig ledergruppemøter

Faglig ledergruppe har avholdt ett møte hvor 13 saker ble behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har vært aktivt deltakende i driften av seksjonen i 2016. I perioden uten fagsjef har det vært viktig å prioritere oppgaver for at seksjonen skulle fungere best mulig med de forutsetningene som var tilstede. På slutten av året fikk vi en avtale med ny redaktør av Fri Flukt og nytt nummer av bladet ble påbegynt i desember 2016.

Styret har hatt ansvaret for at rikssenteret har vært tilgjengelig gjennom sesongen.

Styret har også brukt tid på å ansette ny fagsjef.

Internasjonal representasjon

På grunn av sykdom var Norge/NLF ikke representert ved CIVL møte i februar i Lausanne, Sveits. CIVL er FAIs Hang- og Paragliderkommisjon.

Runar Halling representerte seksjonen på EHPU (European Hanggliding and Paragliding Union) møte i januar i Portugal.

Runar Halling representerte også seksjonen på ESTC (European Safety and Training Committee) møte i juni i Praha, Tsjekia.

Nordisk møte ble avholdt på Island i november. Norges representant var Bjørnar Trondsen.

Aktivitet i utvalg og komiteer

Seksjonen har følgende aktive komiteer:

Sikkerhetskomiteen som ledes av Runar Halling, arbeider aktivt med hendelser og sikkerhet.

Regelverkskomiteen som ledes av Bjørn Hammer, arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningskomiteen Seksjonen ser etter en ny leder av utdanningskomiteen.

KKPGxc med leder Hans Cato Grytnes organiserer konkurransevirkosomheten innen paragliding distanse.

KKPG Akro med leder Åsmund Birkeland organiserer konkurransevirkosomheten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Øyvind Ellefsen organiserer konkurransevirkosomheten innen hanggliding.

KKSPG med leder Øystein Bryn organiserer konkurransevirkosomheten innen speedriding.

KKPPG Det er oppnevnt konkurransekomite for PPG (paramotor) også, men denne er ikke aktiv ennå. Leder er Milan Lindauer.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: Bjørnar Trondsen, Hvittingfoss Luftsportsklubb ble norgesmester i paragliding distanse. Norgescupen ble vunnet av Rolf Dale som i 2014 og 2015. Sportsklassen ble vunnet av Roar Gaulen og Mari-Anne Aanes vant dameklassen som i 2015.

Hanggliding distanse: Olav Opsanger, Jetta Luftsportsklubb ble norgesmester i hanggliding distanse. Mesterskapet ble avvirket på Rikssenteret i Vågå. Olav Opsanger vant også Norgescupen.

Paragliding Akro: Det ble avholdt en FAI kategori 2 konkurranse. I 2016 som i 2015 prioriterte KKPG Akro å bruke midler til å utdanne og oppdatere dommere og vi har nå to nye trainee dommere.

Norge var representert ved VM i akro i Annecy, Frankrike med Guri Norheim Storeide og Hans Christian Aasen. Guri fikk en 4. plass i kvinneklassen (25. plass totalt) og Hans Christian endte på en 20. plass.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad. Det er ikke utgitt noen nummer i 2016. På slutten av året fikk Jan Richard Hansen redaktøransvaret og nummer 1 2017 var på vei til trykken i desember. Seksjonen ønsker ham lykke til og ser frem til neste Fri Flukt.

Hederstegn

Seksjonen ga ut to hederstegn i 2016. Disse gikk til Stein-Tore Erdal for hans arbeid med loggboka, Flightlog.org, og til Stein Sørensen for utviklingen og de evig nødvendige oppdateringene av GpsDump.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat i 2016, som også er bedre enn det budsjetterte overskuddet. Dette skyldes i hovedsak at vi ikke har brukt mye ressurser på klubbutvikling og rekruttering i år. Instruktørkurset bidro også

positivt i 2016. Rikssenterets økonomi belaster seksjonens totale drift og det ble et negativt resultat også i 2016, dog noe mindre enn budsjettert.

Årets overskudd går til å betale ned på seksjonens gjeld til NLF-fellesskapet. Det ble for fem år siden gjort vedtak om oppgraderinger av rikssenteret med utbedring av utearealer og rominndeling i byggets andre etasje. Dette var arbeider som ble gjort før en ny flom rammet anlegget i Vågå. Gjelden er nedbetalt ved utgangen av 2016.

Se for øvrig anmerkninger i resultatoppstillingen.

Sluttbemerkninger

Vi hadde en liten økning i antall medlemmer i 2015, mens 2016 har vært stabil med en økning på kun seks medlemmer.

Det var en liten nedgang i antall lisenser både innen paragliding (PG), hanggliding (HG) og paramotor (PPG), mens antallet speedgliding lisenser (SPG) økte noe.

Det er fortsatt et relativt stort miljø innen SPG som flyr uten å ha medlemskap eller lisens og derfor også uten forsikring. Vi fortsetter å oppfordre alle som flyr SPG til å sørge for at lisensen er i orden, operere med sikre marginer og spre gode holdninger.

Det har blitt rapportert inn flere hendelser i 2016 enn i 2015. En analyse av innsendte rapporter avslører at kulturen for rapportering nok varierer fra klubb til klubb. Analysen gir en klar indikasjon på at det spesielt ved nærhull er mye som ikke rapporteres. Styret håper klubbene kan bidra til å spre kunnskap om at rapportene brukes til preventivt sikkerhetsarbeid for å øke våre kunnskaper om hvorfor hendelser oppstår og dermed gi oss en mulighet til å gjøre tiltak for å forhindre videre hendelser. Seksjonen har i 2016 dessverre hatt to fatale ulykker, begge PG.

Rikssenteret i Vågå var ubemannet også i 2016. Medlemmene har hatt tilgang til ledige senger gjennom hele sesongen og har hatt mulighet til å booke seg inn per telefon og hente nøkkel på avtalt sted. Styret jobber med å bedre tilbudet for seksjonens medlemmer for sesongen 2017, samt på lang sikt.

For første gang på mange år var det ingen flom på rikssenteret og vi kunne holde åpent hele sesongen som ble fra 14. mai til 16. september.

Vi har innført Vipps som betalingsløsning i tillegg til bankterminal og har hatt noe kontantsalg av is.

Vi ønsker å rette en takk til KKHG (Konkurransekomiteen for HG) for at de satset stort på NM i Vågå i år. Uken ble en kjempesuksess, både for konkurransepiloter og friflygere.

Styret håper at medlemmene tar initiativ til å arrangere flere konkurranser og arrangementer i Vågå i året som kommer.

Vi har avholdt et instruktørkurs og seminar i Drammen i 2016 med henholdsvis 20 og 23 deltagere.

I årets tre første kvartal var vi uten fag- og avdelingssjef. Styret og faglig ledergruppe sammen med NLFs administrasjon fordelte seksjonens arbeidsoppgaver mellom seg i denne tiden. Det ble nødvendig å prioritere bort enkelte oppgaver, som ellers ville ha vært naturlig å gi en høyere prioritet, for å holde hjulene i gang.

Styret ønsker å rette en spesielt stor takk til Bjørn Hammer, Runar Halling samt administrasjonen i NLF for innsatsen de har gjort for seksjonen i denne perioden. Trond Nilsen ble ansatt som ny fag- og avdelingssjef. Vi ønsker han velkommen og lykke til med arbeidsoppgaven.

I året som kommer skal det faglige nettverket til fagsjefen bygges opp. Vi trenger en leder for utdanningskomiteen samt medarbeidere til resten av faglig ledergruppe. Styret ønsker å se på sammensetningen av ny faglig ledergruppe og hvordan seksjonen skal arbeide fremover.

I tillegg vil temaer som sikkerhet, rekruttering, økonomistyring, konkurranseaktiviteter samt driften av rikssenteret i Vågå stå i fokus.

Styret ser frem til en god og sikker flysesong i 2017.

Ane S. Pedersen (s)

Leder Hang-og paragliderseksjonen

Juvass 2016. Foto Jan Richard Hansen

MIKROFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder:	Petter Faye-Lund, Mikroflyklubben Øst
Nestleder:	Stein Erik Lundblad, Jarlsberg Mikroflyklubb
Styremedlemmer:	Mariann Flasnes, Snåsa Flyklubb Claudia Kruber, Stord Flyklubb Magne Skredderberget, Hallingdal Flyklubb Pål Vindfallet, Hedmark Flyklubb Finn Christian Holm, Namdal Flyklubb
Varamedlem:	Dag Bråthen, Kjeller Sportsflyklubb
Valgkomité:	Roger Holm (leder) Tor Berg og Tormod Veiby

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2016 hatt en stillingsandel på 77 prosent som avdelings- og fagsjef. De resterende 23 prosent av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt.

*Nils Martin Teien fra Jarlsberg Mikroflyklubb mottok seksjonens oppmerksomhet "årstakk" 2016.
Foto Odd-Tore Ohnstad*

Lisenser

Klasse	Utstedt 2016	Gyldige 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15
Elevbevis Tre akse	137	350	160	327
Flygebevis Tre akse	68	562	89	583
Instruktører Tre akse	11	123	16	128
Elevbevis Trike	4	8	3	6
Flygebevis Trike	3	47	0	50
Instruktører Trike	0	9	0	11
Elevbevis Gyro	2	3	1	3
Flygebevis Gyro	0	13	2	19
Instruktører Gyro	1	5	0	4
IK-1 Instruktør	3	50	6	52
IK-2 Instruktør	11	51	6	47
IK-3 Instruktør	12	39	16	42
FAI Sportslisenser	3	113	12	129
Besiktningsmann "gyro"	1	5	0	4
Besiktningsmann "tre-akse"	0	29	3	29
Besiktningsmann "trike"	0	11	1	11

Aktivitet på totalt 275 innrapporterte mikrofly i 2016

	2016	2015
Antall timer	14 433	15 098
Antall starter	41 206	42 300

Ulykker og hendelser

	2016	2015
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	36	45
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne (i en ulykke)	0	2

Det ble innsendt 36 rapporter om små og store hendelser i 2016, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider etter behandling i Flytryggingrådet. Antallet hendelser i 2016 kan synes høyt, men det presiseres at det er innrapportering av alt fra banale hendelser (som vi ønsker innrapportert), til mer alvorlige hendelser. Det er god grunn til å tro at langt de fleste hendelser blir innrapportert, og det er i denne forbindelse meget viktig at klubbenes fagpersoner følger opp med innrapportering, og kommentarer til hver enkelt hendelse.

Mikroflyregisteret

NLF fører register over alle norske mikrofly

	2015	2014
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	648	646
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	312	333
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	362	366
Antall nye mikrolette luftfartøy som er ført inn i registeret i løpet av året	12	24

Super Cub og mikrofly Storfjorden ved Nøsen.
Foto Magne Skredderberget

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter hvor 24 saker er behandlet.

Sentrale oppgaver i styret

Det vises til sluttbemerkninger i denne rapport.

Internasjonalt arbeid (FAI) og konkurranser

Tormod Veiby er norsk delegat til FAIs paramotor-, gyroplan- og mikroflykommisjon (CIMA), der han også er ærespresident. Paramotorrepresentanten Alf Nipe fra HG/PG-seksjonen er Alternate Delegate, men fikk ikke mulighet til å delta på årets møte. Paramotor er i sterk vekst i internasjonale konkurranser, og bør også bli det i NLF. CIMA-kommisjonen organiserer EM og VM i trike og 3-akse mikroflyging, gyro og paramotor. 20 land var representert i årets CIMA møte, og Norge holdt «proxy» for Danmark. Konkurranseregulering, rekorder og prestasjonsvalidering er sentrale oppgaver. Årets vellykkede VM gikk i Popham, England i august, men det ble ikke mulig for Norge å stille noe landslag.

I 2017 vil neste EM foregå i Nagykanizsa, Ungarn, 12. – 19. august, med en dyktig og erfaren stab, der Mikroflyseksjonen bør satse på å stille et landslag.

Den sannsynlige endringen av EASAs MTOM for mikrolette fly mot 600 kilo er også et sentralt drøftingstema i CIMA. Når dette skjer, vil dette medføre behov for endring av også FAIs mikroflydefinisjoner.

Det nordiske samarbeidet med Danmark, Finland og Sverige foregår mest på E-post, og arbeid er i gang med ytterligere å forenkle tillatelsene for flyging mellom landene i Norden.

Internasjonal komité (EMF)

Claudia Kruber (leder), Roger Holm og Tormod Veiby.

Claudia Kruber er delegat til European Microlight Federation (EMF) med Tormod Veiby og Roger Holm som alternative delegater. Roger Holm er EMFs webmaster sammen med Darek Cymerys fra Polen. EMF arbeider for fri ferdsel av mikrofly over landegrensene og gjensidig aksept av nasjonale regler. De er også sentrale i prosessene med utviklingen av det europeiske regelverket for mikrofly. Det er endelig bevegelse i vektreglene for mikro i Europa, ved at EASAs grunnlov og Annex II (nytt Annex I) er under spennende endring.

Håndboksredaksjon

Tom Bjerke (leder), Roger Holm og Tor Berg.

På vårparten ble det jobbet svært intenst med revisjon 6.3 av Mikroflyhåndboken, som ble utgitt i juni 2016. Ut over høsten og vinteren har det blitt jobbet med versjon 6.4, som vil bli utgitt på vårparten i 2017.

Flytryggingsskomiteen og Granskningskommisjon

Flytryggingsskomiteen (FTK): Tom W. Røstad (leder), Bjørn Pedersen og Vidar Husa.

Granskningskommisjon(GK): Svein Ivar Johannessen (leder), Tor Berg, Pål Vindfallet og Håvard Mælum.

Det har ikke vært hendelser/ulykker med fatal utgang i 2016.

Antall innrapporterte hendelser i 2016: 34

Antall fullførte granskninger: 3

Antall hendelser i 2015 var til sammenligning 45 og antall granskninger var 1 (fatal).

Flytryggingsskomiteen har gjennom året hatt jevnlig telefonmøter for å samordne behandling av rapportene og for å enes om anbefalinger til miljøet, den enkelte klubb og/eller til Mikroflyseksjonen sentralt.

Trendanalyse er et kjent begrep innen luftfart, men det innrapporterte statistikkgrunnlaget for mikrofly er sannsynligvis i minste laget for å gjøre en optimal trendanalyse. Uansett, med bakgrunn i det materialet vi faktisk har fra 2016, ser en av rapportene at mer enn 80 % av hendelsene er "human factor" relatert. Dette er noe vi må ta tak i gjennom holdningsskapende arbeid, samt forbedring av både instruktør og pilot utdanning. Noen av hendelsene er klassifisert som en kombinasjon av tekniske og menneskelige faktorer. Bakgrunnen for dette er feil eller utilstrekkelig modifikasjon/vedlikehold på motor, som igjen har ført til feilfunksjon og i enkelte tilfelle nødlanding med påfølgende materielle skader.

Noe i underkant av 50 % av hendelsene har skjedd i forbindelse med avgang og landing – primært landing.

FTK og GK har i 2016 fremmet anbefalinger om fokusområder i forbindelse med behandling av rapporter og vil fortsette med det i 2017. I tillegg arbeides det, i samarbeide med de andre komiteene og sentralt hold, med en endring/forbedring av både instruktør - og pilotutdanningen.

Operasjons- og opplæringskomité (OPS)

Tor Berg (leder) og Roger Holm.

Det ble gjennomført to instruktørkurs for mikroflygere i 2016 med 20 deltagere mellom 21. og 24. april, og 5. og 8. mai. Kursene ble gjennomført i NLFs og Avinors lokaler i Oslo, og kursinstruktører var Tor Berg og Roger Holm, assistert av fagsjef Tom Bjerke.

Komiteens medlemmer av Håndbokskomiteen har deltatt aktivt i redigeringsarbeidet med Mikroflyhåndboken (MFHB), både ferdigstillingen av versjon 6.3 og begynnelsen på versjon 6.4.

Det ble i februar avholdt et felles oppdateringsseminar for instruktører og operative ledere i klubbene på Runway hotell på Gardermoen. Tema var den omfattende oppgraderingen av Mikroflyhåndboken 6.3, samt en sikkerhetsgjennomgang av de operative erfaringene med mikroflyging i lys av de siste årenes hendelser og ulykker.

Nytt av året er å gjennomføre virksomhetstilsyn i klubber. Dette er en utvidelse av klubbens egne internrevisjoner, og har et innhold som grenser opp til Luftfartstilsynets Ramp Check. Hensikten er å uheldig se nøye inn i klubbens organisering av virksomheten, og at alt er utført og dokumentert etter regelverket. Det ble utført tre virksomhetstilsyn av MFS/Fagsjef, og dette videreføres som en fast ordning.

Rotorkomité

Stein-Erik Lundblad (leder), Erik Skaarup, Henrik Lund, og Øyvind Langtvedt. Ingen nye uteksaminerte piloter i løpet av året, eller nye importerte rotorflytøyer i 2016. En ny instruktør utdannet.

Teknisk komité (TK)

Kai Lyche (leder), Jostein Eide, Rune Koppen, Stein E. Lundblad, Magne Skredderberget og Tormod Veiby.

Komiteen har også det siste året, i samarbeid med fagsjefen, vært engasjert med vurdering av importsøknader for nytt materiell som søkes innført i mikrofly registeret. Dessuten oppfølging av særlige driftsproblemer som kommer for dagen i mottatte hendelses rapporter, samt noen forslag til endringer i neste revisjon av MFHB.

Det er i år kun behandlet tre importsøknader, hvorav én ble avslått på formelt grunnlag. To dreier seg om nytt materiell av typer som også tidligere er innført i registeret. Trenden går fremdeles mot stadig flere fly i kompositt, og gjeldene vektreglement blir fortsatt utnyttet maksimalt av eierne. Også TK avventer med spenning på konkrete resultater av arbeidet som nå er i gang fra sentralt hold i forbindelse med øket lovbestemt avgangsmasse og tilhørende operativ tomvekt.

Komiteen får som tidligere tilsendt hendelsesrapporter for kommentar. Etter at årsakene til hendelser ble splittet opp til også å omfatte svikt i -, eller helt manglende vedlikehold, fortsetter reduksjonen av den store samlepotten "teknisk". Det er likevel ingen tvil om at brukere og eiere fortsatt med fordel kunne ha bedre kjennskap til produsentenes retningslinjer. Likeledes må det konstateres at det blant eiere råder endel usikkerhet med hensyn til hvordan en skal forholde seg til SB-underlag fra produsent, og besiktingsmenn som til tider er intenst engasjert.

Etter dialog med leder i Flytryggingsskomiteen, ble det sendt inn et forslag til Håndbokskomiteen, om revisjon av enkelte punkter i MFHB kapittel 5 vedrørende dokumentasjon og oppfølging av reparasjon og modifikasjoner.

Aktivitetskomité

Odd-Tore Ohnstad (leder), Mariann Flasnes og Finn Christian Holm.

2016 var et aktivt år med mange aktiviteter på mikroflyseksjons terminliste, tross mye dårlig flyvær for mange.

Den største samlingen av norske mikroflypiloter var også i år tilstede under flymessa Aero 2016 i Friedrichshafen, med over 50 personer tilstede. På vår avslutningsmiddag samler vi piloter fra flere seksjoner i NLF, og deltakere fra andre land.

Mikroflyseksjonen har også i år hatt full fokus på flysikkerhet, og aktivitetsleder hadde sikkerhetsmøter med 10 klubber fra Arendal i sør til Tromsø i nord, noe klubbene setter pris på. Disse sikkerhetsmøtene ble gjennomført i full forståelse med og på vegne av Flytryggingsskomiteen (FTK) og OPS. Komiteen var også i år aktivt med på gjennomføringen av Luftsportsuka på Starmoen.

Det årlige mikroflytreffet i Fyresdal ble avholdt andre helgen i juli. Det var mange mikrofly innom, noen ordinære småfly kom også innom.

Norgesmesterskap

Det var Grenland flyklubb på Geiteryggen som skulle avholde NM denne gangen. Aktivitetsleder hadde en rekke møter med klubben, og alle planer var nøye gjennomgått på forhånd. For første gang i historien fikk vi i år tildelt H.M Kongens pokal, og det ble bestemt at vi skulle fly med kun en deltager om bord. Når påmeldingsfristen var gått ut var det for få påmeldte til å kunne forsvare å avholde mesterskapet. Årets NM ble da avlyst og planene vil bli brukt i NM 2017, hvor intensjonen er å gjennomføre det på samme sted som opprinnelig planlagt i 2016.

Informasjonskomité

Roger Holm (leder), Pål Vindfallet og Petter Faye-Lund.

NLFs webside er hovedinformasjonskilden til alle våre klubber og medlemmer. Mikroflyseksjonens del er meget omfattende, og gir tilgang til alle nødvendige regelverks- og informasjonsdokumenter samt skjema.

I tillegg kommer seksjonens Facebookside, der en kan utveksle informasjon og avklaringer mellom seksjonen og medlemmer. Facebook er en effektiv direktekanal til medlemmenes mobilenheter med nyheter, viktige meldinger eller lenke til nærmere informasjon på websiden. Den tekniske Facebookgruppen til seksjonen tar for seg motorvedlikehold og teknisk informasjon som har allmenn interesse, og

begge gruppene har fått oppnevnt moderatorer som passer på innholdet.

I tillegg er Facebookgruppen «Hverdagsprat» meget aktiv der medlemmer kommuniserer seg imellom, men ikke som en del av NLFs formelle kanaler.

Viktige meldinger og NLFs månedsbrev sendes med E-post til klubbens og medlemmenes oppgitte adresser.

Flynytt er et interessant og viktig kommunikasjonsmedium for våre aktive medlemmer. Bladet har seksjonens faste lederspalte og relevante artikler om opplevelser og nyheter i markedet.

Økonomi

Seksjonen har en sunn og god økonomi, se for øvrig regnskapsoppstillingen for detaljer.

Sluttbemerkninger

Det har vært interessant og gledelig å være leder for en organisasjon med engasjerte styremedlemmer og flittige komiteemedlemmer. Jeg vil her takke for innsatsen.

I løpet av de to årene dette styret har vært i arbeid, har det blitt utført en mengde små og noen store oppgaver. Langtidsplanen 2015 - 2017 har diktert mange av oppgavene, men i tillegg så ligger de løpende oppgavene som skal utføres på regulær basis, herunder oppgaver knyttet til sikkerhetsarbeidet i seksjonen og i klubbene.

To temaer har vært hovedsaker i perioden, vektbestemmelser og steilevarsling.

Vektbestemmelser

Ett år etter at EU-kommisjonen la fram forslag til ny grunnlov for europeisk luftfart – den såkalte basisforordningen – har de to lovgiverne i EU nå sagt sitt.

Gjennom tolv hektiske måneder har Europe Air Sports (EAS), Norges Luftsportforbund (NLF) og en rekke andre europeiske luftsportsorganisasjoner jobbet for at Ministerrådet og EU-parlamentet lander på et luftsportsvennlig regelverk. Et av de store spørsmålene har handlet om maksimumsvekt for mikrofly. EU-kommisjonen foreslo å strekke dagens grense fra 472,5 kilo til 540 kilo, men bare dersom flyet er elektrisk. Luftsportsorganisasjonene ønsker seg 600 kilo uansett motortype, slik at man dekker hele spekteret fra de letteste mikroflyene til LSA-fly (light sport aircraft).

EU-parlamentet lyttet til luftsportens og flyprodusentenes argumenter. Vi kan med glede konstatere at våre komitemedlemmer og rådgivere har spilt en viktig rolle i denne prosessen i hele perioden. Parlamentets transportkomité konkluderte i sitt møte 9. november med en modell der maksvekt blir 600 kilo og maksimal tomvekt blir 350 kilo. Sjøfly får 50 kilo ekstra, dersom EU-parlamentet får det som de vil. Ny basisforordning krever at EU-parlamentet og Ministerrådet er enige, så seieren i EU-parlamentet innebærer ikke at mikroflygerne kan heise flagget riktig ennå. På et møte 1. desember ble det klart at Ministerrådet er mer forsiktige og lander på 525 kilo for landfly og 570 kilo for sjøfly. Etter nyttår starter forhandlingene mellom EU-parlamentet, Ministerrådet og EU-kommisjonen, og det er resultatet av disse forhandlingene som avgjør om fasit til slutt blir 600 kilo, 525 kilo eller et sted imellom. Trialogen, som forhandlingene mellom de tre EU-organene gjerne kalles, er beregnet å ta et halvt års tid. Dermed er det sannsynlig at kampen om mikroflyvektene ikke er avgjort før i juli 2017.

Steilevarsling

Dette har vært en lang og krevende prosess som har krevet mye tid og ressurser. Det har til tider vært intense og gode interne diskusjoner om man skal innføre dette i norske mikrofly, og om dette i så fall skal være et påbud, eller om det kun skal være en sterk anbefaling. Det er vedtatt at alle nye mikrofly innført til landet etter 01.05.2016 skal være utstyrt med steilevarsel som gir lydsignal i cockpit i god tid før steiling inntreffer. Når det gjelder den eksisterende flåten og bruktimporterte mikrofly, er det foreløpig ikke gjort et endelig vedtak. Etter fire styremøter og også møter internt som kun hadde dette temaet på agendaen, har resultatet blitt at det er satt i gang en forsøksperiode med SmartAss-3. Installasjon og test skal gjennomføres av 10 utvalgte piloter som selv har søkt om å delta. Når testperioden er avsluttet, forhåpentlig i løpet av primo 2017, vi det bli foretatt en analyse og på bakgrunn av denne, tatt en beslutning på den videre prosessen.

Petter Faye-Lund(s)

Leder Mikroflyseksjonen

*Jenter elsker å fly mikrofly, vi har plass mange flere!
Foto Odd-Tore Ohnstad*

MODELLFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Klubbledermøtet 2016

Klubbledermøtet ble avholdt på Clarion Hotel, Gardermoen. De fremmøtte ble presentert for den nye forskriften for ubemannet luftfart av Bente Heggedal fra Luftfartstilsynet. Mona Hansen fra vår forsikringspartner W.R Berkeley deltok også, med presentasjon av seksjonens forsikringsordninger.

Seksjonsstyret

Styrets sammensetning:

Leder: Asle Sudbø, Trondheim Modellflyklubb
 Nestleder: Haagen Valanes, Tromsø Modellflyklubb
 Styremedlemmer: John Ole Hollenstein, Os Aero Klubb/Modell
 Rune Pavestad, Aurskog Høland Modellflyklubb
 Anders Holt Jacobsen, Bærum Modellflyklubb

Varamedlem: Reidar Johansson, Forus RC Klubb
 og Per Holmen, Tønsberg Modellflyklubb

Valgkomité: Audun Thinn (leder), Thorbjørn Jespersen
 og Rolv Leirro

Martin Larsen fra Drammen MFK er personlig varamedlem for John Ole Hollenstein.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av Norges Luftsportforbunds (NLF) sekretariat hvor Jon Gunnar Wold er ansatt som fagsjef og avdelingsleder, og lønnes 90 prosent over seksjonens budsjett.

Lisenser

	Totalt 2016	Totalt 2015	Diff.
Flygebevis A	1 255	1 095	160
Flygebevis B stormodell	364	249	115
Flygebevis B turbin	158	159	-1
Display	201	205	-4
Instruktør 1*	140	172	-32**
Instruktør 2	218	197	21
FAI Sportslisens	405	424	-19

* Instruktør klasse 1 (I1) utstedt før 1. mai 2013 gjelder som Instruktør klasse 2 (I2).

** Nedgangen skyldes primært eldre utgåtte I1 som ikke er konvertert til nyere type I2.

Fredrikstads ordfører Jon-Ivar Nygård åpnet NM i klasse F3A i Fredrikstad. Foto Jon Gunnar Wold

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonens sentrale oppgaver i 2016

Året 2016 har vært preget av intenst arbeid for å bevare retten til å fly modellfly i Norge, uten unødvendige restriksjoner som følge av innføring av regler for ubemannet luftfart. For å nå dette målet har seksjonen aktivt arbeidet for anerkjennelse av Modellflyhåndboka som sikkerhetssystem hos Luftfartsmyndighetene. Gjennom møter og dialog med Luftfartstilsynet har fagsjef og øvrige tilsatte i NLF samarbeidet for at den kommende modellflyforskriften, som er planlagt av myndighetene for 2017, skal sikre NLFs modellflymedlemmer fortsatt gode vilkår. Videre har seksjonen jobbet med europeiske modellflyforbund og den internasjonale luftsportsføderasjonen FAI for at det kommende regelverket fra European Air Safety Agency (EASA) ikke skal overstyre vårt nasjonale regelverk.

Medlemsblad

Medlemsbladet Modellfly informasjon ble utgitt i løssalg i Narvesen, Mix og Esso gjennom hele 2016. Løssalget er et utstillingsvindu som kan gi økt rekruttering til modellflyklubbene, og formidle vår sikkerhetsinformasjon til et bredere publikum. I år flyttet vår distribusjonspartner Interpress all sin blad-distribusjon til Stockholm, noe som ga oss muligheten til å selge bladet i det svenske markedet, en ordning som har vært testet med et lite antall blader på utvalgte utsalgssteder fra utgave 3/2016. Salgsprosenten i Sverige er foreløpig lik eller bedre enn i Norge. Gunstig abonnementspris har også ført til en rekke nye faste abonnenter i Sverige.

Internasjonal representasjon

Seksjonene er representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat. Narve Jensen holder også vervet som 2. visepresident i CIAM.

Vi har følgende posisjoner i FAI/CIAMs subcommittees (SC):

F3A SC:	Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC:	Jo Grini, medlem
F3C SC:	Dag Eckhoff, komitéleder
Electric Flight SC :	Pål Stavn, medlem

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A og F5A:	Tom Erik Sørensen, Espen Kvien og Pål Kvaløy
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen, Jan Even Liahagen, Sverre Moen og Lars Siggerud
F6A/B:	Dag Eckhoff

Tom Erik Sørensen er en ettertraktet dommer i F3A, og har vært dommer på VM.

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1:	Tor Bortne og Ingolf Steffensen
F3A:	Ola Fremming, Espen Kvien og Tom Erik Sørensen
F3B/F/J:	Espen Torp og Jo Grini
F3C:	Dag Eckhoff
F4:	Narve L. Jensen og Jan Even Liahagen
F5:	Pål Stavn
F3U:	Robin Karlsen

Dag Eckhoff fra Oslo Modellhelikopterklubb ble tildelt FAIs Aeromodelling Gold Medal ved FAI General Conference på Bali i oktober.

Aktivitet i utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget (SU)

Leder:	Jon Gunnar Wold
Medlemmer:	Magnus Nordstrand Trond Hammerstad Magne Hegstad

Sikkerhetsutvalget avventet revisjon av Modellflyhåndboka grunnet nært forestående forskrift fra Luftfartstilsynet. Hendelsesrapporteringen er særdeles verdifull i SUs arbeid, men det må arbeides ytterligere med å øke rapporteringsviljen.

Gruppeledere (konkurransautvalg)

Seksjonens konkurransautvalg består av gruppeledere som representerer de ulike konkurranseklassene. Disse fungerer som bindeledd mellom utøverne og styret/fagsjef, og er ansvarlige for å arrangere NM, uttaksstevner, forestå landslagsuttak og påmeldinger til EM, VM og nordiske mesterskap.

I 2016 besto konkurransautvalget av følgende gruppeledere:

F3J/K:	Jo Grini
F3F:	Olav Kallhovd
F4C:	Pål Lindén Anthonissen
F1A/B/H:	Atle Klungrehaug
F3A/P:	Espen Kvien
F3C/N:	Jan Thore Lygren
F2B:	Clamer Meltzer
IMAC:	Ketil Aagesen

Håvard Glad Andreassen ble oppnevnt til ny gruppeleder for klasse F3U – droneracing.

Aktivitet

2016 ble innledet med det tradisjonsrike og godt besøkte modellflyshowet i Ekeberghallen. Driftige Cirrus RC Klubb arrangerer dette, som er årets største publikumsarrangement for modellflyging i Norge. I løpet av året har det vært avholdt en rekke treff og konkurranser over hele landet. NLFs aktivitetskalender fungerer godt som felles oversikt. Her kan alle medlemmer fritt legge inn sine treff og konkurranser.

Klubber

Tynset Flyklubb/Modell, Sarpsborg Modellflyklubb, Ålesund Modellflyklubb, Sør-Varanger Modellflyklubb,

Snåsa Flyklubb/Modell, Volda/Ørsta Flyklubb/Modell og Sokndal Fly og Heliklubb er alle innmeldt i NLF i 2016.

Luftsportsuka

Seksjonen satset på Luftsportsuka som rekrutteringsarena, ved å tilby et antall ungdomsdeltakere og få dekket kost/losji. I tillegg ble alle kostnader i forbindelse med deltakelse og instruksjon på modellflyskolen dekket av seksjonens ungdomsmidler. Roy Johansen fra Vingtor RC Club med hjelpere gjennomførte nok en gang en god modellflyskole med mange deltakere fra hele landet.

Instruktørkurs

Det ble avholdt to instruktørkurs. Fagsjef gjennomførte et kurs på Rakkestad flyplass, og ny instruktør-eksaminator Ove Grafsrønningen holdt kurs i Stavanger.

Nordisk møte

Norge var representert ved styreleder og nestleder, på Nordisk møte i København, hvor de møtte Finlands, Danmarks og Sveriges modellflyforbund.

Stiftelse av europeisk union

Styreleder og fagsjef deltok på stiftelsesmøte for European Model Flying Union i Friedrichshafen. Unionen blir en del av Europe Air Sports, og har som formål å i felleskap påvirke den kommende sentrale modellflylovgivningen.

Norgesmesterskap modellflyging:

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F3A	RC kunstfly presisjon	Ola Fremming, Tønsberg Modellflyklubb
F3F	Seilfly hang	Espen Torp, Forus RC klubb
F3J	Seilfly termikk	Senior: Jørgen Busk, Modellflyklubben Vingen Junior: Mathias Thommesen, Modellflyklubben Vingen Lag: Valdres FK/Modell v/Jo Grini, Stig Magne Olsen, Aril Røsvik, Jonar Langseid
F1A	Friflukt høystart	Anders Klemetsen, Ørnen Modellflyklubb
F1B	Friflukt strikk	Vegar Nereng, Ørnen Modellflyklubb
F3K	Kasteglider RC	Lars Petter Eriksen, Gullknapp Modellflyklubb
F4H	RC semiskala	Pål Lindén Anthonisen, Tønsberg Modellflyklubb
F4C	RC skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F2B	Linekontroll	Clamer Meltzer, Stjørdal Modellflyklubb
F3C	Helikopter presisjon	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb

Uoffisiell Norgesmester i F3P innendørs akrobatikk ble Ole André Knutsen Landfall, Drammen Modellflyklubb.

Vinnere norsk klassesesterskap:

F3A	Nordic	Tom Erik Holthe, Trondheim Modellflyklubb
F3A	Sporto7	Aleksander Hicks, Asker Modellklubb
F3N	Helikopter	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb
F3P	Advanced	Rune Haugen, Asker Modellflyklubb
F3P	Sport	Erick Hicks, Asker Modellklubb
IMAC	Basic	Bjørn Engebrigtsen, Asker Modellklubb
IMAC	Sportsman	Terje Egeberg, Modum Modellsportklubb
IMAC	Intermediate	Rune Haugen, Asker Modellklubb
IMAC	Advanced	Magne Hegstad, Moss Modellflyklubb
IMAC	Freestyle	Rune Haugen, Asker Modellflyklubb

Utvalgte Internasjonale resultater

Bjørn Tore Hagen fra Bodø Modellflyklubb kom på 6. plass i VM i F3F i Danmark.

Dag Edvard Larsen fra Ørnen Modellflyklubb vant det årlige verdenscupstevnet Holiday on Ice på Mjøsa, i klasse F1B Wakefield. Larsen fikk en flott 2. plass i verdenscupstevne i Serbia, og ble også nordisk mester i Sverige i samme klasse.

Ulykker / hendelser

Det ble rapportert én hendelse med personskade, som ble godt håndtert av stevneleder iht. handlingsplan for ulykker. Det har vært to forsikringssaker i 2016, én mindre skade på parkert bil, samt ett innbrudd hvor vedkommende var dekket av seksjonens transport/lagringsforsikring.

Økonomi

Seksjonen styrer økonomien med mål om årlig økonomisk balanse. Dette kan være en krevende øvelse ettersom de store inntektskildene rammetilskudd og ungdomsmidler ikke avklares før etter 2. kvartal, og medlemskontingent er en løpende inntekt med stor sesongvariasjon. I tillegg blir budsjettene laget og

vedtatt to år i forveien. Sammen med mindre variasjoner i tilskudd og medlemstall, er dette årsaken til at tingperioden totalt sett viser et mindre underskudd.

I 2016 ble det i tillegg til ordinære driftsutgifter tildelt kontante midler til klubber som har behov for utbedring/opparbeidelse av anlegg. Finansiering av ordningen

*Norges beste friflyt-
pilot Dag Edvard
Larsen tok velfortjent
seier i FAI World Cup
konkurransen Holiday
on ice på Mjøsisen.
Foto via Tor Bortne*

skal komme fra løssalgsinntekter fra medlemsbladet. Det har vært en utfordring å balansere klubbenes anleggsbehov opp mot løssalgsinntekt, ettersom anvisninger fra distribusjonspartneren er tre kvartaler på etterskudd. I etterpåklokskapens lys burde derfor ordningen vært utsatt til 2017, selv om tilskuddene til klubbene var et populært og nyttig tiltak.

Sluttbemerkninger

Som de fleste har fått med seg, trådte nye forskrifter for droner i kraft i Norge i 2015. NLF har tidligere informert våre medlemmer om dette. Denne forskriften omtaler også modellflyging kort i en paragraf, og det står blant annet at modellflyging som foregår i regi av klubb er unntatt fra restriksjonene som gjelder for droneflyging.

Luftfartstilsynet er nå i ferd med å revidere drone-forskriften (RPAS-forskriften). Samtidig er de i ferd med å sende ut på høring en egen forskrift for modellfly. Denne forskriften vil i stor grad være basert på innholdet i Modellflyhåndboka, som Modellflyseksjonen i NLF har brukt som regelverk for organisert modellflyging i regi av NLF fra 2013. Dette er en betydelig fordel for våre miljøer. NLF og Modellflyseksjonen har jobbet aktivt mot Luftfartstilsynet for å sørge for at utkastet til ny forskrift blir slik at ansvarlig modellflyging i organiserte former, vil kunne fortsette å operere såpass fritt som vi hittil har fått lov til å gjøre.

Denne friheten under ansvar må vi alle bidra til å ta vare på! Det er liten tvil om at Luftfartstilsynet har merket seg at NLF, styret i Modellflyseksjonen, og medlemmene i seksjonen har gått sammen om å lage en fornuftsbasert håndbok for sikker modellflyging i Norge, Modellflyhåndboka, som de kan gjenkjenne som et sikkerhetssystem.

Samtidig er det store ting på gang ute i Europa. En skulle ikke tro at modellflyging kunne bli storpolitikk, men nå har det faktisk blitt det. Europa-parlamentets medlemmer er under et enormt press for å regulere drone-virksomheten, som vokser med ekspressfart. Europaparlamentet er også under press for å lage regler som er lette å håndheve for politi og andre myndigheter. De har gitt European Air Safety Agency (EASA) jobben med å utforme disse reglene. Det som nå er klart, er

at EASA ikke vil skille droner fra modellfly. Både NLF og andre europeiske luftsportsforbund har jobbet hardt for at man skulle få til dette, men presset fra politi og andre myndigheter for å få til enkle regler har vunnet frem.

Hva så med norske forskrifter som skiller mellom droner og modellfly? Det vi nå jobber hardt mot, sammen med en rekke andre europeiske land, inkludert Sverige, Finland, Danmark, Storbritannia, Tyskland, og Frankrike, er å få til en bestemmelse der nasjonale luftfartsmyndigheter kan lage særnasjonale bestemmelser for modellflyging. For å få til dette, deltok Norge ved fagsjef Jon Gunnar Wold og styreleder Asle Sudbø på et møte i Friedrichshafen i slutten av oktober. Sammen med 10 andre europeiske land ble grunnen for en Europeisk Modellfly Union på lik linje med den motorflygerne, seilflygerne, og fallskjermhopperne har beredt. Dette er gjort for å gi oss en kraftig stemme inn mot EASA som skal bære ett enkelt budskap: La oss få beholde nasjonale regler for klassisk modellflyging! Ut fra de signalene vi har fått så langt, er det grunn til optimisme!

Asle Sudbø (s)

Leder Modellflyseksjonen

Vinnere i NM linekontroll
2016. Fra venstre: Harry
Kolberg (sølv) Clamer
Meltzer (gull) og Norvald
Olsvold (bronse).
Foto via Norvald Olsvold

Modellflyskolen 2016 med deltagere og instruktører.
Foto: Martin Bunaes

MOTORFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Ledermøtet

Det planlagte ledermøte i 2016 ble avlyst på grunn av manglende påmelding.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder: Stig Hoftaniska, Rygge Flyklubb (t.o.m. aug. 2016)
Nestleder: Linda Christine Lilleng, Grenland Flyklubb
(Leder f.o.m. aug. 2016)

Styremedlemmer: Bjørn Skogøy, Bodø Flyklubb
Lars Øyno, Hallingdal Flyklubb
Eirik Bruset, Værnes Flyklubb
Britt Victoria Høyvik, Sola flyklubb
Sindre Holberg, Møre flyklubb

Valgkomité: Ola Lilloe-Olsen (leder)
Katrine Klette og Stig Haugen

Seksjonenes representant til NLFs ungdomsutvalg:
Sindre Holberg

Administrasjon

Santiago Amengual er konstituert fag- og avdelingssjef siden 1. mars 2014.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra tilsynet. Tallene er hentet fra Luftfartstilsynets analyseavdeling.

	Utstedt 2016	Gyldig 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15
PPL A (JAR-PART-FCL)	87	1 339	71	1 417
LAPL A (PART FCL)	1	61	0	46
Nye og gjenutstedelse av sertifikater i klubbregi.	14			

Lisenser

	Utstedt 2016	Gyldig 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldige 31.12.15
FAI sportslisenser	38	38	31	31

Aktivitet (fly og timer)

	Klubbflyging Pr. 31.12.2016	Skole Pr. 31.12.16
Flytimer i klubbene	13 227 (*)	7 887 (*)

*)Tallene er basert på innrapporterte timer fra 53 av 60 klubber.

LN BGA Flyklubben Øst
Foto Einar Halvorsen

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet, som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*).

	2015	2016
Ulykker	0	1
Alvorlige hendelser	0	2

*) Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt seks seksjonsstyremøter hvor 53 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har i tillegg til planlegging og gjennomføring av skolesjefsseminaret arbeidet med rammebetingelser for flyging i klubb, herunder tilgang til flyplasser, nytt regelverk, ungdomssatsing og rekruttering.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC). Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokomité (CIVA). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningskomiteen

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SU) har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Ivar Dyrdal, Eirik Walle, Bjørn Skogøy og Ivar H. Henriksen.

Sikkerhets- og Utdanningskomiteen arbeider etter de hovedmål som er satt opp i NLFs strategiplan. Komiteen har i tillegg hatt fokus på å nå ut til klubbene og de operative flygerne på en direkte måte med aktuelle saker og innspill.

Mykere overgang fra mikroflybevis til LAPL (Light Aircraft Pilot Licence) gir grunnlag for at de som ønsker kan fly tradisjonelle motorfly ved å bygge på sin tidligere erfaring og utdanning.

Årets skolesjefsseminar ble avholdt på Gardermoen 19. og 20. november som et rent skolesjefsseminar. Dette var meget vellykket, og skolesjefene hadde mye å bidra med inn til SU og fagsjef.

Det var fokus på «håndverket», og at dette måtte være basis uansett nye fly og teknologi. I den kommersielle luftfarten ser man at manglende ferdigheter med stikke- og rorkontroll utgjør en sikkerhetsbekymring. Dette gir NLF skolene et godt insitament for å fortsette den lange og gode tradisjonen med å utdanne flygere i den klare filosofi, at basisferdigheter må læres godt og ikke kan erstattes av teknologi.

Akrokomiteen

Akrokomiteen har bestått av Ivar Dyrdal (leder), Knut Lande, Bjørnar Vollstad, Thore Thoresen og Bjørn Strøm.

Akrokomiteen har gjennomført ett komitemøte, utvidet med evaluatorkorpset. I februar ble det også arrangert et sikkerhetsseminar samt dommerkurs og konstruksjon av friprogram. I 2016 har det også vært avholdt tre akro teorikurs. Seks treningssamlinger ble gjennomført på henholdsvis Sørstokken, Starmoen, Rakkestad, Leirin og to ganger i Trysil.

Akromiljøet viser fortsatt en positiv utvikling både med hensyn til rekruttering og konkurranseaktivitet.

FAIs aerobic-komité. CIVA-møte 2016 ble avholdt i Romania 5. – 6. november. Thore Thoresen er representert i IACs sekvenskomité.

Konkurransekomiteen presisjon

Konkurransekomiteen for presisjonsflyging og rallyflyging har bestått av: Kurt Norevik (leder), Bror-Eric Hjulstad, og Petter Strømme.

I forbindelse med NM ble det også arrangert ungdomssamling og flytryggings- og treningssamling. Dette var som tidligere stor suksess. Også i år var vi så heldige å få tildelt midler til utviklingsorientert ungdomsidrett og flytryggingsmidler fra Harald Krogs minnefond.

Ski og sjøflykomiteen

Ski og Sjøflykomiteen har bestått av: Mikael Aksdal, Stein Erik Lundblad, Kåre Weeg, og John Bjørn Fossdal.

Komiteen har som formål å arbeide for å få flere interessert i sjøflyging, skape kontakt med andre organisasjoner med tilsvarende interesse internasjonalt, være sjøflygingens talerør overfor myndigheter og publikum, og skape kontakt mellom sjøflygere.

Det har fortsatt vært jobbet en del med å kartlegge vann med tillatelse. Man har kommet langt i arbeidet med å kartlegge bruk av landingsplasser for sjøfly. Planen er å utgi en guide i løpet av 2017.

Helikopterkomité

Formålet med komiteen er å kartlegge utfordringene, finne løsninger og være en hjelpende hånd i stifting av helikopterklubber i NLF. Helikopterkomiteen har bestått av Trond Sandvold, Frank Due Halvorsen og Linda Christine Lilleng.

Klubbutvikling og rekruttering

NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien og fagsjef Santiago Amengual har besøkt flere klubber med formål å bidra til klubbutvikling. Motorflyseksjonen var også representert med stor stand og et fly utstilt under Oslo Motor Show på Norges Varemesse i høst. Prøveprosjektet Tour d'Air ble gjennomført på Sandane Flyplass med høy oppslutning fra lokalbefolkningen, og med bidrag fra et bredt spekter av luftsporten.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO. Arbeidet med en teknisk komité for motorfly ble påbegynt i år. Et mandat er vedtatt, og det jobbes med et samarbeid med teknisk komité for seilfly.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg. PFLY (privatfly) kortordningen er videreført for to nye år (2017 og 2018).

Konkurranser

Akrobatikk

NM gikk av stabelen først på Leirin, men ble kansellert på grunn av vær. 13. august ble nytt NM gjennomført på Starmoen. Norgesmester ble Ivar Dyrdal, Aerobatic Club of Norway. Nordisk mesterskap ble avholdt i Oripää i Finland 3. – 7. august med 23 deltakere hvorav syv fra Norge. Beste norske (Morten Belstad) endte på en 4. plass, mens Arne Strøm gjorde rent bord og vant Intermediate klassen foran åtte konkurrenter.

Presisjon og rally

NM i presisjonsflyging ble arrangert på Starmoen, og for første gang ble det utdelt kongepokal i presisjonsflyging. Den gikk til Knut Norevik, Bergen Aero Klubb. Internasjonalt ble det arrangert nordisk mesterskap i presisjonsflyging i Jämijärvi i Finland der vi hadde fire deltagere og to fly. Tre av deltagerne var debutanter internasjonalt. Alle de norske deltagerne kom på nedre halvdel av resultatlisten, men var veldig fornøyd med den gode erfaringen de fikk ved å delta. Vi har hatt tre deltagere med i dansk mesterskap i presisjonsflyging i år, der det ble norsk seier både i navigasjons- og landingsdelen.

Det ble arrangert VM i Rallyflyging i Portugal i september der vi hadde med ett lag. Etter mange dager med tåke og problemer kom de endelig i gang. Det norske laget lå an til en pallplass, men etter en miss siste dagen ble det til slutt en 10. plass i Advanced klassen. Det ble arrangert prøve-VM samme sted i mai, men været ødela mye av det arrangementet.

I tillegg har vi hatt et lag med i russisk mesterskap i Severka utenfor Moskva.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nye nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for utøverne. Journalistiske flynyheter publiseres derimot av Flynytt.

Flynytt

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2016. Hvert nummer ble trykket i et gjennomsnitt på 6.158 eksemplarer, som er nesten samme antall som året før. Abonnementstallene er relativt stabile, men en viss nedgang kan tilskrives et fall i antall medlemmer i NLF/ Motorflyseksjonen. Løssalgstallene for Flynytt på papir fortsetter å falle: I 2016 er tallene 5.5 prosent lavere enn året før. En prøveordningen med løssalg av bladet i Sverige er igangsatt med sikte på å styrke papiromsetningen.

Flynytts nettutgave (flynytt.no) har vært et satsningsområde i 2016: Nettsiden har fått ny layout og tilbyr nå arkivtilgang for Flynytts samlede digitaliserte arkiv fra 1933 fram til i dag. I årets siste kvartal økte Flynytts nye redaktør Lise Grønscar sin stillingsprosent til fulltid for å styrke tilstedeværelsen på nett. Trafikken har steget betraktelig med en økning i antall unike brukere på om lag 40 prosent sammenliknet med året før. Det betyr at nesten 78.000 besøkende har vært innom nettsiden i løpet av året. Lesetiden har økt med 70 prosent, slik at hvert besøk på flynytt.no i gjennomsnitt nå varer i tre og et halvt minutt. (Kilde: Google Analytics.). Dette innebærer at Flynytts nettside når ut til vesentlig flere lesere enn papirutgaven av bladet.

Bladet styres normalt mot et nullresultat, men for årene 2015 til 2019 er et styringsmål på minus 71.000 kroner pr år vedtatt av seksjonens styre for å finansiere den nye nettsiden og digitaliseringen av arkivet. For 2016 viser regnskapet et underskudd på 248.325 kroner. Når løssalg fra årets siste utgave av Flynytt blir inntektsført og gjenstående nettannonser blir utfakturert, vil resultatet styrkes med 37.700 kroner. Etter fratrekk for planlagt nettinvestering er dermed resultatet negativt med 139.625 kroner. Når styringsmålet ikke er nådd, skyldes dette medlemssvikt i Motorflyseksjonen (cirka 6 %), de økte kostnadene for innleid bistand i overgangsperioden mellom forrige og nåværende redaktør samt lavere annonseomsetning på nett enn budsjettert.

Tidligere redaktør Torkell Sætervadet fikk avløsning av Lise Grønscar 1. september. Fra samme dato gikk Sætervadet inn som rådgiver for regelverk i NLFs administrasjon.

NAKs Flytjeneste

Dagfinn Terning er leder av flytjenesten. Ole Jørgen Kjellmark har fungert som fagleder for flytjenesten og Egil Rønning som fagleder for brannvaktjenesten.

Søk- og redningstjenesten

Antall oppdrag innen SAR-tjenesten svinger fra år til år, og endte dette året på 21 utkallinger fra hovedredningssentralene og politiet. Det ble fløyet til sammen 37 timer. Det arbeides fortsatt jevnt og trutt ut mot potensielle nye brukere, inkludert andre frivillige organisasjoner, for å gjøre tjenestene våre kjent.

I 2016 er det 11 SAR-korps av 16 som har rapportert aktivitet i form av oppdrag eller øvelser. I og med at vi valgte å bruke midlene, som ellers ville gått til fagmøtet, til øvelser, og dette i kombinasjon med positive værguder, ble det til sammen gjennomført 196 øvelsestimer i løpet av året.

Fra Justisdepartementet mottok NLF i 2016 til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten et tilskudd på 690.000 kroner.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen nedenfor.

Brannvakt

Det er 17 klubber som deltar i brannovervåkingen. Brannvakten styres lokalt i klubbene uten støtte fra NLF. Det er rapportert inn 193 timer brannvaktflyging i 2016

Alle avtaler og økonomisk oppgjør foregår direkte mellom flykorpset og lokal oppdragsgiver.

Årstall	2016	2015
Antall oppdrag	21	19
Flytimer ved oppdrag	18	22
Flytimer ved øvelser	196	210
Flytimer andre oppdrag	19	10

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter og andel av spillemidler fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Resultatregnskapet for 2016 viser at seksjonen samlet kom ut med et underskudd på 539.713 kroner.

For seksjonen ligger avvikene på NAKs Flytjeneste og Flynytt. Flytjenesten har alltid budsjettet med nullresultat. Til tross for dette har det allikevel over tid bygd seg opp noen hundre tusen kroner på konto. For en virksomhet som har alle sine inntekter fra offentlig tilskudd passer dette dårlig. Flytjenesten har derfor økt øvingsvirksomheten og anskaffet utstyr og med dette styrt mot et resultat som vil spise opp de «oppsparte midlene». Vi hadde basert noen avskrivninger fordelt

på tre år, men revisor mente at enkelt innkjøpene er så små at de bør kostnadsføres på 2016-regnskapet.

Det ble valgt å gjennomføre noen prosjekter som har medført overskridelser av de opprinnelige budsjettene. Med andre ord er disse underskuddsresultatene følger av styrte tiltak.

Seksjonen har ikke mottatt noen søknader om lån i hangarfondet i 2016. Etter at årets renter er tilført fondet er fondets kapital på 457.360 kroner. Ved årsskiftet var det utlånt 413.500 kroner, slik at det er tilgjengelig for utlån 43.860 kroner.

Sluttbemerkninger

Den positive trenden i konkurransemiljøet held fram, og me ser at fleire og fleire ynsker å utvikle ferdigheitane sine ved å utfordre seg innan presisjonsflyging og acroflyging. Komiteane har jobba godt med å ta imot nye utøvarar, og støtta opp om topputøverane våre. Acrokomiteen sitt samarbeid med Olympiatoppen viser at me har nye og spennande måtar å utvikle sporten vår på.

Flyplass-situasjonen på Austlandet har ikkje blitt betre det siste året, så Flyplassgruppa har hatt mykje å følge opp. Stenginga av den sivile delen av Rygge Flyplass byr på store konsekvensar for vår aktivitet i området. Arbeidet med å få tilbake tilgangen er utfordrande, men me håpar ei løysing er på plass innan rimeleg tid.

Kjeller Flyplass er også under sterkt press etter avgjersla om at forsvaret legg ned drifta der i 2023. Me har likevel grunn til å tru at det vil bli ei god løysing på situasjonen på sikt, det er sterke krefter som jobbar

iheldig med å få til gode driftsmodellar og ivaretaking av trenings- og plassbehov i området.

Eg vil rette ein stor takk til Torkell som avslutta si redaktørkarriere i Flynytt i sommar – det har vore ei glede å ha deg på laget! Flynytt er eit stabilt og flott produkt med mangfald for faste motorflylesarar, så vel som ballongflygarar og andre luftfartsinteresserte. Med eit lykketreff fann me vår nye redaktør i Lise, og det har alt bært frukter. Me er klart synlegare i digitale medier, med moglegheiter til å nå ut til nye lesarar. Fortsetjinga vert spennande.

Me valde i år å gå for eit reint skulesjefseminar, då dei store endringane i regelverk på denne fronten fortjente full merksemd. Seminaret hadde god deltaking, SU bidrog til eit solid program, og me i styret fekk mange nyttige innspel til arbeidet framover.

Tapet av vår kjære leiar slo tungt ned i oss alle. Stig stod på med fullt engasjement og høgt tempo til siste dag. Han er djupt sakna. Prosjektet han starta – Tour d'Air, vart gjennomført på Sandane Flyplass i hans minne, og vart ein suksess.

Til slutt vil eg rette ein takk til styret, fagsjefen og alle dei frivillige i komiteane våre. Og takk til våre samarbeidspartnarar – når me møtes og finn løysingar ilag blir me alle betre. Størst takk går likevel til klubbane våre, for å halde aktiviteten vår flygande!

Linda Christine Lilleng (s)

Konstituert leiar Motorflyseksjonen

NM presisjon Starmoen -foto Santiago Amengual

*Det elektriske flyet Airbus
E-fan krysset Den engelske
kanal i 2015.
Foto: Airbus*

SEILFLYSEKSJONENS ÅRSBERETNING 2016

Organisasjon

Ledermøte

Seksjonen har ikke avholdt ledermøte i 2016.

Styrets sammensetning

- Leder: Arne Wangsholm, Os Aero Klubb
 Nestleder: Tom Arne Melbostad, Jeløy Seilflyklubb
 Styremedlem: Jarle Mathisen, Sandefjord Seilflyklubb
 Johann Normann, Salangen Seilflyklubb
 Jon Vedum, Drammen Flyklubb/Seilfly
 Marit Lindstad, Elverum Flyklubb
 Ingeborg Aske Langhelle, NTNU Flyklubb/Seilfly
 (frem til 31.10.2015, ungdomsrepresentant)
- Varamedlemmer: Kato Kvitne, Os Aero Klubb
 (fast styremedlem fra 31.10.2015
 trakk seg fra styrevervet 28.06.2016)
 Håvard Gangsås, NTNU Flyklubb
 Martin Bjørnebekk, Jeløy Seilflyklubb
 (Observatør fra 31.10.2015, ungdomsrepresentant)
- Valgkomité: Håvard Gangsås (leder)
 Ole Andreas Marskar og Jan Erik Kregnes

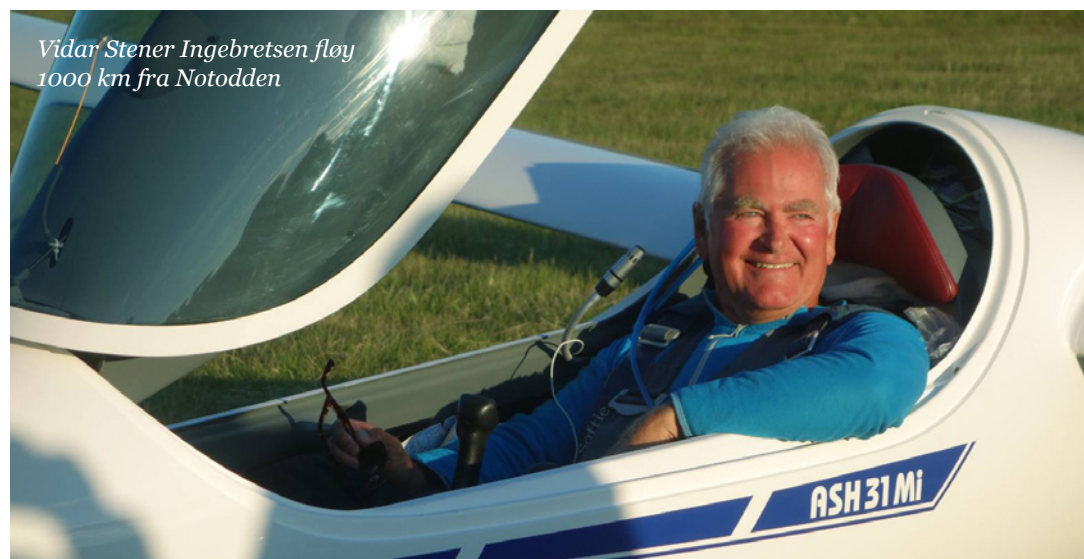
Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra rikssenteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 prosent stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Marlies van Pieteron har vært 100 prosent ansatt som vertskap ved Ole Reistad Senter fra 1. mars 2016.

Lisenser

	Utstedt 2016	Gyldig 31.12.16	Utstedt 2015	Gyldig 31.12.15
Elevbevis	63	161	59	147
Flygebevis - flyslep	19	299	25	297
Flygebevis - motorseilfly	18	182	7	172
Flygebevis - vinsj	2	59	5	59
Instruktør kl 1	1	15	0	15
Instruktør kl 2	5	74	12	73
Instruktør kl 3	4	29	9	34
Instruktør kl 4	10	34	5	29
Slepetillatser	10	163	8	158
FAI sportslisenser	5	183	4	189

Vidar Stener Ingebretsen fløy
1000 km fra Notodden

Aktivitet og fly

	2016	2015
Timer fløyet	6 300	6 300
Antall starter	7 100	7 800
Antall km (strekflyging)	157 000	134 000
Antall seilfly/motorseilfly	151	149

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til seksjonen. Antall kilometer er hentet direkte fra Online Competition 2016 (OLC).

Ulykker og hendelser

	2016	2015
Hendelser	23	20
Ulykker	3	2

Norsk seilflyging hadde i 2016 tre større havarier uten personskader, men hvor flyene ble totalskadet (2) og betydelig (1).

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt syv seksjonsstyremøter hvor 48 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med fire prioriterte hovedsaker. Disse utgjøres av PR/rekruttering, beholde eksisterende medlemmer, rehabilitering og drift av ORS innenfor et forsvarlig budsjett og

seksjonens totale økonomi. I tillegg til dette har styret i enkeltsaker og oppfølging hatt fokus på gjennomføring av strategiplan for perioden, medlemsutvikling, personell og administrasjon, Nordic Gliding, sikkerhet og hendelser, nye EASA (European Air Safety Agency) bestemmelser (DTO/LAPL), teknisk oppfølging (CAMO), luftrom og rammebetingelser og nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meet). Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Lars Rune Bjørnevik representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte (NGM), Svedanor-møte (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge) og EGU's luftromsmøte i Berlin.

Vi har også deltatt på workshoop i EASA angående utarbeidelse av enklere regelverk for seilflyging (Part Gliding).

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2015-2017 «Enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2016.

Jenny Skavlan og Steinar Øksenholt.
Foto: Nome Flyklubb

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SUK) ledes av Svein Larssen.

Ved utgangen av 2016 var det fortsatt ikke avgitt rapport for de to siste fatale ulykkene med norske seilflygere involvert (Sør-Afrika 2014 og Bjorli 2015). SUK har gjort et betydelig arbeid innfor å gjøre bølgeflyging sikrere og med fokus på regulering, opplæring og utdanning. Arbeidet vil presenteres for klubbene i oppstart av sesongen 2017.

I 2016 ble Norsk Luftsportstilsyn (NLT) etablert med Andreas Mourud som administrativ leder. NLT er nasjonal myndighet for blant annet seilflyging. Deres oppgaver inkluderer blant annet å utstede sertifikater for seilfly, og utføre adgangskontroll og tilsyn av relevante utdanningsinstitusjoner. I oppstarten har NLT fokusert på å tilrettelegge for konvertering til LAPL (S) (Light Aircraft Pilot Licence, Selflaunch). Da det pågår et arbeid i EASA med forenklinger av regelverket rundt seilflyging (Part Gliding) har seksjonen i forståelse med NLT valgt å være litt avventende til å anbefale konvertering i stor stil. Ved utgangen av året er innføringen utsatt til april 2018, men det er forventning om at dette utsettes enda lengre når arbeidet med Part Gliding kommer i gang og til slutt skal vedtas og innføres i EU.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i fjellflyging og strekkflyging i 2016. Acrokurset måtte avlyses som følge av få påmeldte deltakere. Gledelig var det igjen å være tilbake på isen ved Vågåvannet i mars med Vågå Wavecamp.

Det har vært tilbud om grunnskoling i sentral regi fra ORS over to kurs i 2016. Sommerkurset i juli hadde to deltakere og kurset i august en deltaker. Deler av grunnkursene har også vært gjennomført i samarbeid med klubbene på Starmoen.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktøropplæring i form av IK-2 kurs, opptakshelg, IK-3 kurs og O-kurssamling. Fire nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2016.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromsutvalg, og har i 2016 også deltatt i EGU's luftromsarbeid.

Komiteens arbeid er i hovedsak knyttet til å legge til rette for seilflyging i kontrollert luftrom (fareområder og luftsportsområder). Etablering av nye områder samt revisjon og opprettholdelse av øvrige områder krever koordinering med Avinor, Luftforsvaret og AIS NOTAM.

Miljø

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold. Seksjonsstyret valgte i 2016 å støtte Elverum Flyklubb/Seil for anskaffelse av nye og moderne dynemaliner til vinsjen. Dette for å skaffe erfaring slik at også nye miljøer kunne tenkes å vurderer vinsj som startalternativ.

Teknisk

Ole Baartvedt er leder av teknisk komité.

NLF Camo tilbyr i 2016 tjenester både i kontrollert og ukontrollert miljø. De fleste seilflyene er fortsatt i det kontrollerte. Prisnivået er differensiert og konkurransedyktig.

Det ble utdannet tre nye seilflyteknikere i 2016 og flere har tatt etterutdanning på motorvedlikehold for SSG/SLG og TMG. Ingar Pedersen, Drammen Flyklubb, har fullført og fått godkjent tilleggsutdanning til byggeledersertifikat.

Eirik Marthins (midten) vant NM Sportsklasse 2016

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Håvard Gangsås er leder i anleggsutvalget og inngår i NLFs utvalg med fokus på riksanleggene til NLF (Starmoen, Æra og Vågå).

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS med ansvaret for koordinering av drift og vedlikehold. Som vertskap ble Marlies van Pieteron ansatt i 100 % stilling fra 1. mars etter å ha jobbet som sesongarbeider i 2015. Svatopluk Mikaus har vært ansvarlig slepeflyger og ORS-assistent i høysesongen fra mai til august i 2016.

2016 har vært en sesong med normal drift på ORS og Starmoen Flyplass. Etterspørsel etter interne og eksterne arrangementer er stor. Terminlisten er tett også med aktiviteter fra flere andre av NLFs seksjoner. I august ble blant annet nordisk mesterskap i modellflyging (IMAC) arrangert ved anlegget.

I 2016 ble det kjøpt inn en traktor som skal kunne benyttes til gressklipping. Med eget utstyr kan vi klippe oftere og pleie gresset bedre.

Mot slutten av året er det gjort en del opprydding i administrasjonsbygget som skal slutføres i 2017 med en oppgradering i kiosken og spise/oppholdsrommet.

Det jobbes med totalt tre spillemiddelprosjekter på anlegget knyttet til modellområdet. To av disse er initiert av Elverum Flyklubb/Modell og det siste av NLF/Modellflyseksjonen. Seksjonsstyret har også innledet et arbeid sammen med daglig leder på å ta frem en prosjektbeskrivelse og kalkyle på rehabilitering av sanitærbygget i 2017.

Luftsportsuka hadde i 2016 femårsjubileum, og har i alle år blitt arrangert på Starmoen. Årets arrangement ble nok en gang vellykket, og deltakerantallet vokser fra år til år. Nytt av året var et samarbeid med Elverum Folkehøyskole for å kunne tilby større kapasitet på overnatting i rom. Egil Roland ledet seilflyaktiviteten også dette året og i samarbeid med flere ressurser, private, og klubber. Vi hadde tilbud om introduksjon til seilflyacro, ulike introturer med seilfly og Gauldal Seilflyklubb stilte opp med et motorglider (TMG) -tilbud. Seilflyaktiviteten var igjen toneangivende og betydelig i arrangementet. Arrangementet er tilbake på Starmoen også i juni 2017.

Rekruttering og aktivitet

Tom Arne Melbostad er leder av PR- og rekrutteringskomiteen. Martin Bjørbekk er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

Det rekrutteres og utdannes svært bra i enkelte av våre klubber. I 2016 utmerker Drammen Flyklubb, NTNU Flyklubb, Gauldal Seilflyklubb og Haugaland Seilflyklubb seg, vurdert ut fra antall nye flygebevis. Dette viser at både klubber med flyslep og motorglidere kan tilby attraktive og effektive utdannelser.

Sentralt er det børste støv av bliflyger.no som nå videreføres som bliseilflyger.no. Kanalen skal ytterligere utvikles og forventes å kunne benyttes mer direkte i markedsføring fra 2017. Seksjonen har også i 2016 meislet ut en plan for «dag to» som et tilbud til de med flygebevis. Vi håper å kunne styrke dette i 2017, spesielt med tilbud til private enkeltmedlemmer og klubber ved Ole Reistad Senter.

Også i 2016 har vi lyktes med gode medieoppslag av redaksjonell art i et utvalg lokale, regionale og nasjonale medier. Noe har det selvsagt også vært tilknyttet til hendelser og havarier, selv om disse var av mindre karakter i 2016.

Drammen Flyklubb har i 2016 kommet i gang med sitt tilbud om flyging for funksjonshemmede. I alt er det nå tre seilfly i Norge som er tilpasset for formålet med aktivitet på Hokksund og Starmoen.

Seksjonen søkte også i 2016 om aktivitetsrelaterte ungdomsmidler. Midlene er benyttet til å støtte aktiviteter for våre piloter i alderen 13 - 25 år. Det har vært gitt bidrag til ungdomsleir i påsken, Juniorsamlingen i april, Junioruka i august, generelt juniortilbud for overnatting og flyging på Starmoen/Ole Reistad Senter og støtte til utdanning og konkurranseformål. Tilbudene er populære og etterspurt med god deltakelse.

Seilflykonferansen ble i 2016 arrangert på Klanten og Storfjell. Med smått og stort var cirka 100 personer tilstede. Arrangementet var i år vinklet etter motto «til inspirasjon» som nok har satt den nye standarden for dette arrangementet.

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding har utkommet med seks ordinære nummer i 2016. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU.

Konkurranse- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurransekomiteen (UKK).

I 2016 var vi tildelt og arrangerte nordisk mesterskap for juniorer. Med utfordring fra de nordiske landene ble mesterskapet lagt parallelt med åpent norgesmesterskap på Starmoen for å heve kvaliteten og størrelsen på konkurransen. Som arrangør gikk vi fult og helt inn for dette fra innbydelsen til avslutningen av selve konkurransen. Dessverre ble det ingen deltakelse fra Danmark og Finland, noe som la en demper på det hele. Arild Solbakken gjorde comeback som konkurranseleder i et team med Leif Jørgen Ulvatne, Bernt Smedal og Steinar Øksenholt. Nordisk mester ble Arnulf Snekvik, NTNU Flyklubb. Bronsemedaljen gikk til Martin Bjørnebbk, Jeløy Seilflyklubb. Norge deltok med i alt fem piloter.

Åpent norgesmesterskap ble arrangert i åpenklasse og juniorklasse med handikap og vannballast. Totalt 15 piloter deltok hvorav tre kom fra Sverige. I en periode med ustabil vær og kraftige tordenbyger ble det gjennomført tre gyldige dager. Norsk mester i åpenklassen ble Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb/Seil og i juniorklassen Arnulf Snekvik, NTNU Flyklubb. Harald Høimyr's minnepokal gikk til Lars Rune Bjørnevik, Gardermoen Seilflyklubb.

Norgesmesterskap i sportsklassen samlet totalt syv deltakere hvorav fem juniorer. Kun to gyldige konkurransedager ble gjennomført av syv mulige. Konkurranseledelsen bestod av Svein Larssen og Steinar Øksenholt. Norgesmester ble debutant og junior, Eirik Brenner Marthins, Gardermoen Seilflyklubb.

I 2016 arrangerte vi for første gang norgesmesterskap i Grand Prix. Os Aero Klubb og Voss Flyklubb stod sammen om arrangementet på Bømoen. Ikke siden 1995 har et norgesmesterskap i strekkflyging vært arrangert utenfor Starmoen og med S/NLF som arrangør. 14 deltaker fant veien til Voss de siste dagene i mai og fikk oppleve Vestlandet på sitt beste. En særdeles vellykket konkurranse på alle måter rant ut med fire gyldige konkurransedager. Norgesmester ble Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb.

NM i Acro med seilfly ble i 2016 arrangert av Sandefjord Seilflyklubb på Notodden flyplass og seilflysenter. Totalt ni deltakere deltok og det ble fløyet i klassen for Sportsman. Deltakerne fløy programmet tre ganger tellende og norgesmester ble Haldor Lønningdal, Sandefjord Seilflyklubb.

Total vinner av Norges Cup 2016 var Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb.

OLC Norway samlet totalt 80 deltaker i 2016. Disse rapporterte 733 flygninger og mer enn 157.000 kilometere. OLC Norway for distanse og hastighet ble vunnet av Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Sandefjord Seilflyklubb.

Seilflyseksjonens hederstegn 2016 til Ingrid Wedel Ingebretsen og Vidar Stener Ingebretsen

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordkomiteen.

I 2016 har komiteen godkjent to nye Sølv-C, to måldiamanter, to distansediamanter og tre nye norske rekorder. Vidar Stener Ingebretsen fikk godkjent 1.000 kilometer diplom for sin flygning 12. juni over 1.013 kilometer. Øyvind Moe slettet med sin flygning 5. juni med 494,9 kilometer Tor Johannesen sin gamle rekord (341 kilometer) fra 1960 i kategorien rett distanse til mål.

Økonomi

Budsjettmålet for 2016 var et mindre overskudd på 25.000 kroner. Regnskapet for 2016 viser et underskudd på om lag 225.000 kroner. Ole Reistad Senter er igjen en viktig brikke for et samlet godt resultat for seilflyseksjonen. I regnskapet for 2016 er belastningen for rehabilitering av 2. etasje tatt selv om tiltaket ble gjennomført i 2015. Videre har Ole Reistad Senter tatt en belastning på 205.000 kroner i 2016 som skulle vært bokført i 2015.

Det er en lite nedgang i seilflyaktiviteten på Starmoen med cirka 70 slep i forhold til året før, og det er i 2016 fløyet totalt 1.718 slep. Seksjonens slepfly har vært driftet med overskudd siste to år, men går i balanse sett over siste fire år. Driften av seksjonen, uten senterdriften, er fortsatt utfordrende og må vurderes med hensyn til stillingsstørrelse i den kommende tingperioden.

Sluttbemerkning

Driften har i grove trekk gått som planlagt. Det er noen forhold som er viktig å trekke frem. Junior aktivitetene vi har hatt på samlingene på ORS er meget populære og har god deltagelse. Noen klubber er godt representert, mens andre kanskje ikke har fått med seg det gode tilbudet som er.

I år var første året med NM Grand Prix. Det ble arrangert på Voss med stor deltagelse og godt vær. Filmen som ble laget i etterkant viser klart hvilket fint land og terreng

vi har å boltre oss i. Slike filmer er god reklame for seilflygingen og flyging i Norge. Håpet er at vi greier å utnytte det i markedsføringen.

Etter noen års tørke er det med glede å observere at vi både har fått nye ferdighetsmerke innehavere og nye norske rekorder i året som har gått. Måtte det gi ytterligere inspirasjoner til medlemmene om å satse videre. I terminlisten er det avsatt en uke til merke og rekordflyginger på ORS.

ORS er kjernen i seilflyaktiviteten i Norge. Vi tilrettelegger for økt bruk av senteret. Noe nødvendige utbedringer er allerede gjennomført, mens videre forbedringer er under planlegging. Hensikten er å tilrettelegge for medlemsutvikling og forbedre tilbudet på flyging i sesongen også for medlemmer som ikke normalt søker til ORS.

I det videre arbeidet må vi se på hvor vi vil med ORS på sikt, hva bør vi gjøre med slepfly situasjonen, hvilke tilbud på flysiden skal vi ha i fremtiden osv.

Vi har kommet et lite stykke på vei i denne «ting perioden» på det vi hadde planlagt. Det er dog ikke alt vi har styring på selv. Vi hadde stor fokus på innføring av nye regler, men det ble utsatt av myndighetene. Det arbeidet må også videreføres og tilpasses nye rammebetingelser.

Økonomien er medlems- og aktivitetsavhengig. Opprettholder vi medlemsmassen og aktiviteten kan vi opprettholde budsjettene og aktiviteten innenfor de forskjellige områdene. Glipper det må vi prioritere vekk noe, eventuelt øke avgifter og priser. Hvis vi makter å vokse kan vi få til mer eller eventuelt reduserer avgifter og priser. Dette er en oppgave vi må arbeide sammen om å lykkes med også videre fremover.

På vegne av oss i Seilflyseksjonen takker jeg for bidrag fra ansatte og nøkkelpersoner, både lokalt og sentralt, som sikrer at vi utvikler oss videre i ønsket retning.

Arne Wangsholm (s)

Leder Seilflyseksjonen

UTVALG OG KOMITEER OPPNEVNT AV LUFTSPORTSTYRET

Umiddelbart etter Luftsportstinget 2015 besluttet styret at komiteene som da ble oppnevnt skulle ha funksjonstid ut kalenderåret 2017. For fremtiden skal praksis være at komiteer oppnevnes med tiltredelse fra årsskiftet etter avholdt luftsportsting og med funksjonstid på 24 måneder.

Ungdomsutvalg

Tobias Veland	leder frem til 30.06.15. (medlem fra 01.07.15)
John Ole Hollenstein	leder (fra 01.07.15)
Carita Gyldenskog Ranvik	nestleder (fallskjerm)
Sindre Holberg	medlem (motorfly)
Martin Buanes	medlem (mikrofly) (til 30.06.15)
Finn Christian Holm	medlem (mikrofly) (fra 01.07.15)
Sondre Auestad	medlem (HG/PG) (til 30.06.16)
Elisabeth Bye og Job Nestor Bahner	medlemmer (HG/PG) (fra 01.07.16)
Martin Larsen	medlem (modellfly)
Martin Bjørnebekk og Christer Mjøs	medlemmer (seilfly)

Miljøkomité

Oppgaven er for tiden håndtert av NLFs administrasjon.
Kontaktperson er Torkell Sætervadet

Luftromskomiteé

Per Osen	leder (seilfly)
Hans Rune Mikkelsen	(ballong)
Frank Due Halvorsen og Lars Geir Dyrdal	(fallskjerm)
Hans Cato Grytnes	(HG/PG)
Roger Holm	(mikrofly)
Rolf Meum	(modellfly)
Per Gudmund Strømmen	(motorfly)
Jarle Mathisen	(seilfly)
Gunnar Aarø	(konsulent/sekretariat)

Lovkomité

Karin Bjørnebekk	(seilfly)
Arne Mathisen	(motorfly)

Ankeutvalg

Thomas Becke	leder (fallskjerm)
Karin Bjørnebekk	medlem (seilfly)
Arne Mathisen	medlem (motorfly)

NLF nye anlegg

Komiteen som jobber med forbundets rikssentre ble frem til høsten 2015 ledet av Frode Finnes Larsen. På høsten 2016 har Håvard Gangsås overtatt ledelsen av arbeidet. Med i komiteen er også Arne Kristian Boiesen fra Hang- og paraglider, og Simen Enersen fra Fallskjerm.

Anleggskomiteé

Atle Klungrehaug	leder (modellfly)
Ramsy Suleiman	(fallskjerm)
Erland Åmot	(HG/PG)
Pål Vindfallet	(mikrofly)
Morten Sletbak Haave	(modellfly)
Ulf Bjørtomt	(motorfly)
Håvard Gangsås	(seilfly)

Hederstegnkomité

Torolf Paulshus	leder (fallskjerm)
Kjell Lyshaugen	medlem (motorfly)
Narve Jensen	medlem (modellfly)
Mette Lium	medlem (seilfly)

Sikkerhetskomité

Forbundsstyret har besluttet å opprette en sikkerhetskomité på forbunds nivå. Alle seksjoner har oppnevnt sin representant men det har tatt tid å få organisert og iverksatt komitéarbeidet. Sikkerhetsarbeidet har høyeste prioritet innen alle seksjoner og ivaretas på seksjonsnivå.

DELEGATER TIL INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Delegater til internasjonale organisasjoner

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

Rolf Liland, visepresident FAI

FAI kommisjoner

	Delegat	Alternativ delegat
CIA – ballong	Mikael Klingberg (til 30.06.15) Arild Solbakken (fra 01.07.15)	Mikael Klingberg Kjell Lyshaugen (til 30.06.15) Petter Strømme (fra 01.07.15)
GAC – motorfly	Kurt Norevik	Arild Solbakken Hans Christian Heer Amlie Tom Erik Sørensen Ivar Dyrdal Alf Nipe
IGC – seilfly	Lars Rune Bjørnevik	Bjørnar Trondsen (til 30.06.15) Ane Strønen Pedersen (fra 01.07.15) Tor Wattum (til 30.06.15)
IPC – fallskjerm,	Trude Sviggum	
CIAM – modellfly	Narve Jensen	
CIVA – aerobatics	Thore Thoresen	
CIMA – mikrofly	Tormod Veiby	
CIVL – HG/PG	Knut Kåstad Nygard (til 30.06.15) Frode Graff (fra 01.07.15)	
CIACA – amatørbyggere	Knut Brødreskift (til 30.06.15) Lars Øyno (fra 01.07.15)	
CIE – miljø	Tom Erik Hole (til 30.06.15)	

Europe Air Sports (EAS)

Lars Øyno, delegat

European Gliding Union (EGU)

Steinar Øksenholt, delegat

European Microlight Federation (EMF)

Claudia Cruber, delegat

European Powered Flying Union (EPFU)

Bjørn Skogøy, delegat

European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU)

Arne H. Hillestad, delegat (til 31.12.15)

Runar Halling, delegat (fra 01.01.16)

European Parachute Union (EPU)

Hans Christian Heer Amlie, delegat

European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA)

Knut Brødreskift, delegat (til 30.06.15)

Lars Øyno, delegat (fra 01.07.15)

ANSATTE OG KONSULENTER I NLF

Etternavn	Fornavn	Stilling
Bjerke	Tom	Fag- og avdelingssjef for Mikroflyseksjonen samt administrative oppgaver for NLF sentralt og NLF CAMO
Bjørnebekk	Einar	Flyteknisk fagsjef med ansvar for NLF CAMO
Brien	Tom David	Aktivitetskonsulent i 50 % stilling
Grønskar	Lise	Redaktør i Flynytt i 72 % stilling fra 1. september 2016
Hillestad	Arne Håkon	Fag- og avdelingssjef for Hang- og paragliderseksjonen. Gikk i pensjon 30.oktober 2016
Laupsa	John Eirik Schultz	Generalsekretær
Nilsen	Trond	Fag- og avdelingssjef for Hang- og paragliderseksjonen fra 1. september 2016
Nordlund	Derek	Landslagssjef Fallskjerm i 18 % stilling
Orderdalen	Sissel Bergheim	Organisasjonskonsulent med ansvar for medlems- og lisensservice
Pieteron	Marlies van	Vertskap på Ole Reistad Senter
Sollien	Rut	Regnskapsansvarlig i 50 % stilling. Gikk i pensjon 30. april 2015
Sætervadet	Torkell	Redaktør i Flynytt frem til 30. august 2016. Rådgiver i 73 % stilling fra 1. september 2016
Tangen	Jostein	Kontorsjef
Wang	Jan-Erik	Fag- og avdelingssjef for Fallskjermseksjonen
Wold	Jon Gunnar	Fag- og avdelingssjef for Modellflyseksjonen
Øksenholt	Steinar	Fag- og avdelingssjef for Seilflyseksjonen
Konsulenter		
Amengual	Santiago	Fag- og avdelingssjef for Motorflyseksjonen
Aarø	Gunnar	Luftromskonsulent
Mothes	Johannes	Kvalitetssjef
Jan	Lilleby	Anleggsrådgiver

KLUBBER OG GRUPPER MED MEDLEMSTALL

Ballong

Klubbnavn	2016	2015	2014
BALLONGKLUBBEN FRISK BRIS	21	21	23

Fallskjerm

Klubbnavn	2016	2015	2014
BERGEN FALLSKJERMKLUBB	184	154	145
BODØ FALLSKJERMKLUBB	67	80	64
FØNIKS FALLSKJERMKLUBB	128	92	79
VETERANENES FALLSKJERMKLUBB	45	50	47
GRENLAND FALLSKJERMKLUBB	262	275	245
HAGL FALLSKJERMKLUBB	123	181	164
TROMSØ FALLSKJERMKLUBB	148	115	120
HØNEFOSS FALLSKJERMKLUBB	7	115	9
KJEVIK FALLSKJERMKLUBB	100	105	71
FALLSKJERMKLUBBEN KRIGSSKOLEN	18	23	26
LESJA FALLSKJERMKLUBB	143	128	128
NIMBUS FALLSKJERMKLUBB	112	119	102
NTNU FALLSKJERMKLUBB	325	280	307
OSLO FALLSKJERMKLUBB	997	981	883
RANA FALLSKJERMKLUBB	12	15	14
STAVANGER FALLSKJERMKLUBB	99	174	221
TØNSBERG FALLSKJERMKLUBB	1541	1327	1188
TROMS FALLSKJERMKLUBB	112	94	81
TRONDARNES FRILYNTTE FSC	17	17	12
VOSS FALLSKJERMKLUBB	1663	1488	1247
VOSS KROPPSFYKARLAG	52	35	0

Ung deltaker på Aurskog Høland modellflyshow. Foto: Thomas Kristensen

Hang- og Paraglider

Klubbnavn	2016	2015	2014
ALTA HANG & PARAGLIDERKLUBB	0	7	8
BALLANGEN FJELLYGARLAG	8	0	0
BERGEN HANGGLIDING OG PARAGLIDING KLUBB	174	172	174
BODØ HANG & PARAGLIDER KLUBB	58	53	57
DRAMMEN OG OMEGN PARAGLIDERKLUBB	55	55	63
DYRVEDALEN LANGFLYGARLAUG/PG	4	4	4
FJORDANE LUFTSPORTSKLUBB	39	43	48
GULEN LUFTSPORTSKLUBB	45	47	49
HALLINGDAL PARAGLIDERKLUBB	40	62	59
HARDANGER PARAGLIDERKLUBB	40	48	50
HARSTAD HANG- OG PARAGL. KLUBB	71	58	61
HAUGALAND HANG- OG PG. KLUBB	59	59	48
HEDEMARKEN LUFTSPORTSKLUBB	72	82	88
HOF PARAGLIDERKLUBB	71	64	65
HUMLA PARAMOTORKLUBB	49	47	49
HVITTINGFOSS LUFTSPORTSKLUBB	80	91	101
INDRE SALTEN PARAGLIDERKLUBB	30	22	17
JETTA LUFTSPORTSKLUBB	20	21	18
JÆREN HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	95	97	89
KONGSBERG HANG & PARAGLIDERKLUBB	13	15	16
LIER HANGGLIDERKLUBB	35	35	40
LOFOTEN & VESTERÅLEN PARAGL. KLUBB	42	48	49
LONGYEARBYEN LUFTSPORTLAG	9	7	5
MELØY PARA- OG HANGGLIDERKLUBB ALBATROSS	3	8	9

Klubbnavn	2016	2015	2014
MJØSA PARAGLIDERKLUBB	2	3	3
NARVIK HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	19	13	8
NIDAROS LUFTSPORTSKLUBB	134	140	133
NORDLYSBYEN AEROKLUBB / HG/PG	0	1	2
NORDVEST PARAGLIDERKLUBB	10	3	3
ORKLA HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	22	24	29
OSLO OG OMEGN HANGGLIDERKLUBB	44	49	48
OSLO PARAGLIDERKLUBB	375	401	387
POLARSIRKELEN HG- OG PG KLUBB	40	34	40
RINGERIKE OG HOLE LUFTSPORT KLUBB	35	23	29
ROMSDALSTINDENE PARAGLIDERKLUBB	45	41	39
SARPSBORG PARAGLIDERKLUBB	33	41	50
SIRDAL LUFTSPORTSKLUBB HG/PG	11	12	14
SKORVE FLYGARLAG	29	31	23
SOGN PARAGLIDERKLUBB	33	37	34
SPORTWING HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	49	50	47
STEINKJER HANGGLIDER KLUBB	10	8	8
STJØRDAL HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	79	66	63
STRATUS PARAGLIDERKLUBB	46	43	30
SØRLANDETS PARAGLIDERKLUBB	63	70	79
TROMSØ HANG- OG PARAGLIDERKLUBB	67	86	80
TRON HANGGLIDERKLUBB	10	10	12
VALDRES HANG OG PARAGLIDER KLUBB	25	14	12
VOLDA/ØRSTA HIMMELSEGLARLAG	25	24	26
VOSS HANG & PARAGLIDERKLUBB	509	478	414
ÅLESUND PARAGLIDERKLUBB	63	70	58

Mikrofly

Klubbnavn	2016	2015	2014
AGDENES MIKROFLYKLUBB	2	3	3
BALLANGEN FLYKLUBB / Mikro	13	12	14
BERGEN AERO KLUBB/MIKROFLY	26	25	30
BREKKEN MIKROFLYKLUBB	7	8	10
BØMOEN FLYKLUBB	12	0	0
DRAMMEN FLYKLUBB / MIKROFLY	63	54	34
ELVERUM FLYKLUBB / MIKRO	29	27	22
GRENLAND FLYKLUBB / MIKROFLY	72	67	56
GUDBRANDSDAL FLYKLUBB/ MIKROFLY	14	11	6
HALLINGDAL FLYKLUBB/MIKRO	38	39	37
HARDANGER MIKROFLYKLUBB	37	38	37
HEDMARK FLYKLUBB/MIKRO	71	80	69
HØNEFOSS MIKROFLYKLUBB	17	21	22
INNHERRED MIKROFLYKLUBB	17	21	22
JARLSBERG MIKROFLYKLUBB	65	75	72
JÆREN MIKROFLYKLUBB	71	70	78
KJELLER SPORTSFLYKLUBB	89	78	79
KJEVIK FLYKLUBB/MIKRO	0	1	3
KLØFTA MIKROFLYKLUBB	14	18	20
KOLIBRI MIKROFLYKLUBB	3	0	0
LAKSELV MIKROFLYKLUBB	18	16	19
LAND FLYKLUBB/MIKRO	31	41	37
LIER MIKROFLYKLUBB	16	16	17
LISTA FLYKLUBB	25	35	37
MIKROFLYKLUBBEN ØST	71	75	70

Klubbnavn	2016	2015	2014
MO FLYKLUBB/MIKRO	1	0	0
MOSJØEN MIKROFLYKLUBB	24	21	24
NAMDAL FLYKLUBB / MIKROFLY	25	29	33
NARVIK FLYKLUBB/MIKRO	5	9	10
NORDLYSBYEN AEROKLUBB / MIKROFLY	35	26	26
OPPDAL FLYKLUBB / MIKROFLY	66	69	67
PHOENIX MIKROFLYKLUBB	31	36	32
RINGERIKES MIKROFLYKLUBB	40	45	41
SALANGEN LUFTSPORTKLUBB/MIKRO	2	3	3
SALTEN MIKROFLYKLUBB	49	52	53
SANDNESSJØEN AEROKLUBB/MIKRO	2	2	3
SKOBN LUFTSPORTSKLUBB	35	37	42
SNÅSA FLYKLUBB/MIKRO	30	31	30
SOLA MIKROFLYKLUBB	56	55	56
SOLUNGEN MIKROFLYKLUBB	11	11	11
SPYDEBERG MIKROFLYKLUBB	53	56	54
STORD FLYKLUBB / MIKRO	68	67	67
STRYN LUFTSPORTSKLUBB/MIKRO	21	20	21
SUNNDAL FLYKLUBB/MIKRO	14	10	10
TELE-AGDER FLYKLUBB	45	48	49
TROMSØ MICROFLYKLUBB	29	21	22
VOLDA/ØRSTA FLYKLUBB/MIKRO	13	11	6
VÆRNES FLYKLUBB/MIKRO	48	51	55
ØRLAND FLYKLUBB / MIKRO	23	20	3
ÅLESUND FLYKLUBB / MIKRO	30	31	29

Modellfly

Klubbnavn	2016	2015	2014
AGDER MODELLFLYKLUBB	61	77	76
ANDEBU MODELLFLYKLUBB	18	14	10
ANDØYA MODELLFLYKLUBB	14	0	0
ASKER MODELLKLUBB	79	86	92
ASKIM MODELLFLYKLUBB	20	15	14
AURSKOG-HØLAND MODELLFLYKLUBB	75	71	67
BAMBLE MODELLFLYKLUBB	47	51	48
BERGEN MODELLFLYKLUBB	114	98	80
BODØ MODELLFLYKLUBB	103	112	115
BÆRUM MODELLFLYKLUBB	76	85	94
CIRRUS RC FLYKLUBB	99	115	104
CONDOR MODELLFLYKLUBB	16	15	18
DRAMMEN MODELLFLYKLUBB	89	99	93
DYRØY RC KLUBB	5	6	6
ELVERUM FLYKLUBB / MODELL	35	32	35
ETNE MODELLFLYKLUBB	1	2	2
FITJAR MODELLFLYKLUBB	11	7	6
FLYSTUA - OSLO OG OMEGN MODELLFLYKLUBB	73	63	42
FOLGEFONN RC-KLUBB	16	16	17
FORUS RC KLUBB	151	154	169
FREDRIKSTAD MODELLFLYKLUBB	40	34	41
GJØVIK & OMEGN MODELLFLYKLUBB	43	56	52
GLÅMDAL RC-KLUBB	19	19	15
GUDBRANDSDAL FLYKLUBB/MODELL	12	14	13

Klubbnavn	2016	2015	2014
GULEN LUFTSPORTKLUBB/MODELL	15	15	14
GULLKNAPP MODELLFLYKLUBB	51	53	70
HADELAND MODELLFLYKLUBB	33	37	34
HADSEL RC-KLUBB	2	6	4
HALDEN MODELLFLYKLUBB	35	39	34
HALLINGDAL FLYKLUBB/MODELL	39	41	44
HARSTAD MODELLFLYKLUBB	22	26	30
HAUGALAND MODELL KLUBB	67	63	60
HEMNE RC KLUBB	11	10	11
HUSTADVIKA MODELLFLYKLUBB	21	18	15
INNHERRED MODELLFLYKLUBB	27	37	32
JETMODELLKLUBBEN	36	41	40
JOTUNHEIMEN MODELLFLYKLUBB	14	11	13
JÆREN RC KLUBB (ORSTAD MFK)	19	16	3
KONGSBERG MODELLFLYKLUBB	62	68	70
KONGSVINGER MODELLFLYKLUBB	45	43	40
LANDINGEN RC KLUBB	13	16	24
LARVIK MODELLFLYKLUBB	45	47	59
LILLEHAMMER MODELLFLYKLUBB	46	47	51
LØTEN MODELLFLYKLUBB	22	25	31
MALVIK MODELLFLYKLUBB	21	19	19
MJØSA MODELLFLYKLUBB	19	7	0
MODELLFLYKLUBBEN VINGEN	55	71	68
MODUM MODELLSPORTSKLUBB	35	40	33
MOLDE & OMEGN MODELLFLYKLUBB	28	35	33

Klubbnavn	2016	2015	2014
MOSJØEN MODELLFLYKLUBB	15	15	20
MOSS MODELLFLYKLUBB	49	55	55
NAMDAL MODELLFLYKLUBB	29	29	30
NARVIK MODELLFLYKLUBB	25	29	31
NOTODDEN MODELLFLYKLUBB	20	24	25
OS AERO KLUBB/MODELLFLY	62	70	75
OSLO/OMEGN MOD.HELIKOPTERKLUBB	36	33	32
PHOENIX RC CLUB	53	54	73
RANA RC LUFTSPORTKLUBB	7	11	17
RANA RCA KLUBB	17	14	14
RENA RC FLYKLUBB	18	17	0
RINGERIKE MODELLFLYKLUBB	27	30	27
RJUKAN MODELLFLYKLUBB	13	17	22
RYFYLKE MODELLFLYKLUBB	66	68	66
RØYKEN OG HURUM MFK	37	32	23
SALANGEN LUFTSPORTKLUBB/MODELL	8	8	10
SANDANE FLYKLUBB MODELLFLYGRUPPA	16	13	0
SANDNESSJØEN AEROKLUBB/MODELL	13	18	19
SARPSBORG MODELLFLYKLUBB	30	0	0
SENJA MODELLFLYKLUBB	36	39	36
SIGDAL RC HELI KLUBB	3	5	7
SIRDAL LUFTSPORTSKLUBB/MODELL	2	1	1
SKEDSMO MODELLFLYKLUBB	69	57	43
SKEDSMO MODELLFLYKLUBB	69	57	5
SNÅSA FLYKLUBB/MODELL	6	6	5

Klubbnavn	2016	2015	2014
SOKNDAL FLY OG HELIKLUBB	18	0	0
STJØRDAL MODELLFLYKLUBB	42	48	43
STORFOSNA MODELLFLYKLUBB	8	10	10
STRYN LUFTSPORTSKLUBB/MODELL	22	19	23
SUNNDAL FLYKLUBB/MODELL	25	30	29
SØRLANDETS RC HELIKOPTERKL.	2	2	8
SØRLANDETS RC MODELLFLYKLUBB	62	46	46
SØR-VARANGER MODELLFLYKLUBB	11	0	0
TOTEN RC HELIKOPTERKLUBB	7	5	4
TROMSØ MODELLFLYKLUBB	85	88	93
TRONDHEIM MODELLFLYKLUBB	109	115	119
TRYSIL FLYKLUBB MODELLFLYGRUPPA	5	1	0
TYNSET FLYKLUBB / Modell	2	0	0
TØNSBERG MODELLFLYKLUBB	107	108	94
VALDRES FLYKLUBB/MODELLFLY	68	73	70
VESTERÅLEN RC KLUBB	23	27	29
VEST-TELEN MODELLFLYKLUBB	19	24	23
VINGTOR RC CLUB	125	131	138
VOLDA/ØRSTA FLYKLUBB/ MODELL	11	0	0
VOSS MODELLFLYKLUBB	31	31	28
VÅGEN RC KLUBB	7	9	0
YTRE NAMDAL MODELLFLYKLUBB	23	27	22
ØRNEN MODELLFLYKLUBB	20	22	21
ÅLESUND OG OMEGN MODELLFLYKLUBB	17	0	0

Motorfly

Klubbnavn	2016	2015	2014
AEROBATIC CLUB OF NORWAY	65	65	58
BALLANGEN FLYKLUBB / Motor	0	0	0
BARDUFOSS FLYKLUBB	43	42	51
BERGEN AERO KLUBB/MOTORFLY	230	230	258
BODØ FLYKLUBB	127	149	137
DRAMMEN FLYKLUBB/MOTORFLY	92	98	105
ELVERUM FLYKLUBB / MOTOR	46	48	54
FJORDANE FLYKLUBB	26	27	29
FLYKLUBBEN ØST/MOTORFLY	130	97	108
FOLLO FLYKLUBB	27	38	45
GARDERMOEN FLYKLUBB	59	75	73
GJØVIK OG TOTEN FLYKLUBB	85	87	83
GLÅMDAL FLYKLUBB	13	13	14
GRENLAND FLYKLUBB / MOTORFLY	94	118	115
GUDBRANDSDAL FLYKLUBB/MOTORFLY	36	37	39
HALLINGDAL FLYKLUBB/MOTOR	60	64	67
HAMAR FLYKLUBB / MOTORFLY	15	17	13
HARSTAD FLYKLUBB	35	40	38
HATTFJELLDAL FLYKLUBB	9	10	9
HEDMARK FLYKLUBB/MOTOR	77	73	74
KILEN SJØFLYKLUBB	58	61	57
KJEVIK FLYKLUBB/MOTOR	67	68	68
LAND FLYKLUBB/MOTOR	8	8	8

Klubbnavn	2016	2015	2014
LOFOTEN FLYKLUBB	16	15	13
MO FLYKLUBB/MOTOR	14	18	16
MOLDE AERO KLUBB	18	20	20
MØRE FLYKLUBB	15	17	19
NAMDAL FLYKLUBB / MOTORFLY	2	2	2
NARVIK FLYKLUBB/MOTOR	10	12	10
NEDRE ROMERIKE FLYKLUBB	465	490	493
NOME FLYKLUBB/MOTORFLY	18	17	15
NORDHORDLAND FLYKLUBB	33	32	35
NORDLYSBYEN AEROKLUBB / MOTORFLY	13	11	8
NOTODDEN OG KONGSBERG FLYKLUBB	66	76	77
NRF - VETERANFLYGRUPPA	63	59	49
NTNU FLYKLUBB/MOTORFLY	7	6	7
OPPDAL FLYKLUBB/MOTOR	3	2	1
OSLO FLYVEKLUBB	129	132	120
RAKKESTAD FLYKLUBB	0	64	57
RINGERIKES MOTORFLYKLUBB	55	49	53
RYGGE FLYKLUBB	100	112	126
RØROS FLYKLUBB	30	34	37
RØRVIK FLYKLUBB	7	0	0
SALTDAL FLYKLUBB	10	12	12
SANDANE FLYKLUBB	11	12	12
SANDEFJORD FLYKLUBB	85	97	101

Motorfly

Klubbnavn	2016	2015	2014
SANDNESSJØEN AEROKLUBB/MOTOR	4	4	5
SKYWING AEROKLUBB	8	8	8
SOLA FLYKLUBB	238	261	276
SOLA FLYSTASJON FLYKLUBB	51	55	72
STORD FLYKLYBB / MOTOR	13	10	11
SUNNDAL FLYKLUBB/MOTOR	4	5	5
TROMSØ FLYKLUBB	86	84	90
TRONDHEIM FLYKLUBB	18	18	21
TRYSIL FLYKLUBB	29	31	31
TYNSET FLYKLUBB	38	39	39
TØNSBERG FLYVEKLUBB	130	115	95
UGLEN FLYKLUBB	9	14	12
VADSØ FLYKLUBB	0	11	10
VALDRES FLYKLUBB/MOTORFLY	79	86	80
VOLDA/ØRSTA FLYKLUBB/MOTOR	39	47	45
VÆRNES FLYKLUBB / MOTORFLY	133	142	152
ØRLAND FLYKLUBB / MOTOR	30	31	27

Seilfly

Klubbnavn	2016	2015	2014
DRAMMEN FLYKLUBB/SEILFLY	135	146	139
DYRVEDALEN LANGFLYGARLAUG/SEIL	1	1	1
ELVERUM FLYKLUBB / SEIL	59	60	68
FLYKLUBBEN ØST /SEILFLY	6	6	5
GARDERMOEN SEILFLYKLUBB	70	74	65
GAULDAL SEILFLYKLUBB	47	37	42
HALLINGDAL FLYKLUBB/SEILFLY	66	63	68
HAMAR FLYKLUBB / SEILFLY	5	4	4
HAUGALAND SEILFLYKLUBB	52	45	45
HEDMARK FLYKLUBB/SEIL	10	10	12
JELØY SEIL- OG MIKROFLYKLUBB / SEIL	33	35	36
LESJA SEILFLYKLUBB	5	7	4
NOME FLYKLUBB/SEILFLY	30	33	33
NTNU FLYKLUBB/SEILFLY	107	111	111
OS AERO KLUBB/SEILFLYGRUPPEN	72	76	80
OSLO SEILFLYKLUBB	44	50	52
RINGERIKES SEILFLYKLUBB	19	19	23
RINGERIKES SEILFLYKLUBB	19	0	0
SALANGEN SEILFLYKLUBB	21	21	19
SANDANE FLYKLUBB/ SEILFLYGRUPPE	15	14	13
SANDEFJORD SEILFLYKLUBB	75	78	75
SEILFLYHISTORISK FORENING	33	32	36
STORD FLYKLUBB / SEILFLY	5	4	5
TØNSBERG SEILFLYKLUBB	10	11	17
VALDRES FLYKLUBB/SEILFLY	53	51	50
VOSS FLYKLUBB	52	50	50

**NORGES
LUFTSPORTFORBUND**

Norges Luftsportforbund
Møllergata 39, 0179 Oslo
+47 23 01 04 50
post@nlf.no
www.nlf.no